informator

glasilo delavcev SOZD emona ljubljana

Leto 18 december 1988 št. 177

Srečno 1989!

■ IZ DELA DELAVSKEGA SVETA SOZD EMONA

Mitja Svetelj novi predsednik PO

LJUBLJANA, 17. nobvembra – **Na zadnji letošnji seji so imeli delegati le sedem točk dnevnega reda. Teža obravnavanja je bila predvsem na informaciji o poslovnih rezultatih sozda Emone, na sprejemu okvire ureditve strokovnih služb v Emoni, na imenovanju novega predsednika poslovodnega odbora sozda Emona ter na podaljšanju mandata sanacijskemu odboru za tozd Hoteli Bernardin.**

V svojem poročilu o poslovanju in doseženih rezultatih je **Jožica Jovan** seznanila delegate, da sprejeti ukrepi niso dali ustrezne impulze proizvodnji in daje le-ta vse bolj odvisna od upadanja domačega povpraševanja in potrošnje, od zmanjšanja motiviranosti za delo in dinarske nelikvidnosti gospodarstva. Njeno poročilo objavljamo v tej številki našega glasila posebej.

Mitja Svetelj je opozoril na resen problem, ki je v Emoni – produktivnost dela. Razen odpiranja dokajšnjega števila duty-free prodajaln se ni odprla nobena nova dejavnost, povečalo pa se je število zaposlenih v letošnjem letu za 284 novih delavcev. Zavedati se moramo, je poudaril, da bi zaposleni v našem gospodarskem sistemu morali poskrbeti za večjo produktivnost dela in s tem seveda za večjo učinkovitost.

Zoran Janković, predsednik razpisne komisije za predsednika poslovodnega odbora SOZD Emona je podal poročilo razpisne komisije ter predlagal delegatom delavskega sveta, da imenuje za predsednika poslovodnega odbora sozda Mitjo Svetelja, dosedanjega vršilca dolžnosti teh poslov, ki izpolnjuje razpisne pogoje. Komisija je pridobila vsa pozitivna mnenja, družbenopolitičnih organizacij sozda Emone, Skupščine občine Ljubljana Moste-Polje, Skupščina mesta Ljubljane in Republiške kadrovske komisije pri RK SZDL.

Delegati delavskega sveta so soglasno sprejeli sklep s katerim so imenovali **Mitjo Svetelja,** dipl. pravnika za predsednika poslovodnega odbora SOZD Emona za obdobje od 18. 11. 1988 do 18. 11. 1992.

V nadaljevanju seje so delegati podaljšali mandat članom odbora za spremljanje saancije v tozdu hoteli Bernardin. Dosedanji samoupravni sporazum o pokrivanju izgub poteče s koncem letošnjega leta. Iz razloga ker je mandat odboru že potekel, je bil podan predlog, da se mandat odboru podaljša do konca veljavnosti sporazuma.

E. I.

■ GOVORI MITJA SVETELJ
predsednik poslovodnega odbora SOZD Emona

Stopili bomo v leto 1989

Prednovoletni čas je čas obračunov, načrtov in lepih želja.

Obračunajmo torej najprej z letom 1988. Menim, da lahko pozabimo vse, kar je bilo v njem dobrega ali slabega, saj preteklost velja le toliko, kolikor te napravi sposobnejšega in odločnejšega za spopad z bodočnostjo. Želim si pa, da bi lahko 1988. leto ohranili v spominu kot leto, ki nam je po več izgubljenih desetletjih prineslo prvi uresničljiv obet in možnost boljšega življenja.

Tistim, ki hočejo živeti od svoje pameti in dela, se z novim letom ponuja resnejša šansa, da se preskusijo in uspejo s takim načinom gospodarjenja in gospodarstva, ki je podlaga za uspeh in standard tistih, ki delajo za marke, dolarje, funte in podobna merila dosedanjega propadanja naših sanj.

Sila je kola zlomila in nam prinesla potrebo in možnost, da se organiziramo in da mislimo, delamo in gospodarimo podjetniško, da postanemo podjetniki.

Kaj to pomeni. Naj za pojasnilo, da si prihranim trud, povzamem nekaj ugotovitev mg. Araha iz njegovega članka »Reafirmacija podjetništva« (G.V. št. 29/88);

Podjetnik je človek, ki nekaj spravi v tek, razvije, s kakšno stvarjo prodre, uspe, odpre dostop do nečesa, nekaj spremeni. Podjetnik je torej človek, ki je ustvarjalen. Podjetnik se poteguje za lastnino. Ko jo pridobi, mu ta postane sredstvo za nova podjetniška dejanja. Podjetnik je razumen in preudaren človek, ki vedno poizkuša predvideti svoje možnosti glede uspehov iz rizika. Pri tem ne deluje v kakšnem zaprtem sistemu, v katerem bi lahko natančno ugotovil vzroke in posledice svojega ravnanja, temveč je pri svojih aktivnostih odprt in dovzeten za vplive iz sveta. Pri snovanju svojih aktivnosti se zaveda možnosti, da mu lahko spodleti, da bo lahko imel izgubo ali druge nevšečnosti. Računa torej s pozitivnim kot tudi z možnimi negativnimi učinki svojega delovanja. Ko se podjetnik nečesa loti, računa s pasivnostjo drugih na določenem področju, in jo želi izkoristiti, da bi dosegel lastne cilje. Podjetnik se namreč loti nečesa novega, ker mu je v veselje tveganje, s katerim se mora soočiti pri noviteti, s katero mora po svojem notranjem prepričanju uspeti. Njegova notranjost ga žene k uresničitvi zastavljenega cilja, k uresničitvi pričakovanega dohodka, kar mu daje moč za doseganje vedno novih uspehov, mu daje občutek ugleda in osebne sreče. Uspehi rojevajo nove uspehe, vse se izraža v sistemu inovativnosti, ki je sestavni del podjetništva – sistema, ki sili podjetnika k novim uspehom, sicer ga prekosijo drugi. Podjetnik izumlja. Inovacije so specifični inštrumenti podjetništva.

Podjetnik se mora sistematično ukvarjati z inovativno dejavnostjo. To pomeni namensko in organizirano iskanje sprememb in sistematično analiziranje možnosti, da bi takšne spremembe lahko omogočile ekonomske in socialne (družbene) novosti.

(Nadaljevanje na 12. strani)

Mimi Vene, poslovodkinja prenovljenega marketa v Šentvidu z dopoldansko ekipo.

■ AKCIJA: Obiski pri naših mesarjih

Sedem suhih in sedem debelih krav

Kdo ne pozna staro svetopisemsko pravljico o sedmih debelih in sedmih suhih kravah, oziroma o sedmih dobrih in prav tolikih slabih letinah. Bojda to pravilo, da po dobrem, pride slabo, pa zopet dobro, še vedno velja. Tudi za mesarje. Bili so časi, ko so v mesnicah prodali tudi zadnjo kost in rep prašička. Bili so tudi dnevi, ko so bili mesarski kavlji prazni, mesarski čoki pa zlepa niso videli zrezkov in lepih svinjskih karejev, tako da so mesarji prodajali zgolj dolgčas, ter gospodinjam ponujali le

(Nadaljevanje na 2. strani)

■ KAKO POSLUJEMO

Zunanja trgovina najuspešnejša

Značilnost gospodarskih gibanj v letošnjih devetih mesecih je, da se v celoti odvijajo na nižjem nivoju, kot v prvih devetih mesecih preteklega leta. Očitno je, da sprejeti ukrepi niso dali ustreznih impulzov v proizvodnji in da je le-ta vse bolj odvisna od upadanja domačega povpraševanja in potrošnje, od zmanjšanja motiviranosti za delo in dinarske nelikidnosti gospodarstva.

Za stanje v gospodarstuvo je značilna še nadaljnja krepitev inflacijskega načina gospodarjenja in stroškovni

(Nadaljevanje na 2. strani)

■ OKROGLA MIZA: Zdravstvena preventiva v naravnih zdraviliščih (17. oktobra 1988)

Zdravje nima cene

Preventivno zdravljenje na račun materialnih stroškov

*LJUBLJANA, decembra – Kakor smo že poročali v prejšnjem Informatorju v članku z naslovom **Zdravje nima cene,** je bila v organizaciji Skupnosti naravnih zdravilišč Slovenije in v okviru revije Zdravje v Ljubljani oktobra v hiši DELO okrogla miza z naslovom **Zdravstvena preventiva v naravnih zdraviliščih.** ki so se je udeležili številni zdravniki in ljudje, ki se v OZD ukvarjajo z zdravstveno preventivo svojih delavcev. Ugotovitve in mnenja te izjemno pomembne okrogle mize, ki jo je vodil naš **dr. Anton Franovič,** povzemamo v nekoliko skrajšani obliki.*

ANTON FRANOVIĆ: Organizator te okrogle mize je skupnost naravnih zdravilišč Slovenije. Pogovora so se udeležili **dr. Jože Šamu** z inštituta za medicino dela, prometa in športa, **doc. dr. Jože Vidmar s FTK, dr. Jože Lavrič** šef zdravnik zdravilišča Rogaška Slatina, **dr. Lojze Števanec,** zdravnik zdravilišča Radenci, **prof. Dalibor Facković,** vodja rekreacije v zdravilišču Terme Čatež, **Mira Težak,** vodja službe rekreacije v zdravilišču Terme Čatež, **Mira Težak,** vodja službe rekreacije sozd Emona, **Lojze Polajnar,** vodja službe rekreacije Litostroja, **Janez Šmon,** vodja službe rekracije Gradisa, glavni urednik revije zdravje **Jože Vetrovec** in nekateri drugi. Pogovora se udeležujejo tudi nekateri naši sodelavci iz drugih kolektivov, moderator okrogle mize pa bom kot predsednik zdrastvene komisije skupnosti naravnih zdravilišč jaz sam, ki v Termah Čatež že več kot 20 let poskušam inavgurirati programe zdravstvene preventive.

Globoko se zavedamo, da današnji pogovor o zdravstveni prevenciji v naravnih zdravilišč-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Sedem suhih in sedem debelih krav

(Nadaljevanje na 1. strani)

slabo upanje z besedami: »Morda bomo jutri imeli, če...«

Mesarji se dobro spominjajo tudi lepih časov, ko so gospodinje govorile: »Dajte mi za juho kakšne dve kili lepega šimbasa, pa šest lepih kremenatelcev, ja, pa še tistole pljučno mi dajte zraven, za jutri pa še piščanca, pa bolj velikega mi dajte.«

Da, to so bili lepi časi, za gospodinje, in za mesarje tudi.

Zanimalo pa nas je, kako je danes, ko je cena »mulprate«, pljučne pečenke, dosegla že 60 novih »jurjev« za kilogram, torej toliko, kolikor je pred slabimi 10 leti veljal mali avto fiat 126, seveda z registracijo vred.

Obiskali smo nekaj dobrih, starih mesarjev in jih povprašali kako in kaj?

Šest karejev je še vedno šest karejev

V Ljubljani na Šmartinski cesti, v vogalni stavbi nasproti tovarne baterij Zmaj, je že vrsto let mesnica Emonine Mesne industrije iz Zaloga, znana po dobri založenosti.

Mesnico vodi poslovodja **Nace Levec** že več kot leto dni, pomagata pa mu **Jože Mrčun** in **Anica Peterca.** Za vse tri je dovolj dela. Ne zmanjka ga nikoli, vedno je treba postoriti to in ono. Kot dobro uigran trio složno poprimejo, da je vse na pravem mestu in nared. Le težja dela pri izkoščevanju odpadejo na Naceta in Jožeta, takrat svinjski file je pač naredila svoje.

Nekaj pa še vedno drži. Tisti, ki je svoj čas redno kupoval pljučno pečenko, jo kupuje še danes, in jo bo tudi še jutri.

Če imamo v prodaji lepa rebra za juho, jih marsikatera gospodinja kupi tudi po 5 kilogramov, Za v skrinjo, za jutrišnji in pojutrišnji dan. Za zalogo.

Zelo dobro so potrošniki sprejeli akcijsko znižanje naše Mesne industrije za junečje stegno, hrbet, svinjsko stegno in kareje. Povpraševanje po polovicah je namreč izredno. Preje so bile po 10.000 din za kg, sedaj pa so po 8.500 din za kg. Pri 50 kilogramih znese sedaj razlika kar 7,5 starih milijonov, to pa že nekaj pomeni. Prav tako je pri kupcih dobro odjeknila akcijska prodaja Emonske suhe salame. MIZ je ceno 40. 750 din za kg znižal na 28.800 dinarjev. Take akcije pripeljejo v prodajalno kupce, ki potem kar mimogrede kupijo še to in ono,« je povedal Nace Levec.

Šunkarica naj bo res šunkarica

Na Zajčevi poti št. 44 v Šentjakobu, je v pritličju stanovanjske hiše lepo urejena mesnica Mesne industrije iz Zaloga. Že leto dni jo uspešno vodita zakonca **Recek — Alojz** in **Kristina.** Mesnico sta uredila še v času, ko sta bila na delu v Zvezni republiki Nemčiji in dala lokal v najem Emonini Mesni industriji. Po vrnitvi iz Nemčije, mesnico je pa se Anica posveti pomivanju in čiščenju. Sicer pa ima Anica dovolj dela pri prodaji delikates, mlečnih izdelkov, konzerv, kruha, testenin in drugih živil, ki jih je tudi moč kupiti v mesnici.

Da je mesnica dobro založena z izbrano junetino, od pljučne pečenke do lepih zrezkov, ter od svinjskega fileja do karejev, smo videli že na prvi pogled na mesarskih kavljih, zato smo vprašali, česa jim pa le primanjkuje?

Poslovodja Nace je ne da bi kaj dolgo premišljeval povedal:

»Dejansko so prišli časi, ko stranke najbolj povprašujejo po mesu, ki je cenejše. Primanjkuje nam govejih reber, te kupujejo za juho. Tudi flama bi prodali veliko, ta del trebušine kar dobro nadomesti dražje meso, isto velja za robček, pa tudi vrat in prsi sodijo v to kategorijo.

Včasih je gospodinja kupila šest ali sedem svinjskih karejev kar v enem kosu. Sedaj ta ista gospodinja sicer še vedno kupi šest karejev, le odrezati jih moram prav na tenko. Tako vsak družinski član dobi sicer še vedno svoj kos, le da je ta zelo zelo tenak. Včasih je gospodinja kupila šest piščančevih beder, danes pa namesto beder kupi šest piščančevih perutniček. Kosov je tako še vedno šest.

Pljučna pečenka se na splošno slabo prodaja. Kupujejo jo le še gostilne in hoteli. Enako lahko trdim tudi za svinjski file. Cena 60.00 din za pljučno, in 50.00 din za medtem Mesna industrija že odprla, pa sta se oba zakonca v njej tudi zaposlila.

O dobri založenosti te mesnice in o njenem dobrem glasu, ki si ga je mesnica upravičeno pridobila, smo že pisali. Čeprav ni velika, je izjemno dobro založena, kar je vsekakor pripisati poslovodji Alojzu Recku, ki si je izkušnje in posluh ustreči strankam v tujini še izostril in vgradil v svojo poslovnost. S pravo nemško pedantnostjo oblikuje meso in ga postavi kupcem na ogled, njegova žena Kristina pa z ljubeznijo dobre gospodinje poskrbi, da je vse tako kot iz škatlice vzeto.

Lepega in seveda s tem dražjega mesa je tudi v tej mesnici dovolj. Toda tudi tu je Alojz pripomnil, da bi bili zelo veseli, če bi večkrat dobili tudi cenejše meso za svoje kupce, saj si vsi le ne morejo privoščiti dražje meso kot so stegno, rostbif, ramsteak ali celo pljučno pečenko in filé.

»Dejansko so se cene mesa pri nas že dodobra približale cenam mesa na tujem, medtem ko je pa kakovost mesa in izdelkov zaostala. Poglejte naprimer našo šunkarico, ki stane 24.810 din za kilogram. V njej je preveč slanine in mesa slabše kakovosti. V tujini bi tako šunkarico najbrž prodajali lahko le kot tlačenko«, je povedal poslovodja Alojz, in pepričali smo se, da upravičeno.

»Do kupcev moramo biti pošteni. Za dobro ceno, dajmo dobro blago.«

Tako smo tudi zapisali. Prepričani smo, da ne bo nobene zamere. Njega dni smo imeli tudi nalepke — Emona kvaliteta.

Pet dek jetrc, prosim!

»Odkar se je meso zadnjikrat podražilo – prejšnji mesec – kdo bi natančno vedel, kdaj, ljudje najpogosteje kupujejo cenejše meso, največ po pol do enega kilograma, skratka vse, kar je ceneje. No, sem in tja kdo kupi tudi kaj več, toda taki so bolj redki,« pravi **Slavko Godec,** mesar v Hubadovi 18 za Bežigradom, ki slovi posebno med gospodinjami kot človek, ki zna odrezati ali odsekati lep kos mesa in kosti.

»Ne boste verjeli,« pravi malce v zadregi, kot da je sam kaj kriv, »niso redki kupci, ki zahtevajo po deset do dvajset dekagramov tega ali onega mesa... No, pa tudi za pet dekagramov jetrc se najdejo gospodinje! Veliko bolj kot lani gredo zdaj piščanci, rebra, šimbas, cenejši kosi. Se pa sem in tja najde kakšen kupec – najraje z juga – ki zahteva več kilogramov mesa. Kdo ve zakaj, čeprav vemo, da je pri njih cenejše. Takole ob petkih in sobotah prodam po eno govedo. Manj, vse manj prodamo, kot pred meseci, čeprav je izkupiček nekako enak kot je bil. Takole za kakih 30% manj, bi lahko rekel.«

Petnajst dek svinjine in 15 dek govedine

»Pravkar sem prodal 15 dekagramov svinjine in 15 dag govedine. Vsak košček mesa sem moral posebej zmleti... Danes ljudje kupujejo največ po 30 do 60 dekagramov tega ali onega mesa. Ni več pravega denarja, se pozna. Še najbolj gredo pitanci. Zmrznjenega mesa ne vzamem, ker ga ljudje ne marajo,« pravi **Božo Milek,** mesar v samopostrežnici na Gogalovi za Bežigradom, mož, ki slovi po tem, da stranki danes meso obljubi, pa ga jutri tudi dobi. Pridite jutri dopoldne, najkasneje do enih, pa boste dobili bočnik! In ga tudi dobite, če vam ga obljubi, zakaj Božo je mož beseda. Kje in od kod ga pričara, ne vem. Dobra stara šala!

»Drobovino naročim desetkrat, da jo dobim enkrat samkrat! (Kot da bi bile krave in biki brez vampov...) In, bočnik odrežejo stran, ti pa prodajaj. Avtomatsko sem na izgubi za 500 do 600 tisočakov. Še lani so ljudje kupovali cele prednje in zadnje dele, danes jih ne najdeč veš. Redki so, ki kupijo po več kilogramov mesa naenkrat, tako da gre prodaja mesa vse bolj na lekarniški način, delo z mesom pa postaja filigransko...

Mengeš: ne debelo in drobno

»Imate še kakšno svinjsko polovico? Imam, pravi **Jože Ručigaj,** eden daleč najbolj znanih emonskih mesarjev. »Imate dve? sprašuje očitno vsa veselo presenečena mlada krčmarica, kot da ne bi mogla verjeti svojim očem. Imam, ji odvrne. No in tako sta šli čez samopostrežni prag zadnji dve svinjski polovici tisti hip. In pečenice, zaseka, vampi, želodčki, črева za pečenice in krvavice... Pri Jožetu dobite praktično vse, kar ima. Dobro, precej več in večkrat kot pri marsikomu drugemu mesarju. No, tudi pri njemu je padel promet, denarja pa je ravno toliko kot prej, pravi šegavo, češ pri nas nihče ne kupuje po 10 do 15 dekagramov mesa, ker tako majhnih kosov sploh nimamo.

»Pri nas ni ljudi, ki bi kupovali na grame!« pravi odločno. Kaj pa teletina? »Letos je še ni bilo, odvrne,« kakor češ, kdo v tej državi pa še sprašuje po teletini, saj vemo, kdo jo kolje in za koga.

»Če hočeš delati, gre,« pravi Jože in mimogrede prizna, da je tudi pri njem padel promet za kakih 10%, da gre druga »klasa« mesa bolje kot prvorazredno meso, da prvega prej zmanjka kot drugega in da ljudje brez mesa ne morejo – kar je tudi res.

Z. G., N. I.

Nace Levec (desno) in Jože Mrčun iz mesnice na Šmartinski cesti – vedno dobro in pestro založeni.

Anica Peterca ima v mesnici na Šmartinski cesti na skrbi delikatese in specialitete naše mesne industrije.

Kristina in Alojz Recek strežeta krajanom Šentjakoba v mesnici zaloške Mesne industrije

Zunanja trgovina najuspešnejša

(Nadaljevanje na 1. strani)

pritiski pri oblikovanju cen. Obresti postajajo bistveni faktor pri pospeševanju teh gibanj. Prav tako je prisotno nezmanjšano odvajanje iz dohodka gospodarstva za splošno in skupno porabo, kar pospešuje njegovo siromašenje.

Omejevanje rasti osebnih dohodkov demotivira delavce za razvoj proizvodnje, vpliva na realen padec kupne moči ter s tem na upadanje prometa v trgovini na drobno ter hkrati z visoko rastjo življenjskih stroškov krepi socialne probleme.

Tendenca upadanja investicijskega povpraševanja se naglo povečuje ter s tem omejuje možnosti prepotrebnega prestrukturiranja gospodarstva.

Majski ukrepi ekonomske politike pozitivno delujejo le na oživljanje deviznega tržišča, deviznega poslovanja in ekonomskih odnosov s tujino ter na ugodnejša delitvena razmerja v korist akumulacije na račun neto osebnih dohodkov.

V Emoni je bil v devetih meeich letos dosežen celotni prihodek v višini 1,067.077 milijonov din, v primerjavi s preteklim obodbjem pa je bil 2,86 krat večji. Pri posameznih dejavnostih je bilo upovečanje zelo različno in sicer:

- v kmetijstvu 2,7-krat v višini 72.465 mio din
- v industriji 3,2-krat v višini 162.594 mio din
- v zunanji trgovini 4,7-krat v višini 141.259 mio din
- v trg. na debelo 2,5-krat v višini 200.851 mio din
- v trg. na drobno 2,5-krat v višini 352.142 mio din
- v gost. in turizmu 3,1-krat v višini 121.492 mio din
- v inženiringu 2,4-krat v višini 5925 mio din

Kot je iz prednjega pregleda razvidno, se je najbolj povečal celotni prihodek v zunanji trgovini, kjer beležimo največje fizično povečanje osnovne dejavnosti in nove dejanosti duty free prodajaln. Nadpovprečna rast je bila dosežena tudi v živilsko-predelovalni industriji (povečanje fizičnega obsega v mesni industriji) in v turizmu. Zmanjšanje fizičnega obsega in s tem podpovprečna rast celotnega prihodka je bila dosežena v kmetijstvu kot posledica neugodnih vremenskih razmer in administrativnega določanja cen. Padec kupne moči prebivalstva vpliva na občutno zmanjšanje in prestrukturiranje prodaje na cenejše in življenjsko nujne proizvode na domačem trgu.

Surovine in energija povečujejo stroške

V strukturi porabljenih sredstev in obveznostih iz dohodka so še nadalje prisotne značilnosti in neugodna gibanja, ki smo jih podrobneje razčlenili ob analiziranju polletnih rezultatov, to je nadpovprečna rast stroškov, predvsem surovin in energije ter nezmanjšane obveznosti za potrebe izven organizacij.

Visoki izdatki – obresti

Zaradi povečanih obrestnih mer v tretjem kvartalu beležimo visoke izdatke za obresti, ki so ob devetmesečju že 7-krat večji v primerjavi s preteklim obdobjem. Vse obresti, realnih in revalorizacijskih smo plačali 75.130 milijonov din oziroma 30% več, kot smo izplačali za neto osebne dohodke (lani 31% manj). Povečani izdatki za plačilo obresti so bistveno poslabšali ekonomski položaj organizacijam, ki nimajo zadostnih lastnih sredstev za tekoče poslovanje in se vedno bolj zadolžujejo. To nam izkazujejo tudi rezultati poslovanja visoko zadolženih organizacij, kjer se povečan obseg poslovanja ne odraža tudi v povečani akumulativnosti poslovanja.

Za SOZD kot celota je ugoden podatek, da smo akumulacijo v višini 27.634 milijonov din več kot potrojili v primerjavi s preteklim obdobjem. Akumulacijo smo v odhodku povečali za 9%, na vložena sredstva pa za 11%.

Sezonske izgube pokrite

Razveseljiv je tudi podatek, da so sezonske izgube, ki so jih ob polletju izkazovale hotelsko-turistične organizacije, ob 9. mesečju pokrite. Izredno neugodne vremenske razmere so vplivale na izpad dohodka v primarni kmetijski proizvodnji, tako da izkazujeta dve TOZD v DO KK Ptuj izgubo v višini 3366 milijonov din oziroma 90% vseh izgub. Izguba v TOZD Haloški biser ostaja zneskovno v enakem obsegu kot ob polletju. Izguba v Posavju TOZD Trgovina na veliko pa je posledica zmanjšanja fizičnega obsega in visoke zadolženosti.

Za zaključek pa naslednja ugotovitev. Kljub obljubam, da bodo spremembe obračunskega sistema omogočile realnejši prikaz finančnih rezultatov, pa žal ugotavljamo ,da imajo sedanji bilančni izkazi vedno bolj eksterni značaj. Za naše potrebe in za ugotavljanje realne uspešnosti poslovanja korisitmo dodatne podatke, s katerimi dopolnjujemo analizo poslovanja.

J. Jovan

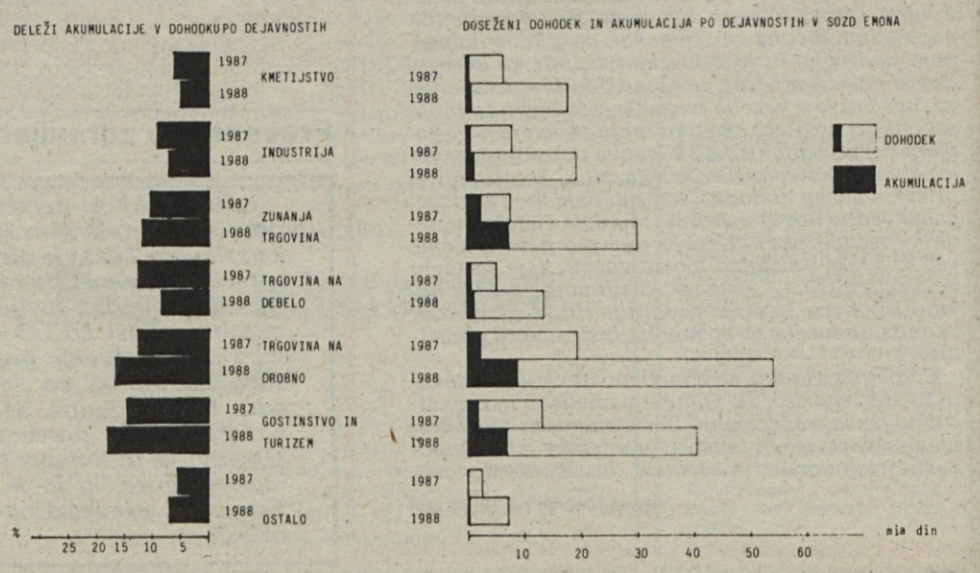

■ NAŠE POSLOVANJE

Spoljna trgovina najuspešnija

Za privredna kretanja u prvih devet meseci ove godine karakteristično je da se odvijaju na nešto nižem nivou nego u istom periodu protekle godine. Evidentno je da donesene mere proizvodnji nisu dale odgovarajuće impulze, te je ova sve više ovisna o padu tražnje in potrošnje na domaćem tržištu, o motivisanosti za rad i dinarskoj nelikvidnosti privrede.

Za stanje u privredi karakteristično je i dalje jačanje inflatornog načina privređivanja i pritisak troškova na cene. Kamate postaju bitni faktor podsticanja ovih kretanja. Takođe je prisutno nesmanjeno izdvajanje iz dohodka privrede za opštu i zajedničku potošnju što ubrzava njeno siromašenje.

Ograničavanje rasta ličnih dohodaka destimuliše radnike na razvoj proizvodnje, utiče na realno padanje kupne moći i time ujedno na pad prometa u trgovini na malo te uz istovremeni rast životnih troškova podstiče socijalne probleme.

Tendencija opadanja investicionog potraživanja naglo raste i ograničava mogoćnosti i te kako potrebnog prestrukturisanja privrede.

Majske mere ekonomske politike deluju pozitivno na oživljavanje deviznog tržišta, deviznog poslovanja i ekonomskih odnosa sa inostranstvom kao i na povoljnije srazmere deobe u korist akumulacije a na račun ličnih dohodaka.

U Emoni je u proteklih devet meseci ostvaren ukupan prihod u iznosu 1.067.077 miliona dinara, te je u poređenju sa proteklim periodom 2,85 puta veći. Ostvareno povećanje iznosilo je

- u ratarstvu za 2,7 puta u visini 72.465. miliona dinara
- u industriji za 3,2 puta u visini 162.594 miliona dinara
- u spoljnoj trgovini za 4,7 puta u visini 141.259 miliona dinara
- u trgovini na veliko za 2,5 puta u visini 200.851 miliona dinara
- u trgovini na malo za 2,5 puta u visini 352.142 miliona dinara
- u ugostiteljstvu i turizmu za 3,1 puta u visini 121.492 miliona din
- u inženjeringu za 2,4 puta u visini 5.925 miliona dinara

Kao što je navedenog sledi najviše se je ukupan prihod povećao u spolnjoj trgovini, u kojoj beležimo fizičko povećanje osnovne delatnosti i nove delativnosti duty free prodavnica. Natprosečno povećanje bilo je ostvareno u prehrambeno-prerađivačkoj industriji (povećanje fizičkog obima u mesno-prerađivačkoj industriji) i u turizmu. Smanjenje fizičkog obima i rast prosečnog prihoda ispod proseka postignuti su u ratarstvu kao posledica nepovoljnih vremenskih uslova i administrativnog načina određivanja cena. Pad kupne moći stanovništva osetno utiče na smanjenje i prestrukturisanje prodaje u smislu jevtinijih i neophodnih proizvoda na domaćem tržištu.

Sirovine i energija podižu troškove

U strukturi utrošenih sredstava i obaveza iz dohodka i dalje su prisutne karakeristike i nepovoljna kretanja, koja smo detaljnije obradili prilikom analize polugodišnjih rezultata, a to je natprosečan porast troškova, u prvom redu sirovina i energije te nesmanjene obaveze za potrebe izvan organizacije.

Veliki izdaci – kamate

Radi uvećanih kamatnih stopa u trećem kvartalu beležimo velike izdatke za kamate, u prvih devet meseci ove godine, više su za 7 puta nego lane. Za kamate, realne i revalorizacione, izdvojili smo u celini 75.130 miliona dinara odnosno za 30% odsto više nego smo izdvojili za neto lične dohotke (lane 31 odsto manje). Uvećani izdaci za podmirenje kamata suštinski su pogoršali ekonomski položaj organizacija koje ne ostvaruju dovoljno sopstvenih sredstava za tekuće poslovanje i koje se još uvek zadužuje. To nam ukazuju i rezultati poslovanja visoko zaduženih organizacija gde se povećani obim poslovanja ne odražava na povećanju akumulativnost poslovanja.

Za SOUR kao celinu povoljan je podatak da smo akumulaciju u iznosu 27.634 miliona dinara utrostručili u poređenju sa proteklim periodom. Akumulaciju smo u dohodku povečali za 9 odsto, na uložena sredstva za 11 odsto.

Sezonski gubici pokriveni

Veoma je razveseljiv podatak da su sezonski gubici koje su na polugođu iskazale hotelsko-turističke organizacije sada pokriveni. Izvanredno nepovoljne vremenske prilike uticale su na neostvarivanje dohodka u primarnoj poljnoprivrednoj proizvodnji, tako da dva OOUR u sastavu RO KK Ptuj imaju gubitak u iznosu 3.366 miliona dinara, odnosno 90 odsto svih gubitaka. Gubitak u OOUR Haloški biser ostaje na istom iznosu kao na polugođu. Gubitak u Posavju OOUR Trgovina na veliko posledica je smanjenja fizičkog obima i visoke zaduženosti.

Na kraju i sledeća konstatacija – usprkos obećanju da će izmena obračunskog sistema omogućiti realniji prikaz finansijskih rezultata, na žalost moramo utvrditi da sadašnji podaci bilanse imaju više eksterni karakter. Za naše potrebe i utvrđenje realne uspešnosti poslovanja koristimo dopunske podatke kojima upotpunjavamo analizu poslovanja.

J.J.

■ GOVORI MITJA SVETELJ, predsednik PO SOUR Emona

Na prelazu u godinu 1989

Dani uoči prelaza u novu godinu su dani obračuna, nacrta i lepih želja

Obračunajmo dakle sa najpre 1988 godinom. Mislim da možemo zaboraviti sve što je u njoj bilo dobro ili loše, obzirom da prošlost ima svoju moć samo utoliko, koliko nas na učini sposobnijima i odlučnijima da sa suočimo sa budućnošću. Želim da nam godina 1988. ostane u sećanju kao godina, koja nam je nakon više izgubljenih desetleća donela prvo realno obećanje i mogućnost boljeg života.

Onima koji žele živeti od svoje pameti i rada pruža se u novoj godini ozbiljnija šansa da se oprobaju i uspeju u takvom načinu privređivanja, odnosno privređivanju koje predstavlja osnovu za uspeh i standard onih koji rade za marke, dolare, funte i slična merila dosadašnjeg propadanja naših snova.

Sila koplja lomi – nama je donela potrebu i mogućnost da se organizujemo i mislimo, radimo i privređujemo na preduzetnički način, ukratko da postanemo preduzetnici.

Što to zapravo znači? Kao objašnjenje, pogledajmo neke konstatacije magistra Araha, koje navodi u svojem članku »Reafirmacija preduzetništva« (G–V. br. 29/88).

»Preduzetnik je človek koji nešto pokreće, razvija, prodire sa nekom stvari, uspeva, otvara pristup prema nečemu, nešto menja. Preduzetnik je dakle kreativan. Teži za vlasništvom.

Kad ga stekne ono mu postaje sredstvo za nove preduzetničke poduhvate. Preduzetnik je razuman i razborit čovek koji uvek nastoji da predvidi svoje mogućnosti u vezi uspeha i rizika. Kod toga ne deluje u nekom zatvorenom sistemu u kojem bi imao mogućnost da detaljno utvrdi uzroke i posledice svojeg ravnanja. U svojim aktivnostima je otvoren i prijemljiv za uplive iz sveta. U koncipiranju svojih aktivnosti svestan je mogućnosti neuspeha, gubitka ili drugih poteškoća. Dakle računa sa pozitivnim kao i mogućim negativnim efektima svojega delovanja. Kad se preduzetnik nečega lati računa na pasivnost drugih na određenom području i to želi iskoristiti, da bi postigao sopstvene ciljeve. Preduzetnik se prihvata nove stvari i zato jer se veseli rizika, sa kojim se mora suočiti prilikom uvođenja svojeg noviteta, sa kojim mora po svojem unutrašnjem ubeđenju uspeti. Njegova unutrašnjost ga sili na ostvarenje postavljenog cilja, na ostvarenje očekivanog dohodka, što mu daje moć za postizanje novih uspeha, da je osećaj ugleda i lične sreće. Uspeh ređa nove uspehe, sve se izražava u sistemu inovativnosti, koji je sestavni deo preduzetničkog sistema, koji sili preduzetnika na nove uspehe, u suprotnom će ga prevazići drugi. Preduzetnik iznalazi. Inovacije predstavljaju specifičan instrument preduzetništva.

Preduzetnik se sistematički bavi inovacionom delatnošću. To je namensko i organizovano traženje izmena i sistematično analiziranje mogućnosti, da te izmene omoguće ekonomske i socialne (društvene) novine. Preduzetnik deluje kao vlasnik kapitala i kao aktivni privrednik. Njegov osnovni cilj je da ostvari što veću dobit sa uloženim sredstava i radom. U suprotnosti sa kamatama (ukoliko novac uloži radi kamata) njegova preduzetnička dobi iskazuje se kao uspeh njegove delatnosti. Preduzetništvo predstavlja značajan izvor društvenog bogastva, obzirom da preduzetnikove zamisli i njihova realizacija povećavaju sposobnosti konkurisanja postojećih malih i velikih preduzeća te prisiljavaju ih da kontinuirano poboljšavaju kvalitet i u manjuju troškove proizvodnje, čime se povećava blagostanje stanovništva. Preduzetničke funkcije su: investiranje i akumuliranje preuzimanje rizika, poslovodna i proizvodna koordinacija, koja uključuje razvoj novih organizacionih oblika, snalažljivost u oblasti razvoja te strateško planiranje i odlučivanje, posebno u vezi novih tržišta i novih izvora produkcionih faktora.«

Već pred službenim blagoslovom preduzetništvu u Emoni smo odlučili da se preobrazimo kao poslovodni sistem preduzeća, koji će delujoći na preduzetniškim principima, na osnovu definisanja pravih ciljeva, koristeći sve mogućnosti koje pruža stručnost, poslovnost, snalažljivost, prilagodljivost, te sa intenzivnim podsticanjem preduzeničkog mentaliteta i takvog ravnanja svih saradnika, trajno postizati natprosečne privredne uspehe u svim svojim delatnostima.

Put do ovog cilja neće biti jednostavan. Samo reorganizacijama, ma kako preduzetnički usmerene bile, neće se ništa postići. U prvom redu morati ćemo se otresti mentaliteta i ideja o pravima, kojima nas je ideologija do sada uspavljivala. Što pre postanemo svesni da smo bili prevareni, kao onaj sedulujući u televizijskoj emisiji »kolo sreće«, koji je imao trideset sekundi vremena za otvaranja skrinja sa nagradama, pa su sve skrinje otvorili drugi dok je on došao na red, tim pre ćemo biti spremni postupati drukčije nego do sada. Preduzetnik se sam pobrine da su njegove skrinje pune.

Zato ćemo našu emonsku preobrazbu otpočeti sa ljudima.

Pripremamo planove za:

- afirmisanje organizacione kulture poslovnog sistema Emone, koja temelji na odlučnosti da svi njegovi delovi i radnici moraju delovati na visokem nivou profesionalnosti, solidnosti, kvalitete i sposobnosti konkurisanja,
- za jačanje dobrog mišljenja javnosti o Emoni, njene konkurentnosti kod kupaca i dobavljača te osećaja pripadnosti radnika Emoni,
- za sistem napredovanja radnika,
- za stvaranje preduzetničkog raspoloženja radnika,
- za razvoj novih delatnosti koje će doneti novosti i dati podstreka onome što već sada proizvodimo, nudimo i prodajemo. Za sprovođenje ovih projekata mogla bi se međusobno povezati naša preduzeća kao i sa drugima na osnovi kapitala uz upravljanje na toj osnovi. Iz toga će nastajati novi zajednički interesi i projekti, koji će dati nove sadržaje i kvalitet ovoj saradnji.

Spreman je program unutrašnje organizacije preduzeća, koji će uvesti organiziranje i obračun po privrednim jedinicama. Preko privrednih jedinica želimo stvoriti što bolje uslove za saradnju radnika u iznalaženju načina za efikasnije i uspešnije poslovanje na osnovu stvaralačkih htenja, snalažljivosti, smisla za privređivanje koji su u većoj ili manjoj meri dati svakome od nas.

Obračunom po privrednim jedinicama moći ćemo utvoriti doprinos svake pojedine jedinice dobiti preduzeća in na toj osnovi udeo radnika jedinice u ostvarenoj dobiti.

Sa navedenim programom iznet je prvi oblik učešća radnika u dobiti na osnovu internih dionica, koje će sticati u skladu sa njihovom preduzetničkom uspešnošću.

Postoji i više drugih nacrta. Onome tko mi reče da gradim kule u oblicama, odgovorio bi sa mišlju koja je bila nedavno objavljena u Delu »Nije loše ako gradiš kule u oblacima – mora im se samo postaviti temelje«.

Ako budemo svi Emonci, koliko nas ima, sarađivali u postavljanju temelja, biti će to čvrsta kula.

Pa srećno!

informator
Srpskohrvatski prilog

■ IZ RADA RS SOUR EMONA

Mitja Svetelj, novi predsednik PO SOUR Emona

LJUBLJANA, 17. novembra – na svojoj zadnjoj sednici u ovoj godini delegati Radničkog saveta imali su na dnevnom redu 7 tačaka. Svu pažnju posvetili su informaciji o poslovnim rezultatima SOUR, imenovanju novog predsednika Poslovodnog odbora SOUR Emona kao i produženju mandata sanacionom odboru za OOUR Hoteli Bernardin.

*U izveštaju o poslovanju i ostvarenim rezultatima **Jožica Jovan** je upoznala delegate sa situacijom nakon usvojenih mera, koje proizvodnji nisu dale potrebne impulse, te ova postaje sve više ovisna od smanjene tražnje, manje motiviranosti za rad i dinarske nelikvidnosti privrede. Izveštaj o poslovanju objavljujemo posebno.*

***Mitja Svetelj** je skrenuo pažnju na ozbiljan problem – produktivnost rada. Sem otvaranja lepog broja duty free trgovina nije se pokrenula nijedna nova aktivnost, a broj zaposlenih se je povećao za 284 nova radnika. Moramo biti svesni da zaposleni u našem sistemu moraju voditi brigu o većoj produktivnosti rada i time o većoj efikasnosti.*

***Zoran Jankovič**, predsednik konkursne komisije za predsednika Poslovodnog odbora SOUR Emona podneo je izveštaj komisije predloživši delegatima da se za predsednika Poslovodnog odbora imenuje Mitja Svetelj, do sada v.d. ovih poslova, koji ispunjava sve uslove ovog raspisa. Društveno-političke organizacije SOUR Emone, skupštine opštine Ljubljana Moste-Polje, Skupština grada Ljubljane i Republičko-kadrovske komisije pri RK SSRN dale su svoje pozitivno mišljenje.*

Delegati radničkog saveta jednoglasno su usvojili zaključak kojim su imenuje Mitja Svetelj, dipl. pravnik, za predsednika Poslovodnog odbora SOUR Emona za period od 18. 11. 1988 do 18. 11. 1992.

Delegati su takođe usvojili produženje mandata članova odbora zaduženog za praćenje sanacije u OOUR Hoteli Bernardin. Dosedašnji samoupravni sporazum o pokrivanju gubitaka ističe krajem godine. Budući da je mandat odboru već istakao, bio je iznet predlog da se produži do kraja isteka punovažnosti sporazuma.

E. I.

Potpis ugovora

Dana 25. 11. 1988. god. u prostorijama »EMONA COMMERCE« V Beogradu, potpisan je ugovor za 1989. god. sa tradicionalnim partnerom iz SSSR-a SOJUZPROMIMPORTTORG u vrednosti od 15 miliona CL$ u oba pravca. Ugovore su potpisali direktor Vojko Volk i direktor Aleksandar Smirnov, uz prisustvo zamenika ministra trgovine druga Saruhanova.

YU NORDIC SKI POOL

■ IZ KAMNIKA POD KRIMOM

Kaj dela IPKO?

KAMNIK pod Krimom, 7. decembra – Marsikateri mlajši bralec našega glasila še ne pozna Emonine delovne organizacije IPKO, ki izdeluje plastično in kovinsko opremo v Kamniku pod Krimom in je v sestavu sozda Emona že od poletja 1985 leta, pred tem pa je bil IPKO ena temeljnih organizacij v okviru IMP.

Danes zaposluje IPKO 85 delavcev od katerih prednjačijo delavci kovinske stroke. V času priključitve Emoni je JPKO zaposloval 109 delavcev a so na rovaš zmanjšanja režijskih delavcev število zaposlenih zmanjšali. Na račun zmanjšanja stroškov so pač povečali obremenitev režijskih delavcev.

Ob našem obisku smo se pogovarjali z direktorjem **Milošem Barbasom,** vodjo splošnega kadrovskega sektorja **Zdenko Petelin** in **Francem Makucom,** vodjem komercialnega sektorja.

Ko je govoril o tem kaj trenutno dela IPKO in kaj ima v načrtu je direktor Miloš Garbas dejal:

»Železni in hkrati vodilni program naše delovne organizacije v obdobju od leta 1981–1985, z vrhuncem v letih 83 in 84, predstavljal kovinski program farmske opreme, prvenstveno za svinjerejske farme, je od sredine leta 1985 v stalnem usihnaju. Za letošnje leto lahko povemo, da v prvih treh četrtletjih ni bilo večjega naročila. Trenutno so dokajšni dobri izgledi za podpis pogodbe in izdelavo opreme za farmo v Sovjetski zvezi. Po pričakovanju Emoninega Inženiringa naj bi ta prodor na trg Sovjetske zveze pomenil tudi nova naročila, oziroma sklenitev novih pogodb.

Glede na stopnjevanje padca izdelovanje farmske opreme, vzrok nam je bolj ali manj poznan – ni namreč nobenih tovrstnih naložb, smo pričeli razmišljati o vidikih izvoza in o orientacijah na več manjših ciljih kot so usmeritve na kooperacijske usluge do iskanja nadomestnega dela – izdelovanja opreme za industrijo. Tako smo že v letu 1986 začeli sodelovati z Avtomontažo, po letu 1987 pa tudi z ljubljanskim Litostrojem. Za Avtomontažo izdelujemo elemente in zvarjence za šasije avtobusov, za Litostroj pa stalne in gibljive zaščite strojev.

Za Emnonino Mesno industrijo v Zalogu izdelujemo vozičke za sušenje mesnih izdelkov. Te izdelujemo tudi za MIP – ov tozd v Tolminu.

Glede opreme svinjerejskih farm, v kolikor jih te potrebujejo za redmo obnovo pripominjam, da je le ihanska farma Emone ena redkih, ki to opremo dosledno redno obnavlja in vzdržuje na gospodarni ravni, vse ostale farme pa se ravnajo po nesmislenem načinu: dokler bo šlo, bo pač šlo. In tudi gre – do končnega propada opreme.

Sozdovska orientiranost v povečanju blagovnih tokov pod lastno streho na relaciji Emona Inženiring – IPKO ni zaživela, saj obstoja samo na ozkem sodelovanju po vprašanju opreme za svinjerejske farme ob neizkoriščenih možnostih sodelovanja pri govedoreji, perutninarstvu in opremi trgovin ter ostali opremi. Še v letu 1985, pa tudi pred tem je šlo do 90 odstotkov realizacije IPK-a skozi posle Emona Inženiringa, danes, pa tudi že lani, le še slabih 40 odstotkov.

Ob upoštevanju ekonomskih kriterijev, da posel dobi pri drugi članici članica znotraj sozda le v primeru, če je konkurenčna bi bilo za pričakovati, da bi se na relaciji Emona Inženiring: Emona IPKO vprašanje širitve sodelovanja le premaknilo na bolje ob doslednejši povezavi in ob zavzetosti tudi vodstva sozda.

Na osnovi sodelovanja v začetku leta 1987 se je naš IPKO opredelil tudi za razvoj trgovinske opreme. Plod tega je bil razvoj trgovske stojnice za namene akcijske prodaje in v letošnjem letu razvoj mrežastih boks palet, ki uspešno rešujejo tako vprašanje transporta kot skladiščenja blaga v maloprodaji in pri grosistu. Prepričani smo, da se bo o vprašanju paletizacije blaga, ki se dobesedno prične pri proizvajalcu in konča pri kupcu v trgovini, izrekla končna, zadnja beseda na ravni sozda, saj gre za kompleksno vprašane, ki odpravlja nepotrebne stroške dodatnega embaliranja izdelkov, zmanjšanje fizičnega dela prekladaja blaga, hkrati pa poenostavlja transport. Omeniti velja tudi, da zložene prazne mrežaste palete predstavljajo znatno manjšo porabo prostora v skladišču. Ker gre za dve tretjini manjšo porabo volumenskega prostora, menimo, da je vsak komentar nepotreben,« je povdaril Miloš Garbas.

»Poliesterski program je bil res osnova za gradnjo naše tovarne na sedanji lokaciji,« je dodal Franc Makuc, in nadaljeval.« Že v samem začetku pa je bil potisnjen v ozadje s strani s komercialno uspešnejšega programa farmske opreme.

V samem začetku je tudi padla v vodo želja po preskoku na višjo raven tehnologije z uvedbo postopka prešanja prepregov in premixov. To je bila osnova za gradnjo tovarne, od takrat nam je ostala neizkoriščena tudi 400 tonska stiskalnica. Celotna zadeva je ostal na mrtvi točki zaradi pomenjkljive tržne analize, predvsem pa je razlog v nesprejemanju trga kvalitetnejših in s tem dražjih izdelkov. Tako je bil izvršen samo prenos obstoječe tehnologije ročnega laminiranja iz SKIP-a v IPKO. Potiskanje na stran s strani programa farmske opreme, pa je tudi drugače povzročilo razvojno zaostajanje omenjenega programa, posebno po odhodu nekaj ključnih delavcev. Vse je ostalo v bistvu le pri programu ročno izdelanih raznoraznih posod za shranjevanje in transport medijev kot so voda, kurilno olje, sveža olja, odpadna olja, agresivne kemikalije in podobno.

Ker je bilo doma premalo dela, smo se pričeli opredeljevati tudi pri izvozu. Z izvzom se je PKO srečeval že tudi v preteklem obdobju. Za potrebe perutninarstva in prašičerejo smo izvažali opremo v Zvezno republiko Nemčijo, Italijo, Madžarsko in tudi na Kitajsko, vendar je bil ta izvoz v letu 1986 prekinjen.

Glede na našo tehnološko strojno opremljenost smo iskali primerne artikle za izvoz. Gre za posamezne dele za gradbeno mehanizacijo (Volvo in Dinopag). V manjšem obsegu ta posel že teče od letošnje polovice leta. To je sicer trd kruh za našo delovno organizacijo glede na visoke stroške vezane predvsem na specifično gospodarsko situacijo v Jugoslaviji kjer so surovine bistveno dražje od svetovnih cen. Kljub temu uspevamo doseči na Švedskem še sprejemljive cene, hkrati pa se nam nudi preko Emona Inženiringa nadaljevanje sodelovanja s firmo Big Dutchman (ZRN) kateri naj bi dobavljali nadomestne dele za farmsko opremo, vendar je za nas nemško tržišče problematično, saj cene, ki bi jih dosegali, ne krijejo niti nabave domačih repromaterialov, zato v teh poslih še ni zavzeto dokončno stališče,« je dodal Franc Makuc.

To je le del problemov s katerimi se otepa Emonina mala proizvodna organizacija. O najnovejšem izdelku, ki so ga razvili v Kamniku pod Krimom in bo zanimiv morda tudi za motorizirane Emonke in Emonce – avtomobilskem prtljažnem kovčku – pa kaj več v eni naši naslednji številki E-Informatorja.

E. I.

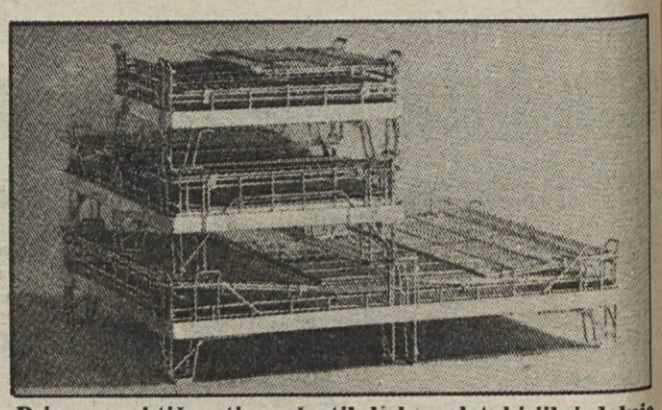

Primer praktičnosti mrežastih boks palet, ki jih izdeluje Emonin IPKO, prazne in zložene.

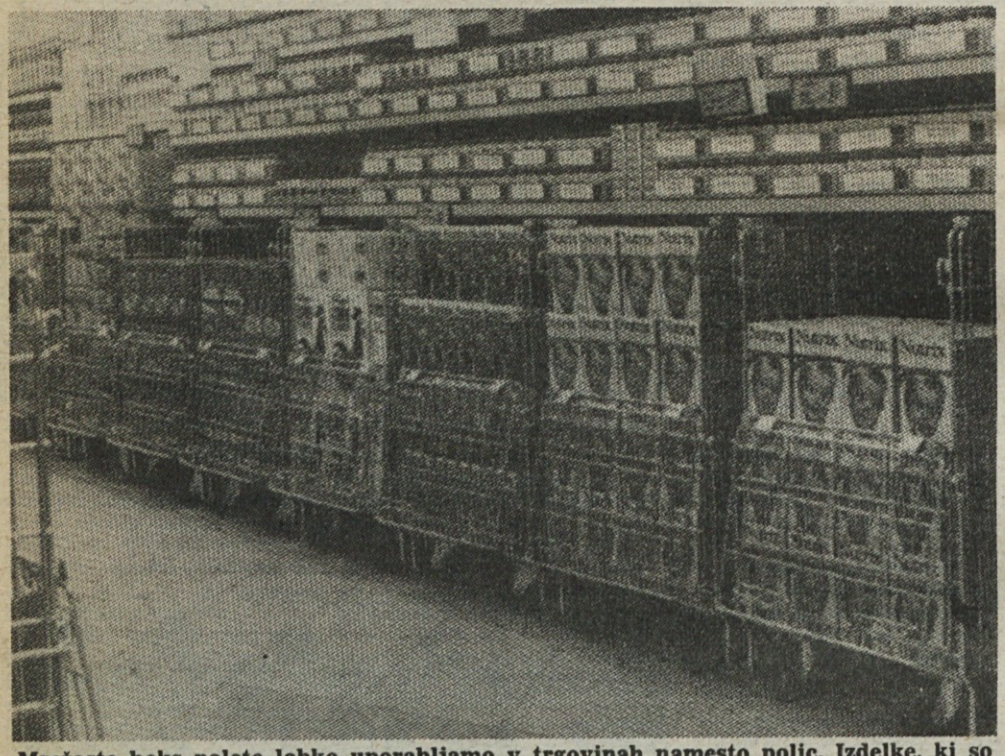

Mrežaste boks palete lahko uporabljamo v trgovinah namesto polic. Izdelke, ki so v palete zloženi že v proizvodnji, kupci direktno jemljejo in si jih nalagajo v nakupovalne košare ali vozičke.

■ IZOBRAŽEVANJE

Postanite mojstri svojega poklica

V letošnji jeseni smo v Emoni poleg šolskih oddelkov za gostinske tehnike v Čatežu, Izoli in na Ptuju ter oddelka za trgovinske poslovodje v Ljubljani odprli še dva nova emonska oddelka in sicer za trgovinske poslovodje v Brežicah in za agroživilce v Ljubljani.

Pobuda za poslovodsko šolo v Brežicah je prišla iz Emonine DO Posavje, ki ima s to obliko šolanja odlične izkušnje; že pred štirimi leti se je v Brežicah v takem oddelku zelo uspešno izšolalo več kot 30 poslovodij. Ta brežiški oddelek poslovodske šole je v Emoni že dvanajsti.

Novost v teh naših verificiranih šolah pa je sedaj oddelek za agroživilske poklice, ki so v Emoni deficitarni, kot so **mesar** (MIZ), **mlinar** (TMK) in drugi predelovalci živil rastlinskega in živalskega izvora, ki jih potrebujeta predvsem Blagovni center in Dietetika iz Agroemone.

Potrebno po strokovnjakih teh poklicev so izrazili predvsem vodilni delavci MIZ-a in Agroemonine Tovarne močnih krmil. Veliko zaslugo, da smo potem ta oddelek tudi organizirali v prostorih Emonke, ima kamniška Srednja šola za agroživilstvo in njihov ravnatelj **Tomaž Geršak.** Ravnatelj je z velikim razumevanjem sprejel naše predloge, da obliko in način šolanja prilagodi našim možnostim in da upošteva določene življenjske in delovne izkušnje udeležencev tega izobraževanja.

Slovesna otvoritev agroživilskega oddelka je bila 10. novembra v Emonki. Poleg ravnatelja šole so se te slovesnosti udeležili **Franc Molan**, podpredsednik Emone ter direktorja Agroemone **Zvone Kovič** in Mesne industrije Zalog **Andrej Štular**. Prišli so tudi drugi strokovni predstavniki emonskih OZD, ki so poslali svoje delavce na izobraževanje v ta emonski oddelek.

Franc Molan in Tomaž Geršak sta slušateljem predstavila agroživilsko dejavnost in vzgojno-izobraževalni program. Zvone Kovič pa je v svojem nagovoru poudaril predvsem znanje in dejal: **»V življenju je pomembno, da si znanje pridobiš in ga prav tako uveljaviš v svoji delovni sredini.«**

Zbrane je pozdravil tudi Andrej Štular, ki je med drugim rekel: »V šolo smo vas poslali, ker vam zaupamo, zato nam to zaupanje vračajte in postanite mojstri svojega poklica.«

Vesna Raztresen

Zdravje nima cene

(Nadaljevanje s 1. strani)

čih Slovenije in namenjen samo akademskemu pojasnjevanju prevencije z ene strani niti propagandi za preventivne programe v naravnih zdraviliščih. Eno in drugo je daleč za osnovnimi cilji današnjega pogovora, tembolj ker je preprečevanje bolezni in poškodb vsem dobro znano. Propaganda pri vseh zdraviliščih je ta čas locirana na Gospodarskem rastavišču. **Naša naloga je večja in širša, razkriti moramo, pojasniti, našteti odgovore na vprašanja, kjer je mesto in vloga zdravstvene prevencije v našem prostoru, opredeliti moramo skupine ogroženosti zdravja, za katere je izven skupine nalezljivih bolezni najbolj potrebna zdravstvena prevencija. In končno, ta okrogla miza mora predstaviti aktualne programe naravnih zdravilišč, ki so namenjeni navedenim potrebam.**

Obstojajo potrebe prebivalstva za preprečevanje bolezni, ki izvirajo iz sodobnega načina življenja in dela, ogroženosti lokomotornega, kardiovaskularnega, psihosomatskega, metabolnega in drugih sistemov, za katere ni denarja iz običajnih virov, ampak gre ostanek denarja praktično za zdravljenje teh bolezni. V pogovoru se bomo vprašali, katere so to bolezni, kateri so možni viri finansiranja zdravstvene rekreacije, katere programe zdravstvene prevencije nudijo slovenska zdravilišča in kakšne rezultate dosežejo takšni programi.

Sestav udeležencev današnje okrogle mize bo dovolil, da v prvem delu povabljeni predtavniki predstavijo navedeno problematiko in tako prispevajo h geslu svetovne zdravstvene organizacije, katere podpisnik je tudi naše zdravniško društvo, to je zdravje za vse do leta 2000. Za dokaz koristnosti zaščite izboljšanja zdravja z zdravstveno preventivnimi programi smo izbrali rezultate aktivnih medicinskih dopustov delavcev iz treh velikih slovenskih kolektivov: sozda Emona, Litostroja in Gradisa. Marsikatero zdravilišče bi lahko naštelo še 19 ali 20 kolektivov, morebiti tudi več, toda to so kolektivi, s katerimi smo delali leta in na katerih rezultate smo ponosni. Naš pogovor bo dosegel popoln uspeh, če se začne med našimi občani, posebej z delovno aktivno populacijo pogovor, razmišljanja o zdravstveni prevenciji v naravnih zdraviliščih kot priložnosti, da do bolezni ne pride. Nasprotno, da pravočasni zdravstveni preventivni program, prilagojen potrebam glede na ogroženost zdravja posameznikov oziroma skupin privede do produktivnejšega dela in daljše delovne sposobnosti.

Aktivni odmor delavcev

Dr. Jože ŠAMU: Že dolgo razpravljamo o preventivnih ukrepih ali o programiranem aktivnem odmoru delavcev. Ne vem, če vsi uporabljamo isto terminologijo. Razlikujemo namreč aktivni odmor med delom in programirano zdravstveno rekreacijo. Obe preventivi gresta skupaj, ni pa nujno. Lahko ima nekdo samo programirano zdravstveno organizacijo, zaradi obremenitev in škodljivosti pri delu pa ni nujno, da mora imeti tudi aktivni odmor pri delu. Vse te aktivnosti naj bi krepile zdravje, to naj bi bila prevencija invalidnosti in boljša produktivnosti.

Zdravje za vse do leta 2000

Kdo bi moral biti za to najbolj zainteresiran? Vsi, od združenega dela kot uporabnika do zdravstvene skupnosti, predvsem pa skupnost invalidsko pokojninskega zavarovanja, ki je podaljšana roka zdravstva. Če karikiram; tisto, česar zdravstvo ne zmore, pospravi skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Glede aktivnih odmorov v službi medicine dela, prometa in športa imamo kar lepe uspehe. Aktivne odmore imajo na območju Maribora, Nove Gorice, na Gorenjskem, Dolenjskem in verjetno še kje. V tem pogledu smo dosti sodelovali s sindikati, ki so bili nekakšen pobudnik in nosilec teh dejavnosti, rezultat tega pa je bila tudi knjižica Aktivni odmor med delom, kjer je več avtorjev opredelilo namen aktivnega odmora.

Programirani zdravstveni rekreaciji v obliki organiziranega dogovarjanja, vsaj s strani našega inštituta, so bili začetki, do pomembnejših korakov pa nismo prišli. Zato pozdravljamo pobudo združenja slovenskih naravnih zdravilišč, da se začnemo o tem pogovarjati. Prav je, ker je tudi naša država vključena v geslo svetovne zdravstvene organizacije Zdravje vsem do leta 2000. S tega vidika je ta POBUDA GOTOVO KORISTNA. Mislim, da dajemo ogromno denarja za bolezen in zelo zelo malo denarja za zdravje.

Še vedno govorimo o kazalcih negativnega zdravja, ne o kazalcih pozitivnega zdravja. V naših planskih dokumentih zdravje vse do leta 2000, tako jugoslovanskih, predvsem pa slovenskih, mislim, da so to usmeritve, s katerimi bi se lahko približali zastavljenim ciljem.

Na kratko bi povedal stališče službe medicine dela, prometa in športa našega inštituta, ki je nosilec razširjenega strokovnega kolegija te dejavnosti. Po našem naj bi uvedli aktivni odmor pri delih in nalogah, kjer je to medicinsko utemeljeno in upravičeno.

Če hočemo dobiti zanesljiv odgovor na to vprašanje, moramo narediti analizo in zdravstveno oceno delovnega mesta, s pomočjo katere dobimo odgovore na kup vprašanj; med drugim tudi na to, ali je potreben aktivni odmor ali programirana zdravstvena rekreacija. Naslednji korak je anketa med delavci ali delavkami, ki jih je potrebno motivirati. Šele na tej osnovi se lahko lotimo aktivnega odmora. Pri tem pa ni dovolj samo izvajati aktivni odmor, ampak je treba učinke aktivnega odmora tudi evalvirati, ugotavljati rezultate. Ugotavljamo predvsem rezultate kurativnih obiskov pri lečečem ali izbranem zdravniku, bolniški stalež, če hočete tudi invalidnost in tudi produktivnost. Aktivni odmor ne posega tako globoko v poslovanje ozd kot programirana zdravstvena rekreacija. Po 48. členu zakona o zdravstvenem varstvu naj bi imeli ozdi izboljševanje zdravja. Ta člen iz sedaj veljavnega zdravstvenega varstva je dokaj nejasen, prinesel je mnogo zmede, nerazumevanja in tudi razprtij glede tolmačenja tega

■ GOVORI TONE VALAS, podpredsednik PO SOZD Emona

Emonin skok v Korejo

Koncem lanskega leta je delegacija Gospodarske zbornice Slovenije po končanem obisku na Japonskem obiskala tudi rapubliko Korejo ali kakor jo tudi imenujemo Južno Korejo. Delegacijo je vodil predsednik Gospodarske zbornice Slovenije **Marko Bulc.**

Kmalu zatem, to je v začetku meseca julija letos se je v Ljubljani mudila številna 50 članska delegacija gospodarstvenikov Koreje katere cilj je bil navezati stike s številnimi podjetji Slovenije in Jugoslavije. V tem času je pričelo z delom tudi predstavništvo korejske asociacije za pospeševanje izvoza, ki se imenuje **Kotra.** Sedež predstavništva je v Ljubljani na Miklošičevi cesti v bivših poslovnih prostorih Emone.

V predstavništvu sta zaposlena dva simpatična Korejca, ki imata oba priimek **Park** – Park starejši in Park mlajši, starejši je direktor, mlajši pa njegov pomočnik. Posebej moram povedati, da je nekaj priimkov v Koreji izredno razširjenih. Na prvem mestu so Kim-i, priimek Kim, ki jih je kot so mi povedali 4 milijone, na drugem mestu je priimek Park, sledi mu priimek Čang in nato še drugi, kar je za to deželo še posebej zanimivo.

Korejsko predstavništvo deluje na osnovi sporazuma skenjenega med Gospodarsko zbornico Slovenije in Kotro, ki bazira na recipročni izmenjavi predstavništev – Koreja predstavništvo v Ljubljani, mi predstavništvo v Seulu.

Po obisku korejske delegacije v Ljubljani so se stvari pričele odvijati zelo hitro. Emona je bila pooblaščena oziroma imenovana za organizacijo vodenja konzorcija. Na ustanovitveni seji sem bil imenovan za predsednika tega konzorcija za pospeševanje gospodarskega sodelovanja z Republiko Korejo.

V konzorcij je včlanjenih deset največjih gospodarskih organizacij Slovenije, širimo pa se tudi preko republiških meja. Tako se je konzorciju pridružila tudi Livnica iz Kikinde, razgovori pa tečejo tudi še z drugimi nekaterimi organizacijami izven Slovenije.

V mesecu oktobru letos je Gospodarska zbornica Slovenije organizirala delegacijo, ki je obiskala Seul. Ob tej priliki smo organizirali izredni privlačno razstavo slovenskega gospodarstva na mednarodnem sejmu, ki se imenuje SITRA '88.

Obisk v Seulu je bil prilika utrditev vezi med Gospodarsko zbornico Slovenije in Kotro poleg tega pa tudi ugodna prilika za konkretne razgovore slovenskih organizacij s korejskimi podjetji.

Korejski gostitelji so nam organizirali ogled nekaterih industrijskih podjetij. Med izredno pomembnimi naj omenim podjetje za elektroniko Samsung in Goldstar ter tovarno avtomobilov KIA.

Kar se tiče Emone sva s **Tonetom Papežem,** ki je sekretar konzorcija in v Emoni zadolžen za koordinacijo vseh poslov z Republiko Korejo obiskala korejska podjetja s katerimi smo že imeli poslovne stike kot tudi nekatera s katerimi se šele povezujemo. Menim, da je pomembno, da poleg razgovorov o dolgoročnejših oblikah in o sodelovanju na »daljšo stezo« že opravljamo intenzivno trgovske stike z nekaterimi korejskimi organizacijami – mislim Emona namreč. Tako smo že letos jeseni pričeli z izvozom cigaretnih filtrov, ki jih izdeluje domžalska Tosama, s posredovanjem komponent za kompjuterje znamke Hyundai, ki jih kasneje plasira Birostroj za jugoslovansko tržišče, dogovorili pa smo se tudi za prodajo izdelkov zabavne elektronike renomirane svetovne firme Goldstar v Emonini prodajni mreži duty free prodajalni v Jugoslaviji.

Ob tem kar sem videl v Koreji moram povedati, da daje ton korejskemu gospodarstvu približno deset izjemno močnih podjetij, ki so izredno diverzificirana saj sega dejavnost enega samega podjetja od ladjedelništva, proizvodnje avtomobilov, tekstilne industrije, elektronike do tovarne igrač. Kdor se morda čestokrat sramuje našega »svaštarjenja« v Emoni, ki se tudi ukvarja z raznoterimi dejavnostmi, ki si jih je mogoče zamisliti, naj se tega občutka kar znebi. V Koreji je prav ta diverzifikacija – raznovrstnost pomemben in ugleden način poslovanja, predvsem pa uspešen. Razen téh velikih podjetij pa predstavlja v Koreji gospodarsko tkivo vrsta malih in dinamičnih podjetij, ki preko določenih asociacij prodirajo na svetovni trg. Rezultati tega pa so izjemno impresivni izvozni rezultati.

Koreja, ki šteje okrog 40 milijonov prebivalcev, bo ustvarila letos približno 70 milijard dolarjev izvoza. Za ilustracijo naj povem, da je pred desetimi leti, po pripovedovanju vodilnega poslovneža s katerim sem se pogovarjal, ministrstvo za zunanjo trgovino Koreje priredilo sprejem v počastitev za takratne čase (leta 1987) izrednega in nepojmljivega rezultata – 10 milijard dolarjev izvoza, danes pa je ta številka že 70 milijard. Za orientacijo bralcev naj povem, da v Jugoslavijo že leta in leta nazaj govorimo o številki 10, ki pa se nikakor in nikakor ne premakne navzgor, kljub vsemu govorjenju in prizadevanjih.

Omeniti moram, da so Korejci nam Jugoslovanom izredno naklonjeni, da smo bili povsod zelo, zelo gostoljubno sprejeti. Že tako so prislovično gostoljubni, do nas pa so bili še posebno. Našim Emoncem moram povedati, da uživa Emona izredno visok ugled v Koreji, očitno iz vtisov Korejcev, ki so bili na obisku v Sloveniji. Delegacija se je dodobra spoznala z Emono, obiskali in ogledali so si Maximarket, prodajne centre in hotele, skoraj povsod jih je posredno ali neposredno spremljala Emona in prav zato uživa Emona v Koreji velik ugled in veljavo. Prepričan sem, da bodo vsi ti poslovni stiki pripomogli in privedli do tega, da bo samo naš Emonin izvoz in uvoz v doglednem času dveh treh let dosegel in presegel deset milijonov dolarjev, saj imamo vse pogoje takorekoč na pladnju. Vprašanje je samo ali bomo oziroma če bomo znali vse to izkoristiti. Prepričan pa sem, zlasti po navezavi diplomatskih stikov, za kar upam, da naša država ne bo predolgo odlašala, da si lahko obetamo tudi dolgoročnejše oblike prisotnosti korejskega gospodarstva v Sloveniji in Jugoslaviji – to pomeni navezavo poslovnotehničnega sodelovanja in kar bi bilo še posebno zanimivo za nas vlaganj južnokorejskih firm v organizacije, ki so v sklopu Emone.

V Seulu, dvanajstmilijonskem mestu, se na vsakem koraku srečujeta tradicija in moderen utrip življenja.

Seul metropola južne Koreje

Naj za naše bralce povem še nekaj zanimivosti glavnega mesta Seula, ki smo ga pred kratkim do neke meje spoznali, ko smo spremljali olimpijske igre moderne dobe na malih ekranih.

Seul je izjemno veliko mesto z 12 milijoni prebivalcev. Kljub velikosti je to izredno lepo čisto mesto, komunikacijsko lepo urejeno s prekrasno podzemsko železnico – metrojem. Metro še ni dokončno zgrajen a vendar odlično funkcionira. Promet je izredno gost. Na ulicah vozijo samo korejski avtomobili. Koreja ima tri velike proizvajalce avtomobilov. Kar pa najbolj navdušuje obiskovalca, je izredna gostoljubnost ljudi. To je občutiti kljub veliki jezikovni barieri, saj razen v velikih mednarodnih hotelih in v velikih podjetjih le redko naletite na človeka, ki bi govoril angleško. Njihova, menda prirojena človeška toplina in prijaznost premaga tudi to oviro in komuniciranje z njimi ne predstavlja nobenega problema. Posebej so ljubeznivi v trgovinah, v katerih se dejansko ne počutiš kot kupec ampak kot gost. Tako je tudi v vseh lokalih ali pa nekje na cesti, četudi nima nikakega neposrednega interesa do tvojega obiska v Koreji. To je bilo tisto kar nas je še posebej in stalno presenečalo vsak dan.

Kot zanimivost pa še tole. Slovenci, ne bi bili Slovenci če ne bi odkrili različnih oblik gostinske ponudbe. Tam imate seveda raznovrstne restavracije od kitajskih, korejskih, japonskih pa do evropskih. Korejske specialitete imajo povuarek na zelenjavi, raznih vrstah mesa, seveda v zelo malih količinah ter razumljivo nepogrešljiv riž, morda prav zato ne srečaš človeka, ki bi imel kakšno kilco preveč. Poleg teh številnih restavracij in gostišč je posebnost Seula, da vsak večer namestijo po ulicah in širokih avenijah množice šotorov, v katerih je prostora za približno deset ljudi in ti šotori so nekakšne majhne gostilne, bolje rečeno majhne restavracije, ki se dokaj hitro napolnijo. Vsemesto se veseli in uživa v hrani, ki jo znajo odlično pripraviti. Vse je izjemno poceni. Neverjetno poceni. Za en sam dolar se lahko dodobra naješ in še kakšno šilce riževega žganja lahko popiješ. Tako v pozne nočne ure. Zjutraj ko zazori dan ni o tem nočnem življenju nobenega sledu. Šotorov ni več, pločniki in ulice pa so čiste kot umite. Prav nobenega sledu ni o večernem in nočnem živ-žavu. Neverjetno a resnično.«

E. I.

Iz Seula – predstavniki slovenskih delovnih organizacij v avli korejskega giganta za elektroniko Goldstar.

Prijetno je posedeti zvečer pod tradicionalnimi šotori v Seulu in pokušati številne specialitete korejske kuhinje.

Zdravje nima cene

člena. Pripravljajo se spremembe zakona o zdravstvenem varstvu, v katerem bo tudi ta člen bolj razumljiv. Govoril bom predvsem o tistem delu programirane zdravstvene rekreacije, ki naj bi šla iz materialnih stroškov. Pri tem pa ne gre zanemariti, da prav vsakemu delavcu, ne glede na dela in naloge, ki jih opravlja, je programirana zdravstvena rekreacija dobrodošla.

Kako gledamo na programirano zdravstveno rekreacijo, ki naj bi bil finansiran iz materialnih stroškov? Tudi tu pravimo, da je treba narediti analizo in zdravstveno oceno delovnega mesta. Ne bi rad delal krivice, ampak za vse delavce ne moremo predpisati enakega programa programirane zdravstvene rekreacije, ampak moramo izhajati iz obremenitev in škodljivosti pri delu. In za to je potrebna analiza in zdravstvena ocena. Pripravil naj bi jo tim strokovnjakov. Naslednja stvar so programi, ki jih morajo narediti naravna zdravilišča, kjer se izvajajo programirane zdravstvene rekreacije, vendar v dogovoru z ustanovami, ki so odgovorne za strokovno doktrino in za svoje delo odgovarjajo zdravstveni skupnosti Slovenije. Tretja stvar je evalvacija naših rezultatov. Naštel bom nekaj vidikov po naših videnjih programirane zdravstvene rekreacije. Tista oblika, ki naj bi bila finansirana iz materialnih stroškov, katere indikacije naj bi bile, podobno kot imamo za Rogaško Slatino. Glede na aktualnost problematike se zavzemamo za naslednje indikacje. Zdravilišče, kjer naj bi šlo za izplavljanje nakopičenih strupov iz maščevja, je Rogaška, kjer smo skupaj z Američani, z gastro kliniko, našim inštitutom imeli na zdravljenju nekaj teh bolnikov in uspehi so spodbudni.

Na drugem mestu so še vedno drugi strupi v organizmu, od živega srebra, svinca in drugih strupov. Tudi za to bi morali imeti ustrezno usposobljeno zdravilišče, kjer naj bi pospešeno izplavljali te strupe. Naslednja indikacija naj bi bili psihični stresi.

Daleč na prvem vzroku umrljivosti so kardiovaskularne bolezni, ki so tudi na drugem mestu med vzroki invalidnosti. Na prvem mestu so gibala, na drugem kardiovaskularne bolezni, na tretjem poškodbe itd. Glede umrljivosti so kardiovaskularne bolezni na prvem mestu, na drugem mestu so novotvorbe in na tretjem so poškodbe. Če imamo že usposobljena, verificirana zdravilišča, ki naj bi se ukvarjala z delavci, ki so izpostavljeni intenzivnim psihičnim stresom, na nek način pokrijemo bolezni obtočil, kardiovaskularnega sistema in deloma tudi bolezni prebavil, ker vemo, da so nekatere izrazito psihosomatske narave.

Preventiva na račun materialnih stroškov

Naslednji sklop indikacij so dela in naloge, ki imajo izrazite obremenitve gibal. Dandanes je zelo malo težkega dinamičnega dela, imamo pa ogromno statičnega dela. Nekdo gleda na strojepisko podcenjevalno, da je to zelo lahko delo. Gre za izrazite statične obremenitve ramen, vratu, obramenskih mišic. Naslednji krog teh indikacij so po našem mnenju dihala, predvsem pri delavcih, ki so izpostavljeni različnim dražljivcem dihal, kot so plini int. Zaenkrat vidimo te štiri ali pet sklopov indikacij, ki naj bi jih združeno delo finansiralo iz materialnih stroškov. To pa ni dovolj, morali bi imeti ustrezne analize in medicinske ocene delovnih mest in te stvari morajo biti urejene v samoupravnih splošnih aktih. Po našem mnenju programirani stroški za rekreacijo, to je ena temeljnih indikacij, ki naj bi jo združeno delo finansiralo iz materialnih stroškov in se lahko opravljajo le v verificiranih zdraviliških enotah. Osebno mislim, da je vsaka oblika zdravstvene rekreacije izredno koristna za organizem. Zdraviliško zdravljenje ali zdravstvena rekreacija mora navajati ljudi na bolj zdrav način življenja. Seveda pa ni dovolj, če se nekdo zdravi 7 ali 14 dni, če si ne pridobi novih navad in 350 preostalih dni živi nezdravo, potem je to izguba denarja.

METOD ZALAR, RS ZSS; Gre za ustvarjanje nekaterih pogojev, tako strokovnih kot mobilizacijskih znotraj ZSS, ki poteka v nekem zgodovinskem obdobju bolje organizirano morda kakšnih deset let. Kasnejše obdobje ali v neki sredini, ko smo začeli z osveščanjem tako na področju rekreacije kot preventive in tudi v kadrovskem smislu storili nekaj potez. Pričetek je bil do neke mere svojevrsten: šlo je za nagrado boljšim delavcem, ki vlagajo več naporov v združenem delu, so v starosti 45 do 50 le, mejnem, ko so stvari na zdravstvenem področju bolj opazne, potreba po preventivi, rekreaciji in zdravem načinu življenja večje. To je bila nagrada brez prisotnosti medicine, organizatorjev športne rekreacije, brez načelnih pristopov v finansiranju, delno je bila to članarina ZSS, iz preostalih ostankov članarine itd., ni bilo sistemskih rešitev niti znotraj sindikata kaj šele v družbi kot taki. Vsi poznamo podatek, ki tudi zdaj žal ni boljši, v tistem obdobju smo v Sloveniji dajali zdravstvenih dinarjev 5 do 7% vsega zdravstvenega denarja. Temu primerni so tudi rezultati in tudi zdaj ni mnogo bolje. Tudi rešitve tako znotraj zakona o zdravstvenem varstvu kot vrsta omejitvenih ukrepov je na tem področju vrsto stvari omejila, zlasti pri virih. Vedno se primerjamo s sosedno Hrvatsko, kjer je to področje strokovno in organizacijsko pa tudi finančno kadrovsko neoporečno bolje urejeno. V teh primerjavah se nam zdi čudno, da zakon o celotnem prihodku, ki velja na področju Jugoslavije, drugače obravnavamo v Sloveniji kot v sosednji republiki. Problem je v tem, da podzakonskih aktov nimamo tako daleč izdelanih kot pri naših sosedih, kjer minister za zdravstvo lepo razpiše ustrezne pravilnike o opremljenosti zdravilišč, ambulant, o kadru v teh ambulantah, o verificiranih programih itn., o čemer je bila strokovna razprava pred menoj. Mi žal tega nimamo, kljub naporom, tudi inštituta. Malo čudi človeka, da smo osamljeni, ko imamo na drugi strani največ invaldskih upokojitev, grozljivo veliko nesreč pri delu, smrti, pri čemer je treba razumeti, da je tehnologija v Sloveniji, svojevrstna in zastarela. Vse te zadeve so vodile tudi sindikat bolj v smislu humanizacije kot produktivnosti, brez katere ni moč poslovodnim strukturam ali narodnemu gospodarstvu dokazovati, da je to področje tudi

(Nadaljevanje na 6. strani)

Referendum v Emona Kmetijskem kombinatu Ptuj

Rezultati referenduma, ki je bil 15. decembra 1988, na katerem naj bi se delavci vseh TOZD v Emona Kmetijskem kombinatu Ptuj izrekli za izstop iz sistema Emona so pokazali, da so delavci v treh TOZD presodili in se izrekli proti izstopu. Tako ostanejo povezave Emona Kmetijskega kombinata Ptuj do nadaljnjega na sedanjih osnovah.

Predsednika poslovodnega odbora SOZD Emona smo zaprosili za mnenje.

Povedal nam je tole:

Direktor delovne organizacije EMONA KK Ptuj **Branko Gorjup** me je obvestil o nameri, da ta delovna organizacija izstopi iz Emone, dne 13. oktobra 1988.

Od vsega začetka priprav na preobrazbo SOZD EMONE smo bili odločeni, da naj se vsaka organizacija iz sedanjega sestava EMONE popolnoma prosto in brez prepričevanja odloči ali se bo vključila v na novo zasnovani in podjetniško usmerjeni poslovni sistem EMONA. To odločitev naj bi vsaka organizacija sprejemala v skladu s presojo ali glede na namen organiziranja tega sistema pri svoji gospodarski presoji, razvojni usmerjenosti in povezljivosti interesov lahko v sistemu gospodarsko **prispeva in pridobi.** Vsebina nove organiziranosti in delovanja sistema EMONE je bila v celoti obrazložena v aktu Zasnova bodoče organiziranosti in delovanja sistema EMONA – avgust 1988, ki ga je obravnaval poslovodni svet (vsi direktorji DO) na seji 1. in 2. septembra 1988.

Zato sem na omenjeno informacijo odgovoril, da je to pač stvar proste presoje ljudi v kombinatu, s pripombo, da naj se odločitev sprejme po stvarni presoji interesa za nadaljnji obstanek kombinata v Emoni. Izrazil sem željo, da vodstvo kombinata svoj predlog za izstop obrazloži delavcem korektno in objektivno. Poudaril sem, da bo EMONA sodelovala s kombinatom še naprej, ne glede na to, kakšna bo odločitev, ker nas vodijo pri naših ravnanjih poslovni interesi ne pa subjektivna razpoloženja.

Zato tudi nismo reagirali na dokument, s katerim sem bil osebno seznanjen 7. decembra 1988. V pripravah na referendum o predlogu za izstop delovne organizacije E–KK Ptuj so namreč delavci te organizacije prejeli naslednjo obrazložitev predloga za izstop:

Informacija o razlogih za izstop iz SOZD Emona

Od 16. novembra do 15. decembra bomo delavci EKK Ptuj razpravljali in se odločili o predlogu za izstop naše delovne organizacije iz SOZD EMONA. Upravičeno se bosta vprašali, zakaj je potrebno po osmih letih članstva v EMONI sedaj izstopiti? Razlogov za tako odločitev je več, najbolj pomembna pa sta naslednja:

● Ob vstopu v EMONO smo si skupaj z vodstvom SOZD zastavili več ciljev. Ti cilji so bili predvsem: bistveno povečanje blagovnih tokov (vino, izdelki PETOVIE, mlekarski proizvodi in drugo); obisk turistov v gostinskih objektih naše delovne organizacije; izgradnja hotela v Ptujskih toplicah; povečanje prireje živali (prašiči, goveji pitanci) itd.

Če naredimo bilanco našega članstva v EMONI lahko rečemo, da smo določene cilje uresničili, vendar naših glavnih problemov nismo rešili.

Tako smo z nekaterimi emonskimi organizacijami vzpostavili poslovne vezi, ki pa jih bomo ohranili in še bolj utrdili tudi po izstopu iz EMONE. EMONA nam je dala določeno pomoč za izgradnjo nekaterih objektov, kot je MLEKARNA, TMK. itd.. Izdatno pomoč pa smo dobili tudi pri pokrivanju naših potreb po devizah.

Skupaj z EMONO pa nismo uspeli sanirati PETOVIE, TOPLIc (hotel) in gostinstva. Prav tako nismo uspeli s predvidenim plasmajem vina ter mlekarskih proizvodov in sadja. Razen naštetega, je še več neuresničenih dogovorov v EMONi, vendar pa to ni najbolj odločilno za naš izstop iz SOZD. Povod in predvsem razlog za izstop je žrtev, ki bi jo morala sprejeti naša delovna organizacija, če bi hotela še nadalje ostati v EMONI. To pa pojasnjujem v drugi točki te informacije.

● V mesecu avgustu tega leta je bil v EMONI pripravljen dokument z naslovom: »Zasnova bodoče organiziranosti in delovanja sistema EMONA«. Ta dokument predvideva bodočo organizacijo EMONE, **ki naj bi delovala kot skupno gospodarsko podjetje.** To pa pomeni, da naj bi bil v tej organizaciji **skoncentriran denar in odločanje.** Torej gre za to, da bi se naj naše TOZD odpovedale večjemu delu njihovih sedanjih pravic. Prav tako bi morali na ravni SOZD združiti določene službe, kot npr. posebno finančno službo. To pa praktično pomeni, da v delovni organizaciji **ne bi mogli več suvereno odločati o naših financah in razvoju** oziroma, da bi naša delovna organizacija **izgubila samostojnost, ki jo je vedno imela!** To pa seveda ni sprejemljivo, kar so doslej že soglasno ocenili: strokovni kolegij, družbeno politične organizacije in delavski svet delovne organizacije.

Ob tem pa so navedeni organi sklenili, da bomo v DO ohranili vse, kar je bilo pozitivnega v EMONI, kot so sistem delitve osebnih dohodkov, aktivno rekreacijo in drugo.

Glede na to, da bi naj bil glavni cilj bodočega združevanja v EMONI to, **da bi tisti, ki se bodo združili več pridobili kot pa izgubili,** mi pa smo za našo delovno organizacijo ugotovili, da z združitvijo več izgubi kot pridobi, predlagam, da na referendumu glasujemo ZA IZSTOP IZ EMONE!

Glavni direktor EKK Ptuj
Branko Gorjup
Ptuj, 16. 11. 1988

Sedaj, ko je referendum mimo, si bom vendarle dovolil nekaj komentarja k gornji obrazložitvi predloga za izstop:

Nikoli nismo obljubljali, da bodo podjetja, ki se bodo vključila v reorganizirani poslovni sistem EMONA, več pridobila kot izgubila. Zapisano je v zasnovi, naj se tako odločijo tista podjetja, ki lahko združena v EMONI **pridobijo in prispejo.** Pridobivamo lahko le v sorazmerju s povečanjem združenih možnosti in temu ustreznim sodelovanjem vsakega podjetja v sistemu.

V bodočem poslovnem sistemu EMONA naj bi podjetja ustanovila skupno gospodarsko organizacijo, v kateri bodo izvajale skupni del svojega gospodarjenja, ki naj bi obsegalo in pomenilo izvajanje naslednjih skupnih funkcij na ravni poslovnega sistema kot celote:

določanje in uveljavljanje strategije in poslovne politike sistema EMONE;

uveljavljanje in razvoj marketinga ter uveljavljanje sistema EMONE na trgu (v tem je zajeto tudi uveljavljanje in razvoj blagovne znamke, kar je še posebej pomembno za proizvodnjo);

uveljavljanje sistema EMONE v ekonomskih odnosih s tujino;

pospeševanje razvoja v sistemu EMONE;

financiranje poslovanja in razvoja sistema EMONE;

ustanavljanje in sodelovanje pri ustanavljanju novih podjetij in gospodarskih enot;

pospeševanje gospodarjenja v sistemu EMONE, kar naj bi obsegalo zlasti razvoj finančnega gospodarjenja, razvoj kadrov, organiziranje in razvoj skupinskega podjetništva, zagotavljanje strokovnih podlag za gospodarske odločitve, posredovanje in strokovno pomoč v primeru nezadostne uspešnosti gospodarjenja v posameznih podjetjih in enotah sistema, zagotavljanje specializiranih strokovnih znanj, ter razvoj in uporabo informacijskega sistema.

urejanje odnosov sistema EMONA kot celote z javnostjo.

Skupno gospodarsko organizacijo naj bi podjetja, ki bi se združila v poslovni sistem EMONA, ustanovila vsako s svojim finančnim vložkom (deležem v osnovnem kapitalu).

Stopnja in koristnost prenosa dela poslovnih funkcij posameznega podjetja v sistemu na skupno gospodarsko organizacijo lahko iz navedenega presodi vsak sam. Podjetje, ki bo hotelo biti glede vsega navedenega popolnoma samostojno in neodvisno, mora zase najprej preračunati kaj si res lahko zagotovi in koliko ga bo to stalo.

Koncentracija finančnih sredstev je gospodarska nuja, ki ji ni mogoče pametno oporekati. Vodstvu kombinata sem že avgusta pojasnil, da lahko obdrži posebno finančno službo, če je to koristno za kombinat. Moral pa bi se kombinat bolj vključevati v finančne tokove sistema kot se je doslej. Doslej namreč sploh ni združeval začasno prostih sredstev v interni banki. Ima pa trenutno

25 dolgoročnih kreditov v skupni vrednosti 1.825 milijonov din, ki jih je lahko dobil izključno prek interne banke EMONA;

2 kratkoročna kredita iste vrste v skupni vrednosti 1.221 milijonov din;

in za 1.325 milijonov din kratkoročnih kreditov iz sredstev interne banke.

Vzemite kot del komentarja k obrazložitvi za izstop kombinata še tisto kar sem napisal vsem EMONCEM za novo leto.

Predsednik PO – SOZD EMONA
Mitja SVETELJ

■ NAŠI JUBILEJI

Petindvajset let E-Informatorja

Svoj jubilej 25-letnico praznujejo 20. decembra tudi naše glasilo E-Informator. Leta 1963, točno 20. decembra, je izšla prva številka našega glasila, ki ga je kot P-Informator ustanovil delavski svet Prehrane. Do prvega septembra 1970, ko je izšla prava številka E-Informatorja, je izhajal skoraj redno mesečno v nakladi 4.500 izvodov na osmih straneh. Z eno velikim E, ki je bil hkrati sprejet kot simbol emone, in ga je izdelal inž. arh. Grega Košak, izhaja poslej mesečno na osmih ali tudi desetih in dvanajstih straneh. Občasno, če je priloga pa tudi na 16 straneh.

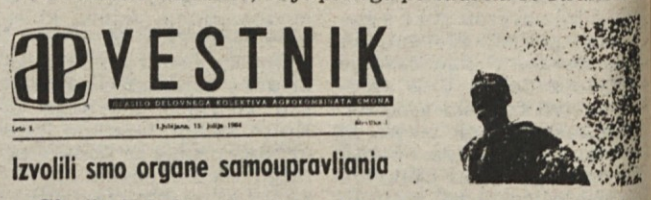
AE VESTNIK
GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA AGROKOMBINATA EMONA

Izvolili smo organe samoupravljanja

Glasilo E-Informator je logično nadaljevanje AE vestnika, glasila bivšega Agrokombinata Emona, ki je izhajal še pred E-Informatorjem. Po združitvi Agrokombinata in bivše Prehrane je nekaj časa izhajal pod naslovom AE vestnik – glasilo delovnega kolektiva Agrokombinata Emona, prva številka Emona Informator pa je izšla kot smo že povedali septembra meseca 1970 leta.

Omeniti velja, da je AE vestnik imel tudi posebno strokovno prilogo za perutninarje, ki jo je urejal ***dipl. inž. Janez Trobevšek.*** *AE vestnik je urejal uredniški odbor v katerem so bili:*

Franc Dolinar *(odgovorni urednik)* ***Marko Černič, Stane Emenec, Stane Jarc, Franc Kikelj, Dušan Kresal, Marko Košnak, Janez Miklav*** *in* ***Danilo Domanjko.***

Glavni urednik prve številke E-Informatorja je bila ***Jasna Novljan,*** *odgovorni urednik pa* ***Marjan Lavrič.*** *Takrat je glasilo tiskala Tiskarna PTT v Ljubljani in sicer v nakladi 4.500 izvodov.*

EP INFORMATOR
Ljubljana, junij 1970 Leto VII. — Številka 4

V prvih desetih letih izhajanja je glasilo doživelo več tehničnih, vsebinskih in oblikovnih sprememb.

Prva številka, takrat še P-Informatorja, sta napisala in stiskala v Kočevski tiskarni ***Ljubo Filipan*** *in* ***Matija Dermastia*** *urednik pri ČGP Delo. Kasneje je glasilo tiskala tiskarna PTT v Ljubljani na finem brezlesnem papirju, junija leta 1975 pa ga je na roto papirju pričelo tiskati ČGP Delo. To je bila 51. številka E-Informatorja.*

Skladno s povečanjem števila zaposlenih delavcev v Emoni se je povečevala tudi naklada. Ob koncu leta 1976 smo izdali že 7.000 izvodov, danes pa je naklada že več kot 15.000 izvodov.

emona informator
proizvodnja
trgovina
turizem
engineering
glasilo delovne skupnosti podjetja emona Ljubljana

Ena bistvenih sprememb je tudi srbohrvaška priloga. Tu objavljamo najpomembnejše informacije za naše delavce izven republike Slovenije, v Čupriji, Osijeku, Kardeljevem, Čačku oziroma povsod tam kjer so Emonine delovne organizacije.

Da informiranost v okrivu Emone še ni dosegla tiste stopnje kot si jo vsi želimo, je žal res. Uredništvo zato tudi ob tej priliki poziva vse, da sodelujejo pri oblikovanju našega glasila, saj je na dlani, da bomo le s skupnimi močmi lahko ukrenili vse, da bo naš časopis boljši. Le skupaj bomo lahko premagali težave in napredovali.

Uredništvo

Zdravje nima cene

(Nadaljevanje s 5. strani)

po drugi strani pametno, ne predvsem produktivnost in da gre tudi za humanizacijo. V Sloveniji smo v doktrini sicer relativno daleč, v praksi ne prav veliko.

V ZSS smo menil, da nekaj teh stvari lahko premaknemo z dopolnilnim usposabljanjem organizatorjev športne rekreacije. Strokovni del je fakulteta za telesno kulturo v Ljubljani opravila, vendar pri 830.000 zaposlenih je 150 rekreatorjev premalo, pa še teh je polovica zaposlenih ne na svojem delu. Nujno je bilo zapolniti to praznino in tako beležimo okrog 1500, 1600 amaterskih organizatorjev športne rekreacije, ki so šli čez neke seminarje v sodelovanju s fakulteto, čez neke oblike usposabljanja in tudi na ta način pridobivali zavest o potrebnosti tudi aktivnega odmoru in programiranem aktivnem oddihu. Ti elementi so pospešili to delo. Ko smo v ZSS delali širšo raziskavo, celoten popis za 86. leto, je v 2700 in še nekaj ozdih 340 ozdov objavilo, da imajo neke vrste način v pošiljanja delavcev na medicinski programiran oddih. Od prejšnje nagradne oblike do te strokovno obdelanega delovnega mesta, delavca in programa. To dokazuje, da je bila po 84., 85., 86. letu ta zadeva tudi v zavesti v združenem delu tista, ki je peljala našo aktivnost v kulminacijo tistega časa. Gotovo je, da so sredstva svoje storila, da je kadrovska priprava svoje storila in tudi nekatere usmeritve fakultete in inštituta za medicino dela, prometa in športa.

Na drugi strani pa očitek nam vsem skupaj, čeprav v naporih inštituta in tudi zveze sindikatov večkrat poudarjamo, vsaj zadnja tri leta, ko je zakon o celotnem prihodku do neke mere eksplicitno določil, kaj so materialni stroški, po drugi strani pa tudi omejil možnost uporabe v te namene. Samoupravni akti v ozdih, kljub priporočilom, navodilom, pomagamo itn. niso tako urejeni, da bi zadostili zahtevam zakona, ki je v Sloveniji v praksi strožje uporabljen.

Pred seboj imam sodbo vrhovnega sodišča, ki je šoštanjski elektrarni vzelo 10 milijard starih dinarjev za kritje stroškov iz materialnih stroškov za prevencijo v eni izmed ozd, ki je pooblaščena za medicinski aktivni oddih. V Hrvaški morajo zdravilišča oziroma ustrezne organizacije pridobiti dovoljenje za opravljanje te naloge. V teh težavah smo sodelovali tudi v strokovnih kolegijih vsaj v tem smislu, da smo poskušali združiti to znanost v Sloveniji, seveda tudi pravno in finančno, ker so to trije elementi, da pridemo do končnega rezultata. Žal moram reči, da je odločitev na ravni republiškega komiteja za zdravstvo oblikovana kot možna, s to sodbo vrhovnega sodišča spet ovržena in smo v začetku tega meseca dali pobudo republiškemu komiteju za zdravstvo, da se uporabljajo strokovni dokumenti, ki so bili že predloženi s strani inštituta v fazi sprememb in dopolnitev zakona o zdravstvenem varstvu, ki bo decembra v skupščinski proceduri, te dni pa je že na komiteju v pripravi – tez za izdajo zakona še nimam, menimo pa, da bosta komite in inštitut to področje uredila. To je eno izmed vprašanj, na katerem v zadnjem obdobju sindikat dela.

Preventivni programi za 70.000 delavcev

V isti analizi smo ugotovili, da okrog 12.000 delavcev letno po najstrožjih kriterijih s stroko, denarjem in ustreznim programom, kljub vsemu gre na take kvalitetne programe. Glede na zdravstveno oceno delovnega mesta ali dela in naloge pod težjimi pogoji ali zdravstveno škodljivimi je v Sloveniji tako, da bi 30% delavcev moralo iti na neke vrste medicinsko programirane ali vsaj običajne rekreacije. Tu so dodane točke za način nagrajevanja po delu. Nedvomno pa v obdobju tako iztrošene tehnologije kot je v Sloveniji je odstotek zelo visok in ocenjujemo, da bi letno od 60 do 70 tisoč delavcev po nekem programu moralo da bi se poznalo na področju preventive, produktivnosti in mogoče zadovoljstva ljudi, humanizacije dela itn. pripeljati v te programe. Vprašanje pa je, kako smo pravno, organizacijsko, kadrovsko, zlasti pa strokovno usposobljeni v slovenskem ali jugoslovanskem prostoru, mislim, da se ni zapirati v slovenska zdravilišča, vendar take množice ne bi zmogli. Verjetno je to izziv za skupni napor, prvič je to prav gotovo tudi poslovni interes, tu gre za pretok stroke, nedvomno tudi interes, da pridobimo znotraj organizatorjev športne rekreacije nekaj specialistov tudi za področje prav medicinskega preventivnega aktivnega odmora in oddiha in da širimo doktrino, ki je preveč inštitutsko zaprta v univerzitetni inštitut, manj pa v samo operativo. Poznamo športne ambulante in medicina dela je že v posameznih sredinah, vendar tudi to področje ni urejeno, vemo, kako je z obratnimi ambulantami itd. vsa ta področja je treba združevati, če hočemo priti do medicine dela v tem smislu, da bo prišlo do zdravstvene ocene delovnih mest, ki je prava redkost. Tu pa je osnova za delo stroke in kadrov.

dr. Anton FRANOVIĆ: Kje so programerji, voditelji teh programov, kjer gre najbrž v veliki meri za našo nesamostojnost?

Dr. Jože VIDMAR: Vključil bi se predvsem z razmišljanjem o potrebi po tesnejši povezavi med medicinsko in telesnokulturno stroko. Ta je prav na zdravstveno preventivni dejavnosti v zdraviliščih še zelo dobra, kljub temu, da ugotavljamo, da je zdravstvena preventivna dejavnost v zdraviliščih v vseh organizacijah, ki se ukvarjajo s kakšno vrsto turizma, ki je kakorkoli medicinsko pobarvan, da je strokovnost potrebna, tako specifična z medicinske plati kot s telesnokulturne. Mislim, da je strokovnost, zlasti telesnokulturne sfere zelo specifična, nujno specifična: prvič zaradi tega, ker nenehno najtesneje sodeluje z zdravstveno strokovno službo, po drugi strani pa, ker potrebuje več znanja s področja transformacijskih procesov kot posledice telesne aktivnosti pri nešportnikih oziroma zdravstveno ogroženih ali celo zdravstveno prizadetih. Po drugi strani pa vemo, da izobraževanje tovrstnega pa tudi medicinskega kadra gre vsaka svojo pot in se premalo srečujejo. Lahko trdimo, da diplomant medicinske fakultete ne dobi dovolj znanja o vplivu telesne aktivnosti v preventivni dejavnosti oziroma v ohranjanju in izboljševanju zdravja. Bojimo se, da diplomant fakultete za telesno kul-

■ NOVI DIREKTORJI EMONE

Zoran Jankovič novi podpredsednik PO

Od komerciale sozda je v marsičem odvisno poslovanje in uspeh njegovih članic. Delavci tega sektorja se dogovarjajo in bore za boljše nabavne pogoje, večje rabate in ugodnejše roke plačila. Da to dosežejo, morajo poleg običajnega znanja komercialistov, vedeti še marsikaj, od tega, kakšni so pogoji, ki jih poslovni partner še lahko sprejme, do tega, kakšne ugodnosti je od njega »izsilil« drug poslovni sistem.

Če bi se izrazili po mornarsko, lahko to doseže le dobra posadka trdih in sposobnih strokovnjakov, ki obvladajo svoj posel in ki jo vodi kapital, prekaljen v različnih viharjih.

To »kapitansko mesto« je pred nekaj meseci prevzel v našem sozdu **Zoran Janković**, diplomirani ekonomist, ki je k nam prišel iz Mercatorja, točneje iz tozda Investa.

Za Jankovića je EMONA predstavljala nov iziv. Investa se je ukvarjala z inženiringom, v Emoni pa bo njegovo delovno področje znatno širše. Je pač človek, ki se ne zadovolji s povprečnostjo, ki vedno želi dosegati nove cilje in uspehe. Kot delavec ne pozna počitka, do svojih sodelavcev pa je, kar se tiče dela, neizprosen. Zanj je vedno bila na prvem mestu služba, delovni uspehi, šele daleč nato je prišlo na vrsto vse ostalo.

Investa je pod njegovim vodstvom postala najuspešnejša inženiring organizacija v Jugoslaviji na področju hotelirstva, trgovske tehnologije in opreme.

V zadnjih štirih letih in pol ni izgubila niti enega poslovnega partnerja, trdno pa se je vsidrala v Istro in na področje celotne Slovenije. Naše turistično najmočnejše področje – Istra jo je sprejela in obdržala predvsem zaradi uvajanja novih tehnologij, kakovostne izvedbe in dogovorjenih rokov.

Ko se je dogovarjal, da pride v Emono, je postavil dva pogoja: da mora biti predsednik poslovodnega odbora Mitja Svetelj in da ne smejo biti v poslovodnem odboru več kot trije do štirje podpredseniki, kar je tudi bilo sprejeto. (Prej je bilo sedem podpredsednikov. Op.p.).

Prvi mesec je bolj tipal in ugotavljal, kako trdno je povezan poslovni sistem Emone med seboj. Ugotovil je, da v njem vlada dokaj čudno stanje, ko so načeloma vsi enotni, za tem načelnim stališčem pa je skrito medsebojno neinformiranje, nezaupanje in celo podcenjevanje drugih.

To so prve reči, ki so mu bile napoti in ki jih hoče spremeniti. Slišati je, da je pri tem že dosegel nekaj uspehov. Vse delo poslovnih organov je začelo potekati javno in vse informacije so vedno na voljo prav vsem članicam sozda.

»Moje načelo je: nisem najpametnejši in ne vem vsega. **Rad poslušam in se dogovarjam, kajti le tako lahko izbrusimo pravo rešitev. Nisem pa pripravljen popuščati in spreminjati skupno dogovorjenih izhodišč in načel. Če se nekaj dogovorimo, bomo to tudi naredili. Sem proti praznemu govorjenju, kako in kaj ni dobro. Če kaj ni dobro, je to potrebno spremeniti... brez odvečnega sestankovanja in zapravljanja časa. Od tistega, ki se z določenim predlogom ne strinja, pa pričakujem ustrezen nasprotni, boljši predlog. Le na tak način lahko pridemo kam naprej...**« pravi Zoran Janković.

»Kajpak je osnova medsebojna korektnost in pripadnost sistemu – Emoni. To pripadnost sozdu morajo izkazati in stalno izkazovati vsi: direktorji, delavci, članice kot celota. Zaplotništvo enega lahko prepreči uspeh vsem ostalim.

Nova zakonodaja, ki je na pomolu, bo dokazala, da so nekatere skupne funkcije, v takih sistemih kot je naš, bistvenega pomena. Njihovo opravičenost se da hitro dokazati z ustreznimi kazalci in podatki. Na zahodu sodijo med te funkcije marketing, finance in razvoj. to bi morali biti tudi naši temeljni stebri v skupni Emonini hiši!«

Kdor pride na enega najpomembnejših vodilnih položajev iz gospodarstva in to povrh še iz tozda, ki je v primeru z Emono pravi pritlikavec, mora že biti sposoben, predvsem pa mora imeti zelo jasen program, nekakšno vizijo, kako naj bi se Emona v bodoče razvijala. O svoji viziji Emone je Janković dejal:

»Povsem jasno je, da sem pred svojim prihodom v Emono najprej predstavil svoj program in cilje. Te sem razdelil na dolgoročne in kratkoročne. Ker se pri kratkoročnih najhitreje vidi kaj in kako, naj jih nekaj naštejem, tako kot sem jih povedal na delavskem svetu sozda.

Dejal sem, da želim dva meseca časa (december in januar) in da bom potem predložil prve rezultate svojega dela. Če bodo takšni, kot smo se dogovorili, bomo zaposlili potrebno število delavcev v sektorju, saj smo trenutno le trije.

Med temi, pričakovanimi rezultati, je na prvem mestu prihranek denarja celotnemu sozdu in to v obliki boljših nabavnih pogojev. Gre za približno štiri milijarde dinarjev, kar ni zanemarljivo.

Letos smo bili prvi v Sloveniji, ki smo štartali s podpisovanjem pogodb za prihodnje leto. Obiskali smo vse dosedanje dobre dobavitelje, od katerih smo zahtevali dodatne, ugodnejše pogoje, (količinsko premijo, sovlaganje, skupno propagando), ki proizvajalcem – dobaviteljem zagotavljajo prisotnost v celotni prodajni mreži Emone in našo obvezo za prevzem pogodbenih količin.

Seveda ima domača proizvodnja v naši prodajni mreži prednost, vendar le ob enakih tržnih pogojih. Na zdravo konkurenco gledamo kot na vzpodbujevalko nadaljnjega razvoja.

Pri tem smo postavili tudi naši proizvodnji nekaj zahtev, ki se jih bo morala držati. Od nje zahtevamo, da obravnava kupce v sistemu vsaj enako dobro, če ne celo bolje kot zunanje. Dogovorili smo se tudi, da bo celotna oskrba naše hotelske mreže, (druga največja v Sloveniji), potekala preko naših dobaviteljev.

Nadalje se bodo na nivoju sozda podpisovale vse pogodbe s tistimi dobavitelji, pri katerih sta udeleženi vsaj dve članici.

Ob vsem tem bi rad poudaril, da smo letos prvič zbrali komercialne strokovnjake iz vseh članic sozda, ki so potem delovali kot tako imenovan projektni tim, ki je v dveh mesecih (november in december) poskrbel za celotno nabavo za sistem Emone. Potem, ko je bilo delo opravljeno, so se strokovnjaki vrnili k svojim rednim opravilom, v svoje delovne organizacije. Ugotovili smo, da je to dobro zastavljen sistem, ki bo onemogočil, da bi se administracija sozda in s tem obremenitev članic, preveč razbohotila.

Po drugi strani pa bo ta projektni tim in vsak posameznik v njem prevzel del zaslug in del krivde za izvajanje pogodb s proizvajalci. Zato menim, da se bodo tudi pogodbe, ki smo jih podpisali, v praksi bolj dosledno izvajale.«

V pogovoru smo se dotaknili tudi problema grosistične dejavnosti. Janković je prepričan, da so prav v naših grosističnih skladiščih še velike notranje rezerve in da bo v najkrajšem času potrebno izpeljati racionalizacijo poslovanja, katere cilj bo povečanje dohodka in zmanjšanje zalog.

»Zaloge pri naših grosistih so prevelike. Potrebno bo pripraviti ustrezen program za njihovo zmanjšanje. Dogovorili se bomo, kaj bo imel na zalogi lokalni grosist in katere blagovne skupine se bodo lahko nabavljale le iz centralnega skladišča. Na podoben način pa bomo reševali tudi problem zalog v hotelski mreži.«

Med zanimivejšimi predlogi, za katere se zavzema Janković, je tudi nov sistem nagrajevanja. Poenotili naj bi namreč izhodišča za nagrajevanje v isti dejavnosti. Sistem bo takšen, da bo več zaslužil tisti, ki bo bolj sposoben, ki bo za Emono naredil več. Trgovci bodo tako morali zelo agresivno začeti pridobivati potrošnike – z boljšo ponudbo in kakovostno storitvijo – odnosom do kupcev.

Idej in predlogov ima Janković za celo malho. Nekatere bomo »občutili« vsi, druge bodo ostale »v malhi«, kajti vsak predlog, ki ga da, preživi zelo ostro presojo. Le če so argumenti zanj bolj prepričljivi, kot tisti proti, dobi predlog zeleno luč. Kadar pa se ta prižge, se težko najde ovira, ki bi Jankoviću preprečila njegovo uresničitev v praksi. Ta doslednost, garaštvo in upornost doslej v naših logih ni bila vedno prijubljena. Smo bolj ljubili lagodje, ki pa ga bo tržno gospodarstvo, nova zakonodaja in nova metla, kaj kmalu pometla čez prag.

Janko Novak

■ PISMA BRALCEV

»Sejem bil je živ...«

Zadnjih nekaj let se je v naši veliki sejni dvorani v I. nadstropju Poslovne stavbe EMONE poleg maratonskih sestankov in šolanja »emonskih kadrov« nekajkrat letno spremenila podobo. Emonin **Blagovni center – TOZD Centromerkur** je pripravil letno nekaj komercialnih razstav, oziroma nekaj »hišnih« sejmov, tako za kupce Emone, kakor za svoje poslovne partnerje iz Slovenije in Jugoslavije. Kupce smo povabili z vabili, ki so že tradicionalni.

Naj naštejemo najpomembnejše hišne sejme oziroma komercialne tedne:

★ Prvi teden v januarju pripravimo v sejni dvorani, ki spremeni pod spretnimi rokami aranžerjev iz Blagovnega centra in SEP-a svojo podobo, razširjeno ponudbo našega asortimana, ki v naši vzorčno prodajni dvorani v pritličju že več ne omogoča normalnega dela za takšne prilike.

Cilj te razstave je, da tako emonske kot eksterne trgovine oskrbimo po decembrskih prodajah z novim blagom. Grosist TOZD Centromerkur se mora za to sortirati pri proizvajalcih in iz uvoza že konec decembra.

★ Prvi teden v februarju imamo specializirano razstavo blaga pod imenom **»Vse za šport in kampiranje«.**

Na osnovi razstavljenih vzorcev zberemo naročila naših kupcev in jih posredujemo našim dobaviteljem za dobavo v letni sezoni.

★ Pred 8. marcem pripravimo sprecializirano razstavo oziroma **ponudbo daril.**

★ Za naše hotelske kupce bomo konec februarja ali v mesecu marcu pripravili ponudbo jugoslovanskih proizvajalcev **drobnega inventarja in opreme.**

★ Konec septembra pa imamo našo največjo in najbolj obiskano hišno razstavo, to je **razstavo igrač,** tako jugoslovanskih proizvajalcev družbenega in privatnega sektorja ter uvoza iz zahodnih in vzhodnih držav, ki ga v večini uvozi Emona Commerce.

Komercialni delavci TOZD Centromerkur si želijo, da bi jih v še večji meri kot doslej obiskovali predvsem emonski kupci in bi si ob tej priliki sposodili malce popravljen slogan Emona Hotelov, ki bi se glasil: **»Ne manjka nam kupcev – manjkate nam vi – EMONINI TRGOVCI«.**

Za uspešno organizacijo naših razstav pripomorejo tudi ostali Emonci, predvsem iz Poslovne stavbe in Emonine restavracije, pa tudi receptorji, ki usmerjajo in informirajo obiskovalce kje je razstava, oziroma v katerem prostoru. Poskrbe pa tudi, da je parkirišče pred Poslovno stavbo prosto, saj je namenjeno predvsem železnim konjičkom obiskovalcev razstave.

V. Savnik

Inž. Janez Škraba novi direktor TOZD Prehrana

Prvega decembra 1988 je prevzel posle vodenja Emoninega tozda Prehrana, ki sodi v okvir Emona Blagovnega centra **Janez Škraba, ki ga starejši Emonci že** poznajo saj je pred leti več kot desetletje vodil Emonino Mesno industrijo v Zalogu.

Janez Škraba se je rodil pred petdesetimi leti v Ljubljani, se v Ljubljani šolal ter leta 1963 diplomiral iz živilske tehnologije na Biotehniški fakulteti v Ljubljani.

Prvo službovanje je pričel kot tehnični vodja Vinoceta v Ljubljani. leta 1969 pa se je zaposlil v takratni Prehrani, predhodnici Emone, kot tehnični vodja in vodja pakirnice sadja in zelenjave, zatem pa kot direktor sektorja II – meso in animalni proizvodi, po združitvi Agrokombinata Emona in Prehrane pa je postal direktor Mesne industrije v Zalogu, ki jo je vodil 12. let.

V ljubljanskem Žito je bil štirileta in pol direktor kombinatovega tozda ŠUMI, vse do njegove vrnitve v Emono.

V tozdu Prehrana se bo s svojimi bogatimi izkušnjami živilske tehnologije, ki si jih je pridobil v dolgih letih dela posvetil prvenstveno novi načrtovani koncepciji sozda Emona.

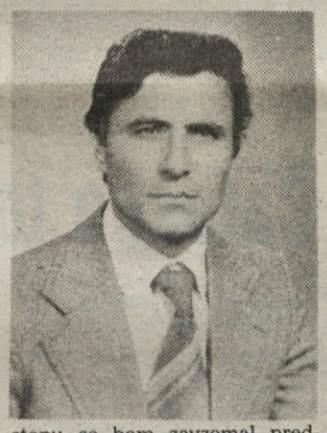

»V novem organizacijskem pristopu se bom zavzemal predvsem za take organizacijske oblike, ki bodo na eni strani nalagale vsem mojim sodelavcem neposredno odgovornost in s tem učinkovito gospodarjenje, od česar bo odvisen tako naš skupni in njihov ekonomski položaj ter boljši jutrišnji dan. Smatram, in prepričan sem, da bomo le z lastnim delom, polnim zdravega, pravilnega odnosa lahko živeli in preživeli krizno obdobje. Tega pa se moramo zavedati prav vsi,« je dejal Janez Škraba.

Z. G.

Ko postaneš delovni invalid...

Se sprožijo neogibne in dolgotrajne procedure – vse po črki zakona in sporazumov.

Delavcu s preostalo delovno zmožnostjo je potrebno najti drugo ustrezno delo, ki je brez nevarnosti za poslabšanje delavčevega zdravstvenega stanja, DO pa takih del najčešče nima. Sklepu SPIZA-a in delavčevi pravici pa mora biti ugodeno, začaranega kroga pa ni s tem ne konca in ne kraja.

Teorija in praksa se kar nočeta potrditi in uskladiti. Razhajata se – in se tudi razideta tako, kot se včasih razidejo tudi najboljši prijatelji. SPIZ je SPIZ, kajti na tem naslovu ne poznajo VIP, tam vlada IK, ki odloči o tem, ali je delavec popolnoma nezmožen za delo ali pa mu le še ostaja preostala delovna zmožnost.

In ko postane kdo izmed nas popolnoma dela nezmožen, to ni niti najmanj vesel občutek. Precej tega se dogaja tudi v našem kolektivu DS PS. Od leta 1982. dalje se vsako leto poslavljamo od svojega delavca ali delavke, saj je bilo od 1982. do 1988. invalidsko upokojenih 6 delavcev. Natanko vsako leto po en. Nič čudnega, bi rekli, struktura delavcev, njihove socialne in materialne razmere, narava dela i. t. d., vse je pogojeno. In vse je znano, le to ne, kako izboljšati razmere, ki so vezane tudi na ohranitev zdravja, ko pa je tako malo sredstev za izboljšanje stanovanjskih razmer in ko ni sredstev niti za rekreacijo, kaj šele za učinkovitejše, vsaj tritedensko preventivno okrevanje v naših znanih, dobrih toplicah. Ni denarja na skladih socialnega zavarovanja, in ga nimamo DO. Delavec osebno pa še manj.

Potem sindikalisti ugibajo in držijo fige, ali nam bo občinski sindikat odobril vsaj eno mesto nekje, da pošljejo našega delavca vsaj za 10 dni nekam na morje, takole za preventivo, kar pa je sicer nekaj, vendar pa nič, ker bi delavcu pomagalo le daljše in večkratno zdravljenje v toplicah.

Ne, pa nismo nahvaležni, le godrnjamo, ker bi želeli kaj več storiti, pa ne moremo, ne moremo iz tega kroga. Kje je izhod?

V pozdravu ZDRAVO, ki ga sodelavci izrečemo vsakemu odhajajočemu iz našega kolektiva, kakor smo nazadnje sedaj izrekli delavki ROZALIJI DEDIĆ, ki je bila 9. 9. 1988. invalidsko upokojena in je od 5. 5. 1980. dalje združevala delo v DS PS na delih in nalogah snažilke.

»ZDRAVO IN SREČNO, ROZALIJA!«.

Kajti zdravja, sreče in tople besede se ne da kupiti; je pa to največje bogastvo, ki ga moramo varovati. To vam želimo pa da bi vam FORTUNA naklonila skrajšan in hitrejši postopek nakazila akontacije.

Z. Založnik

Zdravje nima cene

turo dobi premalo znanja za aktivno sodelovanje pri preventivni dejavnosti. Prav zaradi vedno večjega razmaha preventivne zdravstvene dejavnosti v zdraviliščih je že skoraj nujno, da bo začela tudi fakulteta za telesno kulturo v Ljubljani razmišljati o ponovni uvedbi tako imenovane usmeritve rekreacije v svojih študijskih programih, ki je včasih že bila, pa je bila 1980. leta ukinjena. Razmišljati pa je, da bi se ponovno uvedla. Zdraviliško telesnokulturno dejavnost danes pokrivajo telesnokulturni delavci z različnimi profili; danes dela v zdraviliščih nekaj takih, ki imajo končan študij na fakulteti za telesno kulturo v Ljubljani z usmeritvijo rekreacija, to so tisti edino pravi, vsi drugi pa so takšni, ki ne morejo zadovoljiti kriterijev, ki jih postavljamo. Ne smemo pozabiti, da si v Sloveniji pomagamo z diplomanti s tovrstno usmeritvijo z zagrebške fakultete, z diplomanti FTK v Ljubljani, ampak brez usmeritve z amaterskimi rekreatorji oziroma animatorji rekreacije, z nekimi tečaji za rekreacijo, ki pa nikakor ne morejo biti enakovredno nadomestilo za domače diplomirane rekreatorje.

Ne glede na to, da združeno delo v Sloveniji še ni zakonsko dokončno rešilo mesta preventivne zdravstvene rekreacije, kar je v sosednji Hrvaški že primer, je poleg zdravilišč oziroma neke vrste organizacij, ki se ukvarjajo z zdravstvenim turizmom, združeno delo verjetno tisto, ki bo dodatni razlog, ki bo zahteval, da začne fakulteta tako razmišljati. Za potrebe slovenskega turizma na sploh bi bila umestna, še zlasti za potrebe zdravstvenega turizma, katerega glavni zastopnik so slovenska zdravilišča, študija, ki bi pokazala trenutno stanje, kar se kadrovske in tehnološke zmožnosti tiče vseh zdravilišč, po drugi strani pa perspektivne amibicije in možnosti slovenskih zdravilišč za tovrstno dejavnosti. Tovrstna študija bi pokazala potrebe po dodatnem kadru, ki bi ga potem najvišja ustanova za izobraževanje tovrstnega kadra bila dolžna izpeljati. Tovrstna študija je bila z naše strani celo ponujena skupnosti slovenskih zdravilišč; na žalost ni bila sprejeta zaradi stihijskega pristopa k tovrstni problematiki. Če hočemo zdravstveno preventivo v zdraviliščih dvigniti na tako raven, da bomo lahko tudi zakonsko dokazali upravičenost, potem je ta strokovnost nujno potrebna in tudi taka študija.

Kar se tiče izobraževanja medicinskega kadra, vem, da vsaj v slovenskih zdraviliščih delajo zdravniki, ki so izobraženi tudi v smislu preventivne športne rekreacije. To so bodisi tečaji športne medicine oziroma tečaji rekreacijske medicine ali pa so to podiplomski študiji za zdravnike, ki delajo v zdraviliščih kot študij klimatologije, balneologije itd. Ti dve sferi morda v zdraviliščih še najtesneje sodelujeta pa tudi morata, ker je rekreacija taka vrsta aktivnosti, da če strokovnost odpove, potem ne samo, da škodo napravimo tistemu, ki se z rekreacijo ukvarja, ampak sebi zapremo vrata za neke naše ambicije, ki jih šele za to okroglo mizo skušamo spraviti na dan.

240 Emoncev v Čateških termah

MIRA TEŽAK, SOZD EMONA: Pri nas v Emoni smo se skupaj s Čatežem, ki spada v naš velik sozd, odločili, da začnemo 1983. leta s programom. Začetki so bili težki, ker nikjer niso vedeli, kaj ta program nudi. Naš odbor za športno rekreacijo je naredil kratek seminar za naše animatorje športne rekreacije po tozdih v Termah Čatež, kjer so bili seznanjeni s potekom programa, kako izgleda preventivni oddih.

Rezultat tega amaterskega seminarja je bil, da smo uspeli dobiti za prvo leto 30 delavcev na ta program. Pri nas se je ta številka večala iz leta v leto, tako da je bilo 84. leta že 67 delavcev, 85. leta 95, 86. leta 197, 87. leta 186 in letos 240 delavcev, kar je dozdaj skupaj 817; kar je v šestih letih kar velik skok naprej. Srečevali smo se tudi s problemi, koga poslati: ali tistega tik pred upokojitvijo ali delavca, ki bo lahko še nekaj nudil in dal od sebena svojem delovnem mestu. Prišli smo do kompromisne rešitve, da so bili tega programa deležni tudi takorekoč odsluženi delavci, ker preko tega nismo mogli. Čudili so se, zakaj smo začeli tole uvajati. To je bilo v prvih dveh letih. Kolegi iz Čateža lahko potrdijo, da se to zdaj več ne dogaja, imamo pa probleme, da nimamo organizirane v Ljubljani zdravstvene ambulante, kjer bi lahko z zdravnikom sodelovali. Zato se znajdemo, kakor vemo in znamo oziroma smo našli dosti dober dogovor s Termami, da ko narede prvi zdravniški pregled in testiranje, če ugotove, da je kdo od udeležencev prišel v takem zdravstvenem stanju k njim, da ni sposoben opravljati tega programa, dobi takoj kurativni program in to je bilo tudi pri nas sprejto in smo se nekako izvlekli iz tega, da nimamo pomoči v zdravstvu.

Na žalost ni organizirana centralna zdravstvena služba, vsak ima svojega zdravnika in se znajde, kakor ve in zna. V enem tozdu se je pojavil problem, kjer imajo organizirano zdravstveno ambulanto, pa je bil zdravnik proti temu programu. To je starejši zdravnik, ki najbrž ni bil seznanjen s temi problemi. Zato smo kar mimo njega delavce poslali in imamo izredne rezultate vsaj po dodatnih analizah.

Pri vseh delavcih, ki so šli skozi ta program, se je občutno zmanjšala odsotnost z dela in obiski pri zdravniku. Sami delavci so program izredno lepo sprejeli, veliko je povratnikov v naslednjem letu, ki si sami ta program plačajo, samo žele iti v organizirani skupini, ne da bi bili sami v Čatežu ali kje drugje.

Vsi testi kažejo, da so ti delavci prišli do spoznanja, da je to zelo pomembno, posebno v naši dejavnosti, kjer imamo gostinstvo, trgovino, tovarne, smo zelo mešana dejavnost, problem pa je, kako tem delavcem, ki so prišli nazaj, zagotoviti, da bodo vsaj enkrat na teden na redni vadbi. To je v Ljubljani zaradi prostora izredno težko. Nekaj delamo na tem, vendar nimamo takih rezultatov. Ta program je pri nas zelo lepo sprejet, da se bo brez težav izvajal naprej v večjem številu vsako leto. Imamo tudi interni pravilnik, ki to določa: delovni staž, odsotnost z dela za deset dni, vsak tozd ga je sprejel tako, kot je smatral, da je zanj dobro; nismo vsiljevali, ker ne moremo iz sozda vsiljevati pravilnika, vendar to kar lepo gre.

(Nadaljevanje prihodnjič)

■ NAŠE NOVE NALOŽBE

Market v Šentvidu obnovljen

ŠENTVID nad Ljubljano, 25. novembra – Pred dobrimi 26 leti je takratna Prehrana odprla na Celovški cesti 407 samopostrežnico, ki je bila za takratne pojme velika, saj je merila 286 kv. metrov. Bila je to njena 12 samopostrežna trgovina po vrsti. Leta so minevala, število prebivalcev je iz leta v leto naraščalo in market je tako kaj hitro prerasel svoje hlače, kot bi temu rekli po domače. vzporedno s številom krajanov se je spreminjala in modernizirala tudi tehnologija prodaje, s tem pa je nastajala tudi potreba po modernizaciji trgovin. V letošnjem letu je tudi market na Celovški cesti – sedaj Prušnikovi 63 dočakal dan svoje prenove.

Maloprodaja je 21. septembra samopostrežnico zaprla ter pričela z obnovitvenimi deli, ki jih je izvajal novomeški Pionir.

V petek 25. novembra 1988 so obnovljeno samopostrežnico v veliko veselje krajanov ponovno odprli – večjo za dve tretjini, moderno opremljeno, v kateri dobe potrošniki večjo izbiro blaga ob znatno sodobnejši ponudbi.

Obnovljeno je vse. Dobesedno od tal do stropa. Dva stara blagajniška pulta so zamenjali s štirimi novimi. Nakupovalne košarice so zamenjali vozički. Nova je vsa oprema. Prejšno eno hladilnico je zamenjala serija hladilnic – za sveže meso, za razsekovalnico, za mleko in mlečne izdelke in podobno. Posebej so namestili hadilne pulte za sadje in zelenjavo, za delikatese, tu je tudi še hlajen prostor za pripravo delikates, ki je za sodobno prodajo že skoraj nujen.

Popolnoma na novo je urejena mesnica, ki jo preje ni bilo.

Omeniti velja, da so v marketu bistveno povečali število hladilnih vitrin. Pripomniti pa moramo, da je sedaj urejeno tudi razkladanje in nakladanje blaga s posebno rampo za palete. Dostavljeno blago brez kakršnih fizičnih naporov s hidrauličnim dvigalom spravijo v kletno skladišče.

Že pred deseto uro dopoldne se je pred samopostrežnico zbrala množica krajanov, ki je nestrpno čakala, da odpro vrata trgovine. Poleg tega da je bil to že čas vsakodnevnih nakupov, je bila tu prisotna tudi želja, zvedeti kakšna bo njihova prenovljena trgovina in kaj vse bo moč v njej kupiti.

Pri otvoritvi so sodelovali tudi dobavitelji Emone. Skoraj vsak kupec je dobil kakšno priložnostno darilo bodisi kemični svinčnik, črtalo za ustnice, zaščitno kremo za roke Atrix in podobno. Posebej velja omeniti, da je Emonin Blagovni center prispeval lepa in vredna darila. Oddelek siri je dal sadne sokove in pudinge, regalno skladišče je prav tako dalo štiri lepe košarice z izdelki, štiri zajetne košare pa je dal Blagovni center. Izkazal se je tudi Centromerkur s štirimi lepimi darili – izdelki celjske tovarne Emo. Presenečenje prvih kupcev je bilo resnično izjemno. Na svoj račun so prišli tudi najmlajši, ljubljanska Kolinska jih je obdarila z zvečilnimi gumiji.

Če ob koncu strnemo odgovore kupcev na našo vprašanje – kaj menijo o prenovljeni trgovini, lahko strnemo z enim samim odgovorom: »Ni jo več prepoznati.«

Po vsej verjetnosti pa so bili z novo, saj lahko tako rečemo, trgovino najbolj zadovoljni zaposleni s poslovodkinjo **Mimi Vene** na čelu.

Z. G.

Darilo Blagovnega centra je presenetilo kupca

Kolona prvih kupcev v obnovljenem marketu v Šentvidu.

Mali kolektiv prenovljenega bifeja v marketu v Šentvidu.

Lepo obnovljen delikatesni oddelek šentviškega marketa.

Nov prodajni pult v Šentvidu.

Šentviški market ima sedaj tudi lepo urejeno mesnico

■ TERME ČATEŽ postajajo sodobno zdravilišče in moderen prostor za aktivni oddih in razvedrilo

Pretehtane naložbe v Čateške toplice

BREŽICE, 25. nov. – Navkljub ne ravno ugodnim časom smo se letos odločili za vrsto večjih investicij, od katerih seveda pričakujemo določen napredek in razvoj ter bolj kakovostno in še zdravstveno in našo siceršnjo ponudbo nasploh,« pravi **Borut Mokrovič**, direktor Terme Čatež. Toda pojdimo lepo po vrsti.

Med letošnje prve večje naložbe nedvomno sodi čistilna naprava za bazen z ureditvijo zunanjega ali kopališča na prostem – 45 S milijard din, zatem je na vrsti nova uspešna vrtina termalne vode (na desnem bregu Save), ki daje 40 do 60 litrov vode na sekundo (temperature 62 stipinj C), kar je izredno zadovoljivo.

In: samo ureditev parkirišča za osebne avtomobile pred zdraviliščem je stala okroglih 15 S milijard din. Za nakup računalniške opreme, ki pomeni resno posodibitev poslovanja, so terme odštele 80 S milijard dinarjev. Pogodba za izvedbo sanacije pokritega bazena v Termah, zamenjava sten in posodobitev, kar sicer sodi pod investicijsko vzdrževanje in pomeni dvig ravni te zraviliške ponudbe – je vedna 55 S milijard din.

136 počitniških objektov

Novomeško gradbeno podjetje Pionir je združilo svoj interes in kapital s številnimi slovenskimi delovnimi organizacijami – za gradnjo počitniških hišic – ki danes pomeni naložbo čez 2 (dva) tisoč milijard dinarjev! Prvih 58 objektov bo dograjenih do konca letošnjega leta, preostalih 216 stanovanjskih enot v 136 objektih pa bo nared do jeseni prihodnjega leta. Prva etapa počitniškega naselja za OZD v Čateških termah je praktično pod streho.

Gre za izjemno veliko in moderno počitniško naselje, ki mu ni primere v slovenskem prostoru, poleg katerega je še kamping z zmogljivostjo do 800 ljudi – najvišje kategorije.

Za ves novi počitniški kompleks in zdravilišče nasploh bo skrbela nova čistilna naprava, kar je posebnega ekološkega pomena. In posebna atrakcija: umetno jezero – nova trafo postaja, infrastrukutra s kabelsko televizijo, telefonijo, novimi cestami, kar vse bo nared v prihodnjem letu.

Stanovanjske enote v več tipih različnih počitniških hiš, ki jih gradi Pionir, sodijo pod tako imenovano gradnjo za trg, v katerega se lahko vključi vsakdo, predvsem pa številne delovne organizacije, ki zares hočejo in žele poskrbeti za aktivni oddih svojih delavcev, preventivni počitek ali zdravljenje, skratka za aktivno počitnikovanje.

Program Mokrice

Po sicer ne povsem uradnih podatkih gre ob teh novostih v Čateških termah za triletno intenzivno naložbeno dejavnost, ki naj bi tej ustanovi bistveno dvignila raven ponudbe, najsibo že zdraviliško preventivne in kurativne, kot tudi razvedrilno-počitniške. Med drugim je v načrtu gradnja igrišča za veliki golf na travi in dograditev oziroma popolna prenova gradu Mokrice v reprezenativen hotel z najvišjo ponudbo, in sicer ne samo v stari graščini, temveč tudi v vseh ostalih grajskih poslopjih. Program Mokrice, ki obsega okoli 65 hektarov zemljišč, je prav tako zajeten in ambiciozen, toda prepustimo času še nekaj časa, nedvomno pa je že zdaj res, da se nekdanje Čateške toplice, zdaj Terme Čatež, razvijajo v prostor pod soncem in daleč od industrije z najvišjo rekreativno in zdraviliško ponudbo. Skratka razvoj Term Čatež je zasnovan na razvoju trenutnega in perspektivnega razvoja našega zdravstva in vrste preventivnih športnih programov. Predvidena nadaljnja gradja in naložbena dejavnost sta osnovani na več različnih investicijskih virih, ki se nam odpirajo, kakor pravi direktor, in nam nudijo možnosti, da jih tudi realiziramo.

Čatež pred Rogaško

Poslovanje Term Čatež je zdaj zelo stabilno. Letošnji obisk okoli 300.000 prenočitev (!) kar pomeni več kot jih zmore Rogaška Slatina. Tudi povpraševanje tujih gostov po bivanju in zdravljenju v Termah se občutno povečuje. Samo letos je bilo tujcev 50% več kot lani, kar je sam po sebi dovolj zgovoren podatek, medtem ko se je devizni priliv v določenem obdobju povečal za 80 do 90%. Poleg naložbenih naporov, ki pomenijo v prvi vrsti dvig ravni vseh vrst ponudbe, si čateški delavci prizadevajo tudi za povečanje obiska gostov iz tujine.

V prihodnjih letih, ko bo mimo Čateža prihitela nova štiripasovnica proti Zagrebu oziroma proti Ljubljani, se bodo Terme Čatež nedvomno razvile v enkraten športno-rekreativni in zdravstveno preventivni center, ki se mu brez dvoma obeta še lepa prihodnost, za kar pa bo potrebno še veliko naporov in prizadevanj tako načrtovalcev kot izvajalcev tega ambicioznega načrta, ki iz leta v leto vse bolj izraziteje kaže svoje v prihodnost začrtane obrise.

N. I.

Iz Šentvida – prvim kupcem čestitke in darilce.

■ HOTELI POROČAJO

Plan nočitev skoraj dosežen

Kljub slabšim rezultatom v posezoni (število nočitev v septembru je bilo 1% manj, v oktobru 13% manj in v novembru 9% manj kot v teh mesecih lani), je bilo v delovni organizaciji Emona hoteli v enajstih mesecih letos doseženih 2 odstotka več nočitev kot v istem obdobju lani. Skupaj so v hoteliih zabeležili 992.280 nočitev – od tega je bilo 508.368 nočitev tujih gostov in 483.912 nočitev domačih gostov.

Čeprav se je standard ljudi v naši državi močno znižal, se to v turističnem prometu naših hotelov ni poznalo, saj je bilo nočitev domačih gostov celo 3 odstotke več. Povečalo se je tudi število nočitev tujih gostov in sicer za 1 odstotek. Tako kot v prejšnjih letih je naše hotele tudi letos obiskalo največ nemških gostov. Njihov delež se je v strukturi nočitev celo povečal – za 3,2 odstotni točki in je znašal 37,1% vseh gostov. Zabeleženo je bilo tudi večje število gostov iz Velike Britanije in Švice, naše hotele pa je obiskalo manj gostov iz Italije, Avstrije in Amerike.

Turistični promet se je v letošnjem letu najbolj povečal v Termah Čatež, kjer je bilo v kampu evidentiranih kar četrtino več nočitev kot v istem obdobju lani. Dober rezultat je dosegel tudi ljubljanski Holiday Inn, kjer se je število nočitev povečalo za 10 odstotkov.

S tem so v posameznih hotelih v enajstih mesecih realizirali že naslednje odstotke letnega plana nočitev:

– hotel Slon	85%
– hotel Slavija	88%
– hotel Evropa	70%
– hotel Riviera	98%
– hoteli Bernardin	94%
– Terme Čatež	105%
– Grand hotel Union	95%

V delovni organizaciji Emona hoteli je bilo tako v enajstih mesecih letos doseženega že 96,4 odstotke letnega plana nočitev in lahko pričakujemo, da bo plan nočitev, ki smo ga za leto 1988 zastavili v višini 1,029.200 nočitev, presežen.

A. Z.

■ POROČILO IZ BREŽIC

DO Emona Posavje se reorganizira

Splošno znano je, da se pogoji gospodarjenja v naši družbi že nekaj časa zaostrujejo. V številnih splošno družbenih t. j. političnih in znanstvenih analizah je ugotovljeno, da sedanje krizno stanje ni nastalo samo po sebi, temveč v veliki meri zaradi neustrezne celotne družbene organiziranosti in to ne samo v združenem delu, temveč tudi v celotni družbeni nadgradnji. Zaradi tega sedaj tudi pristopamo k tzv. trem reformam, ki bodo temeljile na sedaj že vsklajenih ustavnih spremembah.

V cilju doseganja večje gospodarske učinkovitosti smo tudi v Emoni že v prvem polletju letošnjega leta sistematično pristopili k pripravam za drugačno organiziranost Emone zlasti z vidika gospodarjenja po podjetniških načelih. To pa med drugim pomeni spremembo notranje organiziranosti Emone oz. delovnih organizacij v njenem sestavu, predvsem pa prerazporeditev in natančnejše opredelitev poslovnih funkcij in s tem samoupravnih in poslovnih odgovornosti na vseh ravneh.

V ta koncept spada tudi reorganizacija delovne organizacije Emona Posavje Brežice. V tej organizaciji so tozadevne priprave najbolj napredovale, čeprav so v teku tudi v nekaterih drugih DO. V DO Posavje je bil pristop k pripravam za novo organiziranost najbolj nujen zaradi relativno slabih rezultatov v njenih dveh temeljnih organizacijah t. j. TOZD Gostinstvo in TOZD Trgovina na veliko.

Smotrnost reorganiziranja te DO je utemeljena v posebnem programu, ki ga je v dveh delih sestavila posebna strokovna skupina delovne skupnosti SOZD v sodelovanju s poslovodnimi in strokovnimi delavci DO Posavje. V tem članku na kratko povzemam najpomembnejše ugotovitve in predloge iz navedenega programa t. j.:

● DO je sedaj organizirana iz treh temeljnih organizacij in delovne skupnosti DO t. j.:

■ TOZD Trgovina na malo, v letu 1987 povpr. zap. 291 delavcev

■ TOZD Trgovina na veliko, v letu 1987 povpr. zap. 44 delavcev

■ TOZD Gostinstvo, v letu 1987 povpr. zap. 69 delavcev

■ Deslovna skupnost DO, v letu 1987 povpr. zap. 58 delavcev

Skupaj zaposlenih v DO 462 delavcev

● Iz nazivov posameznih TOZD je razvidno, da se v DO opravljajo tri dejavnosti, iz števila zaposlenih pa izhaja, da gre za relativno malo delovno organizacijo in, da sta TOZD Trgovina na veliko in TOZD Gostinstvo glede na svojo dejavnost majhni TOZD. Podatek tudi kaže, da je v delovni skupnosti DO relativno veliko število zaposlenih, pri tem je treba upoštevati še (kar je analiza tudi ugotovila, da je v TOZD (vštevši poslovodne delavce) še 18 strokovnih delavcev. Iz navedenega sledi, da je poslovna režija v tej mali DO izredno velika. K temu je treba pripomniti še to, da je v samoupravne organe (delavske svete, komisije, odbore, itd.) vključenih v DO skoraj 300 delavcev. V letu 1987 so imeli ti organi skupno 142 sej, na katerih so porabili vključno s pripravami za te seje ca 3.800 delovnih ur.

● Nastop do poslovnih partnerjev v taki organiziranosti ni bil učinkovit, saj je do poslovnih partnerjev nastopala vsaka TOZD ločeno. To je imelo po mnenju strokovne skupine tudi negativne posledice za razporejanje nekaterih vrst blaga in poslovnih funkcij med TOZD Trgovina na malo in veliko. Temu so pogojevali tudi izrazito neprimerni skladiščni prostori, zlasti v trgovini na veliko. Tudi to je imelo za posledico slabe koeficiente obračanja blaga in s tem velike stroške (obresti) za vezana sredstva.

● Gostinska dejavnost dosega najslabše rezultate zlasti v hotelu in v (novi) restavraciji pri blagovnici. Hotelske posteljne kapacitete so slabo opremljene, prav tako ureditev v drugih gostinskih obratih (razen v restavraciji pri blagovnici), kar je v glavnem posledica nezadostnega tekočega vzdrževanja. V tej dejavnosti gre tudi za prepočasno oblikovanje nove ponudbe, kar je spričo velike konkurence zasebnih gostinskih obratov toliko bolj nujno.

Vse navedeno je vzrok, da je DO kot celota v okviru nje pa zlasti TOZD Trgovina na veliko in TOZD Gostinstvo dosegala zelo slabe poslovne rezultate in to vse do leta 1986 dalje (kar je zajela analiza).

Temu ustrezno so v tej DO tudi zelo nizki osebni dohodki tako v primerjavi z višino osebnih dohodkov na zaposlenega v istovrstnih dejavnostih v Emoni ali v primerjavi s panogami v SRS.

Na podlagi opisanih in drugih ugotovitev je prišla strokovna skupina skupaj s poslovodnimi in strokovnimi delavci DO do zaključka, da je za delovno organizacijo Posavje Brežice smotrno in celo nujno, da se reorganizira v enovito DO.

V cit. elaboratu je precej podrobno podan predlog nove organiziranosti, ocenjeni pa so tudi njeni možni ekonomski učinki. Glavni povzetki bi bili naslednji:

● Tudi novoorganizirana enovita DO bo opravljala vse dosedanje dejavnosti;

● Na ravni DO bodo enotno organizirane naslednje (skupne) poslovodne funkcije:

■ vodstvena funkcija (direktor DO);

■ tehnološko razvojna funkcija;

■ komercialna funkcija, ev. z vključeno gostinsko organizacijsko funkcijo;

■ računovodsko finančna funkcija, s planiranjem in gospodarsko informatiko;

■ splošna in kadrovska funkcija.

Za opravljanje navedenih funkcij na ravni enovite DO predvideno največ 54 delavcev t. j. približno toliko, kakor doslej v delovni skupnosti DO, s tem, da se bo število ustreznih režijskih delavcev (direktorji, komercialisti, ipd.) v sedanjih TOZD **znižalo za 18 delavcev.**

● Število delavcev (članov) v samoupravnih organih, bo v enoviti DO 66 t. j. zmanjšanje od sedanjega števila za 4/5. Toda zaradi tega se učinkovitost samoupravnega odločanja ne bo v ničemer zmanjšala, saj bodo zato seje in odločitve samoupravnih organov mnogo kvalitetnejše, obojestranska informiranost (glede sklepov in predlogov) pa bo organizirana prek delovnih sestankov v poslovnih enotah.

● V elaboratu so podane tudi smernice za nekatere tehnološke rešitve npr. o postopni izgradnji ustreznih skladišč, o obnovi hotelskih in drugih gostinskih obratov ter strukturi ponudbe in gostinskih kalkulacijah itd. Nadalje o enotnem nastopu do poslovnih partnerjev, o opredelitvi maloprodajnih in grosističnih trgovskih poslov skupnem žiro računu itd.

● Pomembna je tudi ugotovitev, da bo potrebno vprašanje viška delavcev reševati postopno z upokojitvijo (tudi z nakupom delovnih let, kjer je to mogoče), z naravno fluktuacijo itd.

● Glede ugotavljanja učinkov gospodarjenja je opredeljeno da bo tudi v bodoče potrebno le te ugotavljati za vsako poslovno enoto posebej, med drugim tudi zaradi nagrajevanja delavcev na tej podlagi.

● Nova organiziranost, bo po izračunih, ki so v elaboratu natančno specificirani, omogočila (v primerjavi na leto 1987) za prek 720 milj. din boljši poslovni rezultat. Poleg tega pa še za najmanj 10% večje osebne dohodke zaposlenim, s čimer bi se OD delavcev v tej DO približali nivoju osebnih dohodkov v ustreznih dejavnosti v SOZD Emona.

Delavci v DO E Posavje so opisani elaborat že obravnavali na svojih zborih in sejah vseh delavskih svetov TOZD in DO in že sprejeli sklepe o razpisu referenduma, na katerem bodo dne 5. 12. 1988 odločali o sprejemu sporazuma o organiziranju DO v enovito DO.

Za zaključek je treba omeniti še to, da je sedaj, kot je znano, v pripravi nov zakon o podjetjih, ki naj bi bil sprejet še v letošnjem letu. V tem zakonu je predvideno, da bo v bodoče temeljni gospodarski pravni in samoupravni subjekt podjetje t. j. smiselno sedanja delovna organizacija, ne pa več TOZD kot doslej. Ne glede na to, pa je bilo koristno, da so se v tej delovni organizaciji že predhodno začele priprave za novo organiziranje, saj bo skoraj vse ugotovitve in zaključke mogoče koristno uporabiti pri organiziranju DO v podjetje po novem zakonu.

Ivan MUHIČ

Pogled na umetno jezero v T. Čatež, ki bo spomladi zablestelo v vsej svoji privlačnosti.

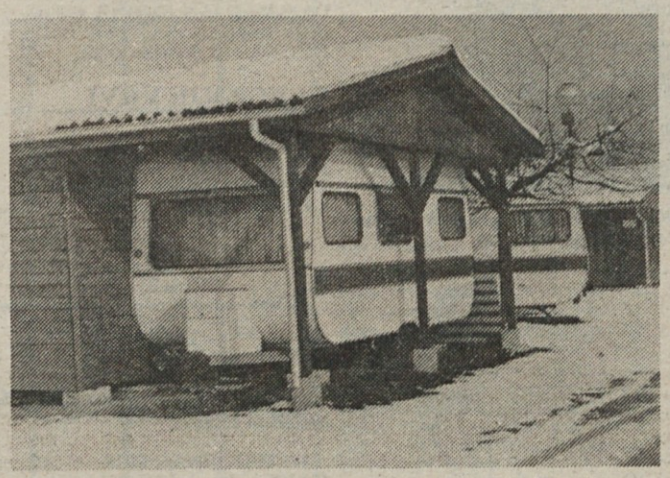

Ena izmed počitniških hišic v Termah Čatež, ki ima pod streho tudi počitniško prikolico.

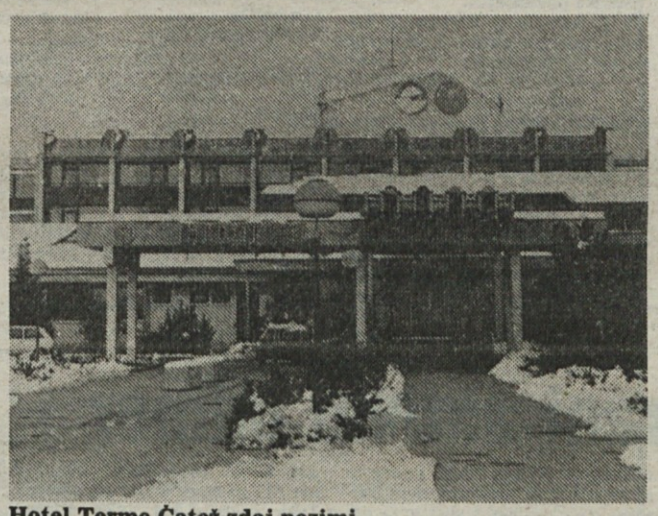

Hotel Terme Čatež zdaj pozimi

Zidani tip počitniških hiš v T. Čatež, oblikovan po domači kmečki hiši.

Tudi pozimi v Č. Termah mrzlično gradijo nove hišice za delovne organizacije.

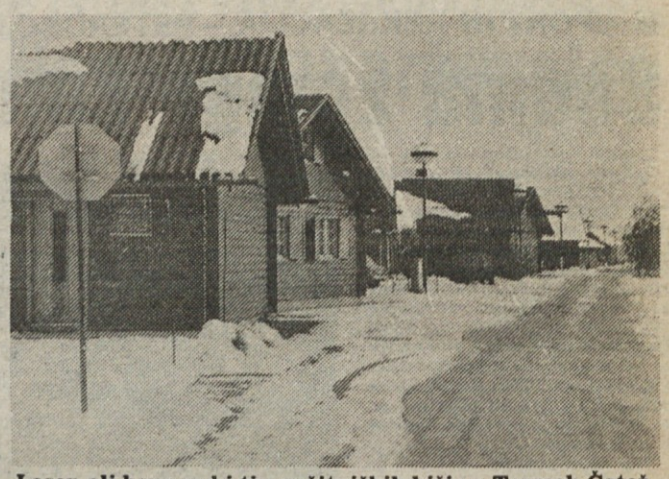

Lesen ali brunarski tip počitniških hišic v Termah Čatež.

■ NA OBISKU V BLAGOVNICI BREŽICE

Skoraj pol manj hrvaških kupcev

BREŽICE, 25. novembra – Po sicer grobi oceni je v zadnjem letu v brežiški blagovnici, ki je nedvomno mestni trgovski in siceršnji ponos, od 40 do 50% manj kupcev iz sosednje Hrvaške, kakor pravi njen prvi mož **Ivan Novozetič.** Zakaj?

Oktobra je Blagovnica »naredila« za 165 S milijard prometa, novembrski plan govori o 150 S milijardah. Čas, padanje kupne moči in bistveno nižji prometni davki (povprečno za 15% v sosednji republiki so stvari postavili na glavo. Prvotna pričakovanja se niso izpolnila, čemur pa nedvomno odločilno botruje gospodarska situacija.

Na čigav račun naj bi Blagovnica naredila več? Na račun najbližje konkurence, ki to sploh ni? Dobrodošli so vse številnejši gostje iz bližnjih Term Čatež. Dobro tretjino prometa blagovnice naredi market (samopostrežnica), kar v primerjavi s prodajo v preostalem delu blagovnice ni ugodno, kakor pravi njen vodja. Najbolj realna je prodaja v marketu, medtem ko je prodaja tekstila v primerjavi z lani najbolj padla. Prodaja na obroke gre, vendar ne kot bi pričakovali. Oktobra jo je sicer popravila za 20 do 30 odstotkov (pet obrokov, brez pologa in brez obresti). Akcijska prodaja se ni obnesla. Brežice niso veliko mesto.

Market: manjša je prodaja alkoholnih pijač, suhomesnatih izdelkov mesa in celo mleka-ter mlečnih izdelkov še posebej. Standardna prodaja: testenine, olje, sladkor, medtem ko gredo čokolada, piškoti v manjših zvitkih (10 dag), na kar se preusmerjajo že tudi izdelovalci (Kraš).

Problem blagovnice na podeželju je tudi frekvenca obiska: čez teden je bolj slab in močnejši ob koncu tedna, vendar je brežiška blagovnica ob sobotah odprta le do 13. ure. Blagovnica sicer dela dober rezultat na zaposlenega (kakor pravi njen vodja), 85 delavcev v dveh izmenah, nikakor pa ne na kvadratni meter prodajne površine, kar je poseben problem. Prostor je slabo izkoriščen, ker je bila velikost gradnje usmerjena v prihodnost. (3 tisoč kv. metrov površine).

Brežiška blagovnica je stara osem let. V njej bi bržčas morali marsikaj spremeniti in postoriti. Plače se gibljejo okoli 50 starih milijonov. Stimulacija (realna) seže komaj do 10%, v najboljšem primeru do 20%.

Kar zadeva akcije je bilo očitno premalo narejenega, kljub poletni modni reviji na prostem, reklamni prodaji (ki ni šla?), prenova trgovine ipd.

Lokacija brežiške blagovne hiše se zdi naravnost idealna, še posebej ker stoji tik ob cesti, ker ima lepe parkirne prostore, za soseda avtobusno postajo in prelepo restavracijo, ki pa je prevečkrat in preveč prazna. Zakaj in kako bi bržčas morali vedeti gostinci (ki niso v sklopu blagovnice) in pa ljudje, ki naj bi imeli na skrbi prostore, kamor je moral še pokojni cesar peš hoditi. Pa brez zamere – in na svidenje še kdaj drugič!

N. I.

■ DRUGI O NAS: ČATEŽ

Nove počitniške zmogljivosti do prihodnje sezone

V čateških Termah so na začetku jeseni odprli veliko gradbišče, na katerem smo priča ta čas največji slovenski naložbi v turizem. Na robu zdraviliškega kompleksa namreč nastaja veliko počitniško naselje, ki ga gradi za trg novomeški Pionir, v njem pa bo 139 eno in dvostanovanjskih zidanih objektov, hišic, grajenih v domačem bizeljsko-kapeljskem slogu. V njih bo 216 stanovanjskih enot, ki bodo z urejeno okolico in komfortom zagotavljale kupcem vse udobje.

Dodatna pridobitev bo kamp visoke kategorije za 750 oseb, ob njem pa sanirajo nekdanjo gramoznico, v kateri bo nastalo pravcato rekreacijsko jezero, posebna atrakcija za čateške goste. V Termah hkrati gradijo čistilno napravo in transformatorske postaje, urejajo velik parkirni prostor pred hotelom Terme, preuredili so vodnjake za pitno vodo, z letos končanimi vrtinami pa so skupaj z brežiško Agrario pridobili zadostne količine geotermalnih voda.

Prihodnost znanega slovenskega naravnega zdravilišča, ki v glavnem z lastnim denarjem načrtuje še nekatera pomembna vlaganja, je torej zagotovljena. Vse večji izpad domačih gostov, zlasti v zdraviliškem delu, bodo nadomestili s tujimi, pri čemer se jim že obrestujejo vlaganja v propagando na evropskem in bližnjevzhodnem tržišču.

V. P., Gospodarski vestnik
št. 40, 14. 10. 1988

■ ŠPORT IN REKREACIJA – PETEROBOJ '88

Sedma zmaga Emone

LJUBLJANA, 22. decembra, – Na tradicionalnem peteroboju med športniki BTC Javna skladišča, Carinarnice Ljubljana, Gradisa, Ljubljanske banke in Emone, letos že dvajsetič po vrsti, so zmagali športniki **Emone**, ki so osvojili 57 točk, drugo mesto so osvojili tekmovalci **Ljubljanske banke**, zbrali so 37 točk, le za točko slabši so bili športniki **Carinarnice**, četrti so bili športniki iz **BTC Javnih skladišč**, peto mesto pa je pripadlo športnikom **Gradisa**.

Na tekmovanjih peteroboja, potekalo je v dneh od 14. do 21. novembra, so se pomerili v šahu, streljanju z zračno puško, vlečenju vrvi in v kegljanju.

Prvi peteroboj je bil že leta 1977. Športnice in športniki Emone so se kar dobro odrezali, saj so od leta 1981 kar šestkrat osvojili prvo mesto zapored, razen lani, ko je največji pokal osvojil sosednji Gradis.

Slovesni zaključek letošnjega peteroboja, na katerem je nastopila več kot sto športnic in športnikov je bil 22. novembra v prostorih Restavracije pokrovitelja in organizatorja BTC-Javna skladišča na Šmartinski cesti 152.

V imenu pokrovitelja peteroboja je vse navzoče goste in športnike pozdravil in jim čestital k doseženim uspehom **Vlado Gogala**, predsednik delavskega sveta Blagovno transportnega centra – Javna skladišča Ljubljana, v imenu sindikata pa je spregovorila **Nevenka Samec**.

Na mizi Emoninih »peterobojcev« se je nabrala kar čedna vrsta pokalov, da o kolajnah niti ne govorimo.

Po objavi rezultatov sta **Vlado Gogala** in **Marko Žehelj** najboljšim športnicam in športnikom podelila zaslužene pokale ter zlate, srebrne in bronaste medalje.

REZULTATI:

STRELJANJE

Vrstni red ekipno

1. Carinarnica 679 krogov 12 točk, 2. Lj. banka 665 krogov 9 točk, 3. BTC 594 krogov 7 točk, 4. Emona 562 zadnja serija 283 krogov 5 točk, 5. Gradis 562 zadnja serija 276 krogov 3 točk;

Ženske posamezno

1. Klepec Olga Carinarnica 163 krogov, 2. Đuribić D. Lj. banka 150 krogov, 3. Mandelj Bojana Emona 130 krogov;

Moški posamezno

1. Osojnik Milan Carinarnica 187 krogov, 2. Baznik Borut BTC 178 krogov, 3. Ravnikar Vlado Lj. banka 177 krogov

Namizni tenis

Vrstni red ekipno

1. Emona 12, 2. Lj. banka 9, 3. Gradis 7, 4. BTC 5, 5. Carinarnica 3, Carinarnica: Lj. banka 1:2, Emona : Gradis 3:0, Lj. banka : Emona 1:2, BTC : Carinarnica 3:0, Emona : BTC 3:0, Gradis : Lj. banka 1:2, BTC : Gradis 0:3, Carinarnica : Emona 1:2, Gradis : Carinarnica 3:0, Lj. banka : BTC 2:1

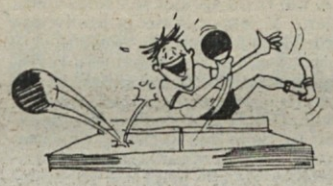

Ženske posamezno

1. Škamperle Metka Emona, 2. Plemel Vesna Gradis, 3. Homar Marjana BTC

Moški posamezno

1. Šarlah Dane Emona, 2. Žahelj Franc Lj. banka, 3. Razdrtič Andrej Lj. banka

KEGLJANJE

Vrstni red ekip

1. Emona 2373 podrtih keglj. 12 točk, 2. Carinarnica 2231 podrtih keglj. 9 točk, 3. Lj. banka 2212 podrtih kegljev 7, 4. BTC 2131 podrtih keglj. 5 točk, 5. Gradis 2095 podrtih kegljev 3 točke

Ženske

1. HEHTELJ MARIJA CARINARNICA 377 podrtih keglj. 2. LIPAR JOŽI GRADIS 360 podrtih kegelj. 3. VIRANT MARINKA EMONA 351 podrtih kegelj.

Moški

1. BLAKA ROBERT LJ. BANKA 414 podrtih keglj. 2. SOBOČAN MARJAN EMONA 412 podrtih keglj. 3. RAUTER EMIL EMONA 410 podrtih keglj.

VLEČENJE VRVI

Vrstni red

1. EMONA 7:2 12 točk, 2. GRADIS 6:2 9 točk, 3. BTC 6:3 7 točk, 4. CARINARNICA 2:6 5 točk, 5. LJ. BANKA 0:6 3 točke

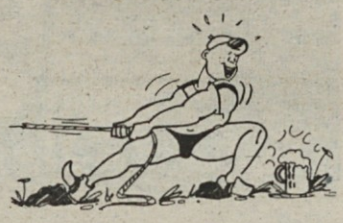

1. CARNINARNICA : LJ. BANKA 2:0, 2. EMONA : GRADIS 2:0, 3. LJ. BANKA : EMONA 0:2, 4. BTC : CARINARNICA 2:0, 5. EMONA : BTC 1:2, 6. GRADIS : LJ. BANKA 2:0, 7. BTC : GRADIS 0:2, 8. CARINARNICA : EMONA 0:2, 9. GRADIS: CARINARNICA 2:0, 10. LJ. BANKA : BTC 0:2

ŠAH

EKIPNI VRSTNI RED

1. EMONA 12 točk, 2. LJ. BANKA 9 točk, 3. CARINARNICA 7 točk, 4. BTC 5 točk, 5. GRADIS 3 točke

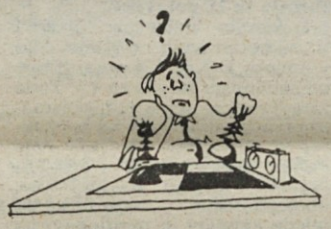

GRADIS : CARINARNICA 0:2, LJ. BANKA : BTC 1:1, CARINARNICA : EMONA 0:2, BTC : GRADIS 2:0, GRADIS : LJ. BANKA 0:2, EMONA : BTC 2:0, BTC : CARINARNICA 0:2, LJ. BANKA : EMONA 1:1, CARINARNICA : LJ. BANKA 0:2, EMONA : GRADIS 2:0

Ženske posamezno

1. FABIJAN – MAVRIČ – JOŽICA, LB, 2. – 3. KREFT NADJA, BTC, ŠKAMPERLE METKA, EMONA, JUVAN BOJANA, GRADIS

Moški posamezno

1. PROMELJ MATIJA, CARINARNICA, 2. PAPLER JOŽE, LB, 3. HORVATEC IGOR, EMONA.

SKUPNI VRSTNI RED

1. EMONA 53 točk, 2. LJ. BANKA 37 točk, 3. CARINARNICA 36 točk, 4. BTC Javna skl. 29 točk, 5. GRADIS 25 točk

Pravilna rešitev nagradnega E-rebusa

(led) del ov na or Gan(a) i za ci ja Emona je st v i (e)na Ko(s) (rep)per

Delovna organizacija Emona Jestvina Koper

Izžrebani so bili in prejmejo:

1. nagrado – vrednostni bon za 10.000 din: **Marija Drinovec**, upokojenka Emone, Ljubljana, Dvorakova 11;

2. nagrado – vrednostni bon za 8.000 din: **Peter Cerar**, Kooperant Emone KZ Domžale, Krtina 56;

3. nagrado – vrednostni bon za 6.000 din: **Snežana Gaberc**, Emona Jestvina, poslovalnica 20 Hrvatini;

4. nagrado – vrednostni bon za 5.000 din: **Jure Križnar**, DO Emona Blagovni center, tozd Prehrana, Ljubljana, Šmartinska 130;

5. nagrado – vrednostni bon za 4.000 din: **Anton Gržina**, Emona Ilirija, Ilirska Bistrica, market Trnovo.

Čestitamo!

■ ŠPORT IN REKREACIJA

Šport v Emoni včeraj, danes, jutri

Prav gotovo ni potrebno posebej razlagati, da šport oziroma športne aktivnosti krepijo človeka fizično, posredno pa tudi psihično, saj vsi prav dobro poznamo rek »Zdrah duh v zdravem telesu«. Tega smo se v Emoni zavedli že daljnega 1976. leta, ko se je na predlog sindikalne organizacije pristopilo k profesionalnemu delu na tem področju. Delo se je obrestovalo ne samo na področju povezovanja med posameznimi delavci in organizacijami, znotraj EMONE, temveč so dobri rezultati naših športnikov na večjih sindikalnih oziroma amaterskih športnih tekmovanjih ponesli ime EMONE tudi v širši slovenski prostor.

Tako lahko danes govorimo o dokaj široki športno-rekreacijski aktivnosti, ki skozi različne dejavnosti združuje preko dvajset odstotkov delavcev v EMONI. In katere so te aktivnosti?

Delimo jih na tri področja. Zimske aktivnosti, katerih vrhunec predstavljajo ZIMSKE EMONSKE IGRE s tekmami v individualnem in družinskem veleslalomu ter v smučarskih tekih in so tudi nekakšna selekcija za širša tekmovanja kot npr. občinska prvenstva ter AGROSKI kjer po pravilu posegamo po najvišjih mestih. Sledijo aktivnosti v spomladanskih, poletnih in jesenskih mesecih s priljubljenimi LETNIMI EMONSKIMI IGRAMI v mesecu maju. Te so po športnih panogah in udeležbi najmnožičnejše, saj se jih udeleži tudi preko tisoč aktivnih udeležencev in nekaj sto navijačev. Naštevanje našega športnega udejstvovanja na drugih tekmovanjih bi zavzelo preveč prostora, zato bi omenil le še zelo aktivno planinsko sekcijo poznano po dobro organiziranih in obiskanih izletih.

Zelo pomembno in koristno področje našega delovanja pa predstavlja medicinsko programirani aktivni oddih EMONCEV v TERMAH Čatež, katerega pomena se zavedajo že v več kot dvajsetih organizacijah EMONE.

Vsako leto je v ta namen rezerviranih preko celega leta najmanj deset terminov. Udeleženci tega oddiha se radi pohvalijo s svojimi športnimi aktivnostmi, za katere poskrbijo prijazni gostitelji v TERMAH. Na področju izobraževanja organiziramo najmanj enkrat letno seminar za animatorje športnih aktivnosti v organizacijah EMONE.

Vsakemu bralcu je lahko takoj jasno, da programa v takšnem obsegu ni mogoče izvesti na amaterski ravni, čeprav je med nami mnogo športnih entuzijastov. Zato se nam zastavlja vprašanje, kako delovati v prihodnosti. Mnogo je deklarativnih izjav o koristnosti te dejavnosti, vendar je premalo resničnih potezki bi to tudi potrjevale. Največkrat so jabolko spora sredstva, vendar kot primer navajam podatek, da je bilo za organizacijo in realizacijo vseh naštetih in nenaštetih aktivnosti v letu 1988 potrošenih približno enajst milijonov dinarjev (dobro staro milijardo) plus sredstva za osebni dohodek povprečno plačanega delavca (približno dve stari milijardi letno).

Za realizacijo podobnega programa v prihodnjem letu predlagamo, da bi vsaka organizacija v EMONI po delavcu združila največ 10.000 din (stari milijon), kar bi nam omogočilo organiziranje in izvedbo tekmovanj brez prijavnin, prav tako pa bi bilo potrebno dokončno rešiti dileme v zvezi profesionalnega vodenja te dejavnosti.

Smatram, da je pravica in dolžnost vseh nas EMONCEV, da se s polno odgovornostjo odločimo tudi o naštetih aktivnostih še posebej zato, ker krepijo naše medsebojne stike, s tem pa tudi sistem EMONE. Vendar časa ni veliko, ker bi želeli pričeti z delom v januarju, realizacija zimskih EMONSKIH igr v Kranjski gori 5. marca 1989 pa že zahteva pričetek organizacijskih priprav.

Predsednik komisije za šport in rekreacijo v SOZD EMONA

Radivoj Jesenšek

Naśvidenje v Kranjski Gori!

V upanju, da bo snega dovolj za treninge vas že sedaj obveščamo, da bodo XVI. zimske igre **5. marca 1989** v Kranjski Gori.

Odbor

Za praznike mora biti trgovina lepa in čista – je dejala Nežka Mramor v marketu Savsko naselje in se sprehodila s krpo po prodajnih policah.

Uspel turnir v odbojki

Odbor za šport in rekreacijo Emone je priredil II. turnir v odbojki , ki je lepo uspel, čeprav so se prijavile samo štiri ekipe. Te so se pomerile med seboj vsaka z vsako, tako da je vrstni red:

1. TERME Čatež	**6 točk**
2. E-Commerce	**4 točke**
3. E-Maximarket	**2 točki**
4. Blagovni center	**0 točk**

Zmagovalna ekipa je nastopila v naslednji postavi: Tomše Ivan, Facković Dalibor, Facković Marta, Adamič Majda, Grmovšek Vesna in **Petrović Miro.** Vsi nastopajočih so bili zelo zadovoljni z organizacijo in izvedbo turnirja in si želijo še več takšnih tekmovanj.

Turnir je potekal v športni dvorani KRIM na Galjevici v Ljubljani.

Mira Težak

■ PREBERITE

Medicinsko programirani aktivni odmor

Predstavitev programa MPAO

Sodoben način življenja pri katerem je v ospredju fizična neaktivnost človeka, dobra prehrana, razni psihični stresi tekom delovnega dne in še vrsto drugih škodljivih dejavnikov nam prinašajo obolenja na kardiovaskularni, respiratorni, lokomotorni in psihonevrotični sistem. Najboljše preventivno sredstvo za delavce v današnji industrializirani družbi, da se upre tem škodljivim pojavom, so vsekakor organizirani medicinsko programirani aktivni odmori.

Z znanstveno dokazanimi in v praksi preverjenimi programi MPAO je možno doseči predsem:

- obnavljanje in zboljšanje funkcionalnih sposobnosti, ne le mišičevja, pač pa tudi drugih organov in organskih sistemov,
- zmanjšanje in popuščanje živčne napetosti ob normalizaciji tonusa vegetativnega živčnega sistema,
- zmanjšanje prekomerne telesne teže in njenih negativnih posledic,
- zaviranje procesov biološkega staranja,
- prevencija – zaustavljanje ali ozdravitev začetnih oblik raznih bolezenskih stanj,
- pomembno povečanje funkcionalnih in delovnih sposobnosti.

Vsebinsko tak MPAO vsebuje 10-dnevni ciklus. Udeleženca sprejme medicinska ekipa in ugotovi začetno stanje organizma (posebnost tega je, da ugotovijo koliko je človek zdrav) in na osnovi tega predpišejo za vsakega posameznika dovoljeno obremenjevanje organizma z različnimi aktivnostmi tekom programa. Za izvajanje rekreativnega programa, ki dnevno traja 5 ur skrbi organizator rekreacije. Prav tako zdravnik določi tudi razne oblike fizioprofilakse (masaže, sauna, kopeli) katere se v tem času izvajajo skupaj z rekreativnim programom. Na koncu MPAO – 10. dan imajo udeleženci zopet zdravniški pregled in retest fizične zmogljivosti, nakar se ugotovi razlika zdravstvenega stanja od začetnega do končnega in vse to se zabeleži na zdravstvenem kartonu, da nam lahko služijo za nadaljno uporabo.

Ekonomske in socialne vrednosti, ki se dosegajo kot rezultat v poboljšanju stanja in psihofizične kondicije organizma so ogromne za našo družbo kot za posameznika.

Če gremo k utemeljitvi tega stališča, nam ni težko ugotoviti, da se je delavcu tekom dela (delovne dobe) poslabšalo zdravstveno stanje in psihofizična sposobnost. S tem načinom, pa mu hočemo preprečiti negativne pojave, katere mu prinaša delovni proces ali z drugimi besedami hočemo pomagati in delno omogočiti, da bi izboljšal svoje zdravstveno stanje in počutje.

Vsi navedeni podatki kažejo na nujnost uvedbe aktivnih preventivnih zdravstvenih odmorov, kajti visoka stopnja zdravstvenega stanja in delovnih sposobnosti je bogastvo, ki se vedno večkratno obnese.

Začetki izvajanja tega programa v Emoni sežejo v leto 1983 ko je odbor za šport in rekreacijo uspel s začetkom izvajanja MPAO in sicer v **DO Agroemona.** Tako je bilo leta 1983 deležnih MPAO 30 delavcev iz sestave DO Agroemona. V letu 1984 so se Agroemoni pridružili še naslednji TOZD-i **Maximarket, inženiring, Centromerkur** tako, da je bilo število udeležencev 67, leta 1985 se tem pridruži **H-Union, SM Ljubljana, EEC, DS PS udeležencev je bilo 95, leta 1986 smo spet pridobili nove udeležnce in sicer iz Blagovnega centra, MIZ-a, KK Ptuj** in **E-Commerca skupno število pa je bilo 197 udeležencev, kar je bilo izredno povečanje nasproti prejšnjemu letu. V letu 1987 se j MPAO udeležilo 186 delavcev in v letu 1988 240 delavcev, iz prej omenjenih organizacij.**

Rezultati tega programa so zelo dobri, saj se je močno zmanjšala odsotnost z dela pri delavcih, ki so se tega programa udeležili, zato bi bilo dobro če bi ta program uvedli v vse DO Emone, posebej, ker zakon dopušča plačilo iz materialnih stroškov, če imamo to urejeno s pravilnikom o varstvu pri delu, še posebej sedaj, ko je v zdravstvu vedno manj denarja za kurativno zdravljenje.

Mira Težak

Srečno Marija!

Po dolgih letih dela, je odšla v zasluženi pokoj **Marija Grčar,** poslovodkinja Emoninega prodajnega centra v Dravljah, ki je v Emonino hišo prišla že leta 1962. Delo trgovke, ki ji je bilo kot ponavadi pravimo, pisano na kožo je opravljala v številnih marketih Emone, med njimi v prvi samopostrežnici Emone na Titovi cesti 25 in v največji Emonini trgovski hiši v Maximarketu.

Aktivna je bila tudi v samoupravnih organih, vrsto let pa je bila tudi predsednica delavskega sveta v Maloprodaji.

Stari sodelavci smo se od Marije poslovili na skromni zakuski v Kavčičevem gostišču na Brezovici, ter ji zaželeli še vrsto let mirnega in srečnega življenja.

Marija srečno!

Sodelavci

Nagradni E-magični liki

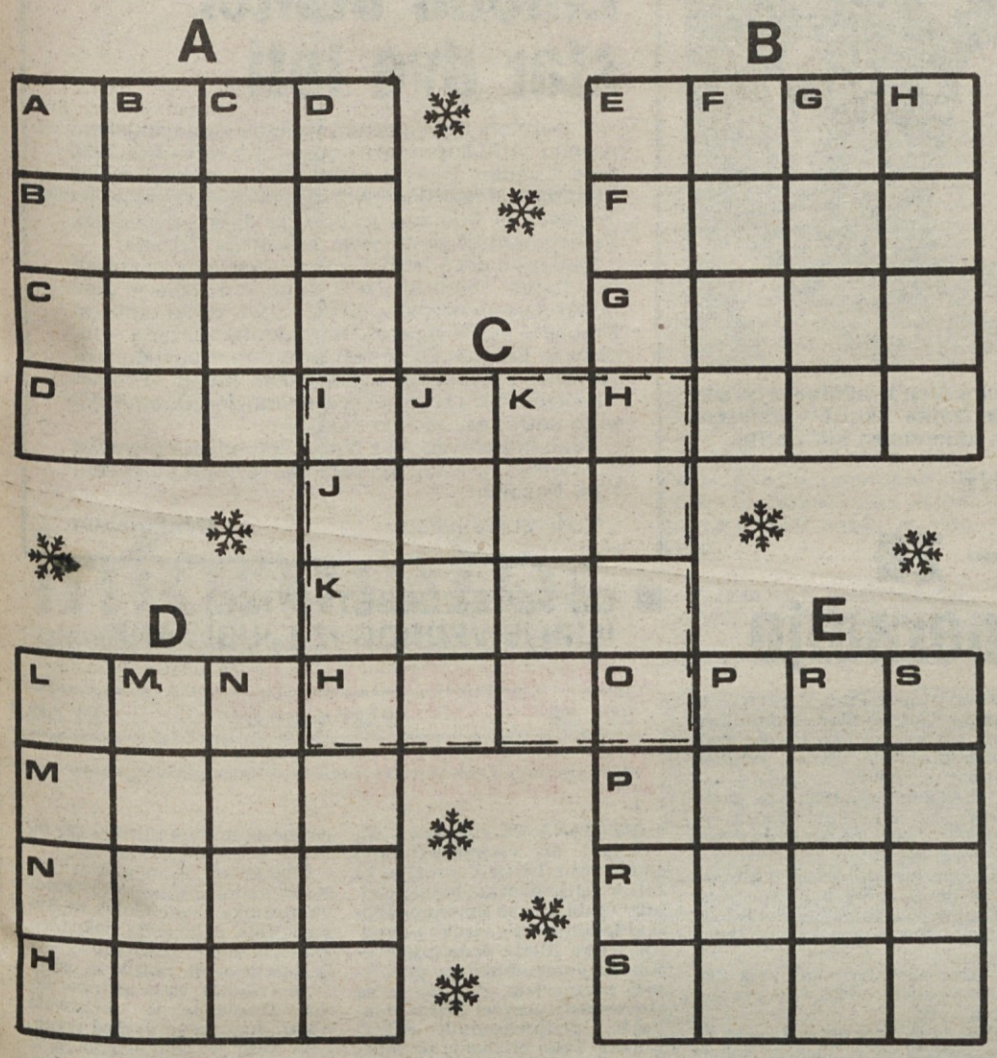

Tokrat smo za reševalce pripravili magične like. Rešujejo se vodoravno in navpično enako. Poskusite jih rešiti saj niso težki.

Kvadrat A: A. Kratica države na Balkanu v kateri so v zadnjem času popularni solidarnostni mitingi, B. starogrška boginja, C. zdravilna rastlina, ki jo priporočajo tudi pri boleznih mehurja, D. slovenska ženska revija, njeno ime je če anagramirate naziv kače naočarke imenovane tudi »naja«;

kvadrat B: E. pomembno živilo brez katerega ni vsakodnevnega kruha, F. tekoča maščoba, ki jo pridobivamo tudi iz bučnih semen, na trgovskih policah ima dokaj visoko ceno. G. oziralni prislov, H. znana celjska tovarna, ki izdeluje selotejp, barvice in razne samolepilne nalepke;

kvadrat C: I. pomembna kulturna rastlina o kateri poje celo stara narodna pesem: »Po Gorenjskem po Kranjskem že...«, J. otok v Indoneziji, dobite ga če anagramirate besedico »vaja«, K. dvorec (premečite hrvaško besedico »drvo«, H. levi pritok Rena (tu morate vzeti v roke zemljevid ZR Nemčije;

kvadrat D: L. žitarica – če poznate stari rek: »... je otroška paša«, potem vam je rešitev kot na dlani, M. gora v Grčiji, pa tudi ime enega od Dumasovih mušketirjev, N. ustanova, ki jo mora obiskovati vsak Jugoslovan ko napolni sedem let, H. država v sv. Indiji, njeno ime dobite če malce premečete črke besede »sama« ali besede »masa«;

kvadrat E: O. Merkatorjeva delovna organizacija, sedež ima v Ljubljani v Slovenčevi ulici 21, (glej stran 159 telefonskega imenika), P. poltema, besedica je sestavljena iz črk kot m. ime Mark, R. gl. mesto Azerbejdžanske republike SSR – anagramirajte besedo Kuba, S. ostrivec, pravilen odgovor dobite če premečete črke besede »kuta«.

■ INTERNA BANKA EMONA

10 let delovanja samoupravnih organov

Izvolitev letošnjih samoupravnih organov Interne banke je jubilejno. Minilo je 10 let, odkar so ustanoviteljice interne banke (prej članice) izvolile neposredno svoje delegate in namestnike v Zbor interne banke.

To je že peti mandat delovanja tega najvišjega samoupravnega organa. V letu 1978 je bilo število delegatov in njihovih namestnikov 40. Iz leta v leto se je to število manjšalo in je v letošnjem letu pristalo na 24. Iz tega števila sklepamo, da so se ustanoviteljice opredeljevale na izvolitev enega – skupnega delegata za več OZD, kar prepisujemo zaupanju v tega delegata, da jih bo zadovoljivo in strokovno zastopal na sejah zbora. To zaupanje pa je vmesno, saj ne mine seja, da se ne bi delegati vključevali v razprave, se borili za interese organizacij, ki jih zastopa, pa tudi s svojimi dobrimi pripombami ali predlogi prispevali k realnejšim odločitvam sklepov, ki so še kako pomembni za nadaljnje delo ustanoviteljic.

Za delegata bodisi Zbora, Poslovnega odbora ali Kreditnega odbora ni lahka naloga, ko se mora odločati o zadevah, ki se tičejo denarja. Denar pa je danes eden najbistvenejših postavk za delovanje OZD in s tem boljše ali slabše življenje njihovih delavcev.

8. novembra letos je verifikacijska komisija na seji zbora ugotovila, da so v Zbor interne banke za nadaljnji 2 leti izvoljeni tile delegati in njihovi namestniki:

Ustanoviteljica	delegat	namestnik
DO Agroemona TOZD Polj.-Gov. TOZD Prašičereja TOZD Tov. močnih krmil	Mojca Jesenšek	Heda Slavič
DO Kmetijska zadruga	Anton Praprotnik	Majda Nahtigal
DO Mesna industrija	Anka Mohar	Roman Merhar
DO Ribarstvo	Franc Novak	Marjana Vrečar
DO Kmetijski kombinat Ptuj s TOZD	Vera Trafela	Marija Klajderič-Rašl
DO IPKO	Tatjana Jurček	Franc Makuc
DO Commerce TOZD Globus TOZD Agroplod TOZD Obala	Zdenko Badovinac Ivica Šalamun Miran Slaček	Jože Ulčar Anica Belec Marjan Bevk
DO Blagovni center TOZD Prehrana TOZD Centromerkur TOZD Transport	Marija Giovani	Magda Tofant
DO E Merkur Lj.	Milan Hubernik	Franc Jerše
DO Trg. hiša Maksimarket	Marija Jamnik	Drago Kontrec
DO Supermarket Osijek	Mijo Bašič	Franjo Dorič
DO Ilirija TOZD Grosist TOZD Trgovina TOZD Gostinstvo	Jože Turk Dušan Grlj Silva Čotar	Vera Ujčič Marija Valenčič Zoran Valenčič
DO Dolenjka TOZD Engro-detajl TOZD Detajl	Lado Jaki	Matija Hudak
DO Posavje TOZD Trg. na veliko TOZD Trg. na malo TOZD Gostinstvo	Anton Bibič	Alojz Močnik
DO Jestvina	Petrina Radovac	Tatjana Brankovič
DO Merkur Ptuj	Arnold Pavlinič	Milena Kureti
DO Angropromet s TOZD niso poslali sklepa o izvolitvi		
DO Hoteli Jadran niso poslali sklepa po izvolitvi		
DO E Hoteli s TOZD	Ciril Habe	Sonja Vukelič
DO Globtour	Vera Turk-Cimerman	Andrej Paternost
DO Inženiring	Karolina Vodopivec	Neva Pirnat
DO Elektronski center	Darinka Borlovan	Majda Bolta

Opomba: označeno z zvezdico pomeni, da je delegat izvoljen kot skupni predstavnik več ustanoviteljic

Kandidacijska komisija Zbora interne banke pa je prav tako na podlagi predlogov ustanoviteljic pripravila kandidatne liste za delegate in njihove namestnike v Poslovnem in Kreditnem odboru, ki so bili izvoljeni na seji zbora. V teh dvéh samoupravnih organih pa so zastopani delegati iz vrst dejavnosti, ki sestavljajo SOZD Emono.

V Poslovni odbor so izvoljeni:

iz dejavnosti	delegat	namestnik	iz OZD
kmetijska proizv. in kooper.	Mojca Jesenšek Anton Praprotnik	Heda Slavič Majda Nahgital	Agroemona KZ Domžale
dejavnost predelovalna	Anka Mohar	Roman Merhar	Mesna industrija
industrija notranja trgovina	Ivanka Dimnik Ružica Radojević	Jožica Klajder Marija Jamnik Alojz Močnik	BC-Prehrana E-Merkur Maksimarket Posavje-TV
zunanja trgovina	Anton Bibič Miran Jovan Miran Slaček	Ema Zakšek Marjan Bevk	EC-Globus EC-Obala
hotel., gost. in turizem	Mira Djošič Vera Turk-Cimerman	Jasna Ozvatič Andrej Paternost	E-Hoteli Hotel Slavija Globtour
inženiring in druge dejavnosti	Karolina Vodopivec Vlado Ščeglovski	Neva Pirnat Darinka Borlovan	Inženiring Elektronski center

Za predsednika Poslovnega odbora je izvoljena tov. Mira Djošič iz E-Hotelov, za njenega namestnika pa tov. Ružica Radojević iz E-Merkurja Lj.

V Kreditni odbor pa so izvoljeni:

iz dejavnosti	član	namestnik	iz OZD
kmet. proizvodnja in kooper.	Heda Slavič	Mojca Jesenšek	Agroemona
dejavnost predelovalna	Franc Novak	Marjana Vrečar	Ribarstvo
industrija notranja trgovina	Slavi Crnkovič	Milan Hubernik	Maksimarket E Merkur Lj.
zunanja trgovina	Miran Jovan	Draga Pozman	Dragica Pozman
hotel., gostinstvo in turizem	Jelka Cigoj	Janez Krall	Globtour E Hoteli
inženiring in druge dejavnosti	Marija Horvat	Franc Writzel	Elektr. center Inženiring
interna banka	Tomaž Jeločnik	Janko Zoran	interna banka

Za predsednika kreditnega odbora je izvoljen tov. Miran Jovan iz EC-Globus, za njegovega namestnika pa tov. Heda Slavič iz Agroemone.

Z navedenimi podatki o izvolitvah vas seznanjamo tudi iz razlogov, da se lahko o vseh eventualnih zadevah, ki se obravnavajo na sejah samoupravnih organov IB, lahko z morebitnimi vprašanji obrnete na delegata, ki vas zastopa.

Ljubljana, 15. 11. 1988

J. POJE

■ INTERNA BANKA EMONA OBVEŠČA:

Novosti za varčevalce

Bralci strokovnega informatorja so lahko prebrali podrobnejšo analizo naše hranilne službe, popularno imenovane HKS. Le ta ima v Emoni že dolgoletno tradicijam. Z njeno pomočjo zaposleni v Emoni pomagamo svojim organizacija, saj je denar, ki ostaja na hranilnih knjižicah, namenjen za finansiranje obratnih sredstev. Od vseh zaposlenih v Emoni jih več kot polovica prejema osebne dohodke na knjižice interne banke (točneje 6.500). Odprtih knjižic pa imamo še več, ker vsi, ki zapuščajo Emono ne vrnejo knjižice (kar bi morali). Le te tudi ne zahtevamo od naših upokojencev, saj smatramo, da so ti še vedno povezani z Emono.

V interni banki tudi želimo, da bi bila korist obojestranska. Zato skušamo z čim višjimi obresti nagrajevati naše varčevalce. Za običajne vloge določamo obresti v višini, ki je le za 10 do 20 odstotkov nižja kot stopnja revalorizacije, ki naj bi bila enaka splošnemu povišanju cen. V juniju, ko je bila stopnja revalorizacije nerazumno nizka, so obresti višino revalorizacijo celo presegle. Za naše varčevalce smo uvedli tudi varčevanja z mesečnimi depoziti, kjer je obrestna mera že za 5% višja od revalorizacije. Te obrestne mere so praviloma tudi vsaj enake obrestnim meram »klubov« Merkatorja in Slovenijalesa. **V novembru je ta obrestna mera kar 748%.** Še nekoliko višje obresti lahko dobite, če vežete sredstva za več kot mesec dni.

Da bi pritegnili še večji krog varčevalcev z ugodnejšo »ponudbo« smo sklenili na zadnji seji poslovnega odbora interne banke dva pomembna dogovora. **Prvi je ta, da bomo obresti v naprej obrestovali po konformnem načinu in jih izplačevali četrtletno.** Čeke za vpis obresti boste tako prejeli ob izplačilu OD v aprilu, juliju, oktobru in januarju. Obresti vam bomo obračunali tudi za dni do dneva vpisa. Tako boste lahko preje porabili obresti ali pa jih pustili na knjižici, če jih ne boste potrebovali.

Druga novost pa je morebiti še pomembnejša. Z Beobanko Ljubljana smo sklenili sporazum, da bodo naši varčevalci lahko polagali in dvigali denar pri njenih blagajnah. Seveda nas bo to nekaj stalo, ker bomo morali plačati za storitve Beobanke, pa vendar mislimo, da bo ugodnost precejšnja.

Novo je tudi to, **da se bo blagajna v mestu preselila v drugo nadstropje Maksimarketa, kjer bo bolj dostopna.** O usodi blagajne v Supermarketu pa se še pogovarjamo. Glede na precej višje obrestne mere pri naši HKS kot je v bankah, nas pravzaprav čudi, da se za to obliko varčevanja ne vključujejo vse Emonine organizacije. Samo za primer: 1000 din na knjižici poslovnih bank ali na tekočem računu je v mesecu novembru prineslo 76,8 din obresti pri naši HKS pa 163 din. Vam to ne govori v prid temu, da tudi vi postanete naš varčevalec.

Igor KADUNC

Seznam poslovnih enot Beogradske banke Ljubljana

POSLOVNA ENOTA Ljubljana, Titova 36

Likvidatura, Titova 38, Agencija Šiška, Celovška 264, Agencija Tabor, Tabor 9, Agencija Grosuplje, Kolodvorska 2, Agencija Vič, Tržaška 132.

POSLOVNA ENOTA GORNJA RADGONA, Partizanska 42

Agencija Ormož, Ljutomerska 7, Agencija Lendava, Partizanska 20.

POSLOVNA ENOTA KRANJ, Likozarjeva 1

Agencija Radovljica, Šercerjeva 18, Agencija Škofja Loka, Novi svet 22.

POSLOVNA ENOTA KRŠKO, Cesta krških žrtev

Agencija Kostanjevica, Ljubljanska 4, Agencija Brežice, Prvih borcev 33, Agencija Sevnica, Glavni trg 28.

POSLOVNA ENOTA LITIJA, Jerebova 14

Agencija Zalog, Agrokombinatska 2, Agencija Zagorje, Cesta zmage.

POSLOVNA ENOTA NOVO MEST, Glavni trg 1

Agencija Metlika, Partizanski trg 12, Agencija Trebnje, Rimska cesta 6, Agencija Ribnica, Kolodvorska 10, Agencija Mirna peč, Mirna peč 27.

POSLOVNA ENOTA ŽALEC, Kardeljeva 12

Agencija Mozirje, Mozirje 9

EKSPOZITURA Celje, Mariborska 1

V vseh zgoraj navedenih poslovnih enotah in ekspoziturah Beogradske banke bodo lahko emonski delavci dvigovali ali vlagali prihranke z/na hranilnih knjižic Hranilne službe Interne banke EMONA.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moje drage mame **Marije Nolimal** se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem Emoninega marketa, na Gosposvetski 6 za razumevanje in pomoč ob njeni dolgotrajni bolezni.

Hvala vsem, za položeno cvetje na njen grob in za izraze sožalja.

Polona Pregelj

ZAHVALA

Ob smrti moje drage mame **Nežke Janc,** se iskreno zahvaljujem sodelavcem delovne organizacije Emonine Maloprodaje, še posebej sodelavcem in sodelavkam marketa Savsko naselje za darovano cvetje, iskrene besede sožalja ter vsem, ki ste se od nje poslovili ter jo pospremili na njeni poslednji poti.

Iskrena hvala.

Nežka Mramor

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moje drage mame **Alojzije Furlani** se iskreno zahvaljujem DO E Jestvina Koper ter sodelavkam in sodelavcem poslovalnice 47. v Izoli za podarjeno cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Hči **Anica Kitič**
z družino

ZAHVALA

Ob žalostni izgubi mojega ljubega sinčka **Matjaža,** se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem sektorja zastopstva Emonine zunanje trgovine ter vsem ostalim sodelavcem Emone, ki so mi izrekli sožalje, darovali cvetje ter ga pospremili v mnogo prerani grobek.

Iskrena hvala za denarno pomoč ter za vse tople besede, ki ste mi jih izrekli v teh težkih trenutkih in mi stali ob strani.

Miran Pogorelec
z ženo Bojano
in hčerko Špelo

ZAHVALA

Ob izgubi mojega očeta se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem Emoninega Blagovnega centra za izrečena sožalja, darovano cvetje in spremstvo na njegovi poslednji poti.

Jože Perčič

ZAHVALA

Vsem sodelavkam in sodelavcem, posebej pa še tovarišu **Gnidovcu** iz tozda Prašičereja Ihan, se iskreno zahvaljujem za vso pomoč v denarju in materialnih dobrinah.

Pomoč, ki ste mi jo izkazali v času hude bolezni mojega otroka mi veliko pomeni.

Bernarda Šorn

ZAHVALA

Ob smrti mojega brata **Franca Murglja,** se iskreno zahvaljujem za izraženo sožalje in podarjene vence DO Emona – Dolenjka Novo mesto in sodelavcem skladišča iz Novega mesta, Ljubljanska 31.

Iskrena hvala!

Francka Ban

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta **Staneta Jesiha** se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem v tozdu Prehrana, v regalnem skladišču na Šmartinski 102 za izrečena sožalja, cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Žalujoči sin **Stane**
z družino

ZAHVALA

Ob smrti mojega dragega očeta **Huseina Smajlovića** se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem v E Blagovnemu centru tozd Prehrana skladišče II. za izrečena sožalja in denarno pomoč.

Sin **Muhamed**

Stopili bomo v leto 1989

(Nadaljevanje na 1. strani)

Podjetnik deluje kot lastnik kapitala in kot aktivni gospodarstvenik. Njegov temeljni cilj je doseči čimvišji dobiček z vloženimi sredstvi in delom. V nasprotju z obrestmi (če denar naloži za obresti) se mu njegov podjetniški dobiček kaže kot uspeh njegove dejavnosti. Podjetništvo je pomemben vir družbenega bogastva, saj podjtniške zamisli in njihova realizacija povečujejo konkurenčno sposobnost obstoječih malih in velikih podjetij in jih prisilijo k stalnem izboljšanju kakovosti in k zniževanju stroškov proizvodnje, s čimer se povečuje blaginja prebivalstva. Podjetniške funkcije so: investiranje in akumuliranje, prevzemanje rizika, poslovodna in proizvodna koordinacija, ki vključuje tudi razvoj novih organizacijskih oblik, razvojna domiselnost ter strateško planiranje in odločanje, posebno kar zadeva nove trge in nove vire produkcijskih faktorjev. (Konec povzetka).

V EMONI smo se še pred uradnim blagoslovom podjetništva odločili, da jo bomo preobrazili v poslovni sistem podjetij, ki bo z delovanjem po podjetniških načelih na podlagi določanja pravih ciljev, z izrabo vseh možnosti, ki jih nudijo strokovnost, poslovnost, domiselnost, prilagodljivost ter z intenzivnim vzpodbujanjem podjetniških miselnosti in ravnanja vseh sodelavcev, trajno dosegal nadpovprečne gospodarske uspehe v vseh svojih dejavnostih.

Pot do tega cilja ne bo lahka. Samo z reorganizacijami pa če bodo še tako podjetniško usmerjene, ne bo še nič doseženega. Predvsem se bomo morali izkopati iz miselnosti in predstav o pravicah, s katerimi nas je omamljala ideologija doslej. Prej ko se bomo zavedli, da smo bili nategnjeni tako kot tisti mož v oddaji »Kolo sreče«, ki je imel 30 sekund časa za odpiranje skrinj, pa so vse skrinje odprli drugi še preden je prišel na vrsto, prej bomo pripravljeni ravnati drugače kot doslej. Podjetnik sam poskrbi, da so njegove skrinje polne.

Zato bomo našo, emonsko preobrazbo zastavili pri ljudeh. Pripravljamo načrte:

- *za uveljavljanje organizacijske kulture poslovnega sistema EMONA na podlagi odločenosti, da morajo vsi njegovi deli in delavci delovati z visoko ravnijo profesionalnosti, solidnosti, kvalitete in konkurenčnosti;*
- *za krepitev dobrega mnenja javnosti o EMONI, njene konkurenčnosti pri kupcih in dobaviteljih ter občutka pripadnosti delavcev EMONI;*
- *za sistem napredovanja delavcev;*
- *za ustvarjanje podjetniškega razpoloženja delavcev;*
- *za razvoj novih dejavnosti, ki bodo prinesle novosti in vzpodbude tudi za tisto – kar in kakor že proizvajamo, ponujamo in prodajamo sedaj; za izvedbo teh projektov bi se že lahko povezovala naša podjetja med seboj in z drugimi na kapitalski osnovi in z upravljanjem na tej osnovi, porajali pa se bodo iz tega novi skupni interesi in projekti, ki bodo dali nove cene in kakovost v to sodelovanje.*

Izdelan je načrt notranjega organiziranja podjetij, ki bo uveljavil organiziranje in obračun po gospodarskih enotah. Z gospodarskimi enotami želimo ustvariti, čim boljše pogoje za sodelovanje delavcev pri iskanju načinov za učinkovitejše in bolj uspešno poslovanje na podlagi ustvarjalnih hotenj, domiselnosti, iznajdljivosti in smisla za gospodarjenje, ki so v večji ali manjši meri dani vsakemu izmed nas.

Z obračunom po gospodarskih enotah bomo lahko ugotavljali prispevek vsake enote k dobičku podjetja in na tej podlagi tudi delež delavcev enote na ustvarjenem dobičku.

Z omenjenim načrtom je zasnovana tudi prva oblika udeležbe delavcev na dobičku na podlagi internih delnic, ki si jih bodo pridobivali v skladu z njihovo podjetniško uspešnostjo.

Se več drugih načrtov je. Kdo me bo obsodil, da gradim gradove v oblake. Naj mu odgovorim z iskrico, ki je bila pred leti objavljena v DELU:

»Nič ni narobe, če gradiš gradove v oblakih – treba jim je samo postaviti temelje«.

Če bomo vsi Emonci kar nas je sodelavali pri postavljanju temeljev, bo to kar trden grad.

Pa srečno!

Na otvoritveni slovesnosti Kluba Slon je hladne prigrizke pripravil šef hotelske kuhinje Gojko Škorič – obložena miza je predstavljala resnično umetelnost kulinarike.

■ VEST IZ LJUBLJANE

Klub Slon – za srednjo generacijo

LJUBLJANA, 12. decembra – V najstarejšem ljubljanskem hotelu Slon, so danes zvečer odprli prenovljen nočni lokal – bivši bar, ki so ga poimenovali **Klub Slon.** Kot sta povedala direktor hotela **Goran Križnar** in **Alojz Kos,** vodja kluba je prenovljen lokal namenjen predvsem srednji generaciji, že malce umirjenim ljudem, ki pa še znajo zaplesati in se zabavati ob poslušanju evergreenov, nazdraviti z žlahtno kapljico ali popiti kozarček dobrega koktajla in morda kasneje potolažiti lakoto z izbranim toplim ali hladnim prigrizkom.

»Klasični nočni bar je po našem prepričanju najbrž že preživet. Naš novi lokal ni nikakršen disko klub. Je nočni lokal modernejšega tipa z umirjeno izbrano glasbo ter gostinsko ponudbo kakršno imajo moderni tovrstni lokali v tujini. Prepričani smo, da smo s Klubom Slon odstranili sivo liso dolgočasja v poznih urah v središču Ljubljane,« je dejal Goran Križnar.

Povedati moramo, da bodo vsak četrtek v lokalu teamski večeri z gosti, prijetna druženja s pevci, ansambli, plesnimi skupinami, literati, občasne promocije plošč, knjig in še marsikaj zanimivega, aktualnega in zabavnega. Takorekoč za vsakega nekaj.

Klub Slon bo odprt vsak dan razen nedelje od 21. do 3. ure zjutraj.

Ob koncu naj povemo še to, da je notranjost hotelskega lokala oblikoval **arhitekt Miha Furlan,** ki je oblikoval tudi novi bistro in delikatesno prodajalno v tej naši hotelski hiši.

Z. G.

■ IZ FRANKFURTA

Olimpijsko zlato

V senci olimpiade v Seulu je bila od 16. do 20. oktobra letos tudi 6. kuharska olimpiada v Frankfurtu. Dokler se za dogodek ni začelo zanimati vse slovensko časopisje, je za kuharsko olimpiado, na kateri so sodelovali tudi naši predstavniki, vedel le malokdo (da o tistih, ki so svoje nezanimanje pokazali že v času priprav, sploh ne govorimo).

Tekmovalna ekipa Jugoslavije, ki jo je sestavljalo pet kuharjev iz Slovenije, je v Frankfurtu osvojila kar dve zlati medalji. Ekipo je sestavil naš, na tem področju najbolj izkušen mojster – **Janez Lenček,** vodja kuhinje hotela Toplice na Bledu. Pri izbiri ostalih članov je imel srečno roko; v ekipo je povabil **Andreja Goljata** iz Škofje Loke, **Valterja Lapajneta** iz restavracije Marina v Portorožu, **Evelina Grižona** iz hotela Belvedere v Izoli in SLAVKA ADAMLJETA, ki je vodja kuhinje v Maximarketu.

Naša ekipa je konkurenci 3000 kuharjev iz 38 ekip (36 držav sveta) osvojila zlato medaljo za pripravo kosila in zlato medaljo za pripravo in aranžiranje hladnega bifeja.

Od desetih predlaganih menujev, ki jih je naša ekipa poslala tekmovalni komisiji še pred začetkom olimpiade, je ta izbrala menu, ki ga sestavlja štajerska smetanova juha, puranova rolada na podvarku iz kislega zelja, pekarski krompir z ocvrto slanino in čebulo in prekmursko gibanico z vinsko peno. Tekmovalno kosilo so gostje hitro razgrabili, pravi Slavko pa tudi komisija ni dolgo premišljevala. Naši fantje so bili deležni posebnih simpatij, saj so se po svojem delovnem mestu podili za lonci in kuhalnicami kar sami, bili so skrátka sami svoji šefi in pomivalke (za razliko od drugih ekip, ki so prišle na tekmovanje z vsemi pomožnimi delavci in celo ministrom za turizem).

Na žalost so bili naši fantje večinoma prepuščeni lastni iznajdljivosti tudi doma, še v času priprav. Delo so si organizirali po svoje Prav klavrna bi bila njihova podoba, če bi čakali na usluge naših predstavnikov, ki so zadolženi za ta področja; pa so se znašli kar sami. Mura jim je sešila obleke, Almira brezrokavnike, Kroj plašče, Šešir je poskrbel za modne klobuke, Planika čevlje, Svilanit kravate, ČIP Bovec kuharske uniforme...

Slavko je svoj del zlatega odličja izkoristil tudi v poslovne namene. Kosilo, s katerim je ekipa osvojila zlato medaljo, pripravlja te dni s sodelavci tudi za goste Maxima. Nekaj Maksijevih propagandnih sporočil v časopisu in radiju in številne reportaže z olimpiade v Frankfurtu, so Slavku prinesle tudi prve resnejše ponudbe. Pravkar se je angažiral v sodelovanju v mladinsko knjigo, ki bo naslednjih nekaj let izdajala posebno knjižno serijo: Paša za oči in usta. Sestavlja jo tematsko razdeljena snov s področja vrhunske kuhinje. Slavku so v Mladinski knjigi ponudili mesto uvodnega komentatorja, ki bo svoje strokovno mnenje in znanje kuharskih veščin prikazal kupcem serije tudi v posebnih oddajah na televiziji, radiju in revijah. Za Slavka Adamljeta je to nedvomno velik uspeh, za Maximarket pa priložnost, da svoj (tradicionalno dober) image še dodatno utrdi.

Tistim, ki jim olimpijski duh, četudi se širi iz kuharskih loncev še vedno nič ne pomeni pa toliko: Srečna dežela, v kateri lahko turistični delavci kuhajo gostom na olimpijskem zlatu.

M. R.

■ VEST IZ BUDIMPEŠTE

Kuhali smo za ambasadorje

Sodelovanje med madžarsko hotelsko hišo Hungaro hotels, točneje s hotelom Astoria in Emoninim tozdom Hoteli Bernardin iz Portoroža je že kar tradicionalno. Tako so letos, že četrtič zapored madžarski kuharji in natakarji predstavili svojo kulinariko portoroškim obiskovalcem, novembra pa so se njihovi portoroški tovariši predstavili s svojimi specialitetami na dnevih jadranske gastronomije v Budimpešti.

Ekipa hotela Bernardin je skupaj z ekipo novogoriškega HIT-a vihtela kuhalnice v hotelu Karpatia od 9. do 20. novembra. Kot vsa leta doslej je tudi letošnji obisk naših kuharjev naletel na lep odziv pri obiskovalcih. Gostje iz **francoske, italijanske** in **jugoslovnske** ambasade so že kar stalni obiskovalci vsakoletnih dnevov jadranske gastronomije, kakor tudi predstavniki raznih letalskih družb – **Alitalie, Maleva in drugih.**

Zgovoren je tudi podatek o prodani količini živil. V času bivanja so naši mojstri prodali več kot 200 kg rib, 60 kg jastogov, 150 kg kalamarov, 100 kg školjk, 125 kg škampov.

Eden od najmlajših kuharjev v ekipi Robert Posavec je o obisku povedal: »Na Madžarskem smo pripravljali istrske specialitete v restavraciji Karpatia. Dela je bilo veliko, prodali smo kar 50 odstotkov več kot lansko leto. Vsi smo bili zadovoljni z rezultati dela. V Budimpešti smo bili 10 dni. Delali smo vsak dan od 17. do 23. ure. Spoznali smo mesto, srečali nove prijatelje in mojstre gostinstva. In vsi komaj čakamo da pridejo madžarski kolegi k nam v Slovenijo.«

A. Domnik

Emona center star dve leti

V Fužinah, ljubljanskem velikem stanovanjskem naselju je Maloprodaja odprla 12. decembra 1986 šesti E-center. Nad vhodnimi vrati so delavci malce hudomušno napisali: »Nisem lep – bom pa dober.« To sicer ni bilo res, je bilo pa dobro povedano. Stavba namreč še ni imela zunanjega opleska.

Danes po dveh letih bi mirne duše lahko napisali nov napis: »Sem lep in – dober«. Stavba je lepo pobarvana z emonsko rdečo barvo, veliki emblem Emone – veliki E pa vse mimoidoče opozarja – tudi tu je Emona. Da je resnično dober povedo tudi številke. Poslovodja **Safet Đuzić meni:** »Promet v našem centru se je povečal skoraj desetkratno. Ali ni to potrditev, da smo dobri?«

Tako kot človek, ki z dvemi leti odvrže pleničke in zakorači, je zakoračil tudi naš šesti prodajni center v Fužinah.

Tudi mi čestitamo! **E-Informator**

■ OB SEDEMDESETLETNICI ILIRIJE-VEDROG IZ LJUBLJANE

»Plaketa dela« za Emono

LJUBLJANA, 28. oktobra – Na proslavi ob osemdesetletnici ljubljanske Ilirije-Vedrog, ki je bila v veliki dvorani hotela Union v Ljubljani, so Emoni podelili »Plaketo dela«, visoko priznanje, ki ga Ilirija podeljuje svojim najpomembnješim poslovnim partnerjem. Plaketo je na slovesnosti prevzel Zoran Janković, podpredsednik SOZD Emone. Tako priznanje so podelili tudi ljubljanskemu Mercatorju, beograjskemu Hempru in svojemu, svetovno znanemu licenčnemu partnerju, firmi Wella iz Darmstadta.

Emona je prejela visoko priznanje za sodelovanje na treh področjih – v zunanji trgovini, na domačem trgu in na področju sovlaganja. Leta 1977 je Blagovni center, kot najpomembnejši partner Ilirije Vedrog, izmed organizacij v sestavi SOZD Emona, sovlagal v izgradnjo nove svečarne. Ilirija pa je ta sredstva Emoni vrnila s sovlaganjem ob izgradnji E-centra v Novih Jaršah, emonske maloprodaje.

Sodelavcem iz ostalih organizacij združenega dela Emone in bralcem E-Informatorja želimo predstaviti najpomembnejše partnerje in ob tej priliki naj bo to slavljenec Ilirija-Vedrog.

Pred 80 leti, davnega leta 1908 sta napredna in slovensko zavedna obrtnika Franc Golob in August Volk ustanovila delavnico in začela izdelovati kremo za čevlje, loščilo za tla, mazilo za ustnice in kolomaz, vse z imenom Ilirija. Delavnica je obratovala v stari Jugoslaviji in med vojno. Leta 1946 je bila ustanovljena družbeno-gospodarska organizacija z imenom Ilirija, leta 1951 so podjetje predali delavcem iz izvolili prvi delavski svet.

Po letu 1960 se je začel razmah podjetja z izgradnjo novih proizvodnih prostorov in nabavo nove opreme. V 70-tih letih so se združili z Vedrogom iz Ljubljane v novo organizacijo z nazivom Ilirija – Vedrog. Vse grosistične organizacije Emone, med katerimi je največji tozd Centromerkur, kakor tudi vsa maloprodajna mreža vseskozi sodeluje z Ilirijo-Vedrog, ki je danes eden najpomembnejših proizvajalcev kozmetike in čistil ter največji proizvajalec sveč v Jugoslaviji.

Vinko Savnik

S slovesne podelitve »Plakete dela« Ilirije Vedrog Emoni ob 80-letnici Ilirije. Predsednik delavskega sveta Ilirije Miloš Kregar (levo) izroča Plaketo Zoranu Jankoviču, podpredsedniku PO SOZD Emona.

■ UPOKOJENCI PREBERITE

Pevci na plan!

Mešani pevski zbor **Kluba upokojencev** Emone še vedno vadi in poje ter utrjuje slovensko pesem.

Pevovodja bi se rad z nami vred postavil in imel močan zbor. Ponovno vabimo nove pevce predvsem moške, da nam pridejo pomagati – vsako sredo od 16. do 18. ure. Vadimo v klubih Ljubljana, Kidričeva 13/I.

Dobrodošli med nami!

Klub upokojencev Emona

informator
glasilo delavcev SOZD emona ljubljana

Ureja uredniški odbor. Glavni urednik Ferdo Cigale, odgovorni urednik Pavle Groznik, člani: Dušan Bračun, Anka Zalar, Irena Kovačič, Mira Težak, Jure Križnar in Vasja Cerar. Prevajalka Ivana Pungerčič. Tehnično urejanje Miro Bohinc. Naslov uredništva: 61000 Ljubljana, Šmartinska c. 130, tel. (061) 441-944 int. 21-45. Tisk ČGP »Delo«, Ljubljana. Naklada: 15.300 izvodov. Oproščeno temeljnega prometnega davka od prometa proizvodov.